

Grodzisk Mazowiecki, dn. 12.11.2025 r.

URZĄD MIEJSKI
Wydział Inwestycji i Funduszy
Zewnętrznych
ul. T. Kościuszki 12A
05-825 Grodzisk Mazowiecki
tel. 22 755 55 34 w. 103

IF.OIT.7013.10.1.2025/20

Sz. P.
Tomasz Krupski
Burmistrz Grodziska Maz.

Wydział Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych w załączeniu przekazuje projekt uchwały w sprawie aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030 z prośbą o skierowanie w trybie uchwałodawczym na Komisję Rozwoju i Budżetu oraz Sesję Rady Miejskiej.

Z poważaniem

Naczelnik Wydziału Inwestycji
i Funduszy Zewnętrznych

Urszula Chrzanowska

Burmistrz zapoznał się z Projektem
Uchwały i kieruje go do Rady Miasta
do trybu uchwałodawczego

Z up. Burmistrza

Katarzyna Marcinowska
ZASTĘPCA BURMISTRZA

Sprawę prowadzi:
Marzena Starosz-Zalewska
Wydział Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych

**Uchwała nr
Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim
z dnia 2025 r.**

w sprawie aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153) w związku z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 278) w wykonaniu uchwały nr 258/2025 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 27 sierpnia 2025 r. w sprawie w sprawie przystąpienia do aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030 uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030. Aktualizacja”, którego brzmienie zostało określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Grodziska Mazowieckiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Projekt

z dnia 14 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W GRODZISKU MAZOWIECKIM**

z dnia 13 listopada 2025 r.

w sprawie aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153) w związku z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) w wykonaniu uchwały nr 258/2025 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 27 sierpnia 2025 r. w sprawie w sprawie przystąpienia do aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030 uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030. Aktualizacja”, którego brzmienie zostało określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Grodziska Mazowieckiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

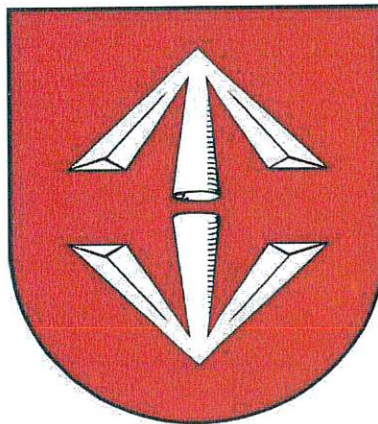
Przewodnicząca Rady Miejskiej

Joanna Wróblewska

Załącznik do uchwały nr

Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim
z dnia 13 listopada 2025 r.

Gminny Program Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030. Aktualizacja

Grodzisk Mazowiecki, wrzesień 2025 r.

Spis treści

Rozdział I. Wprowadzenie	3
Rozdział II. Opis włączenia mieszkańców w proces przyjmowania programu rewitalizacji	4
Rozdział III. Diagnoza obszaru rewitalizacji zjawisk negatywnych i lokalnych potencjałów	7
Rozdział IV. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	33
Rozdział V. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	42
Rozdział VI. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk	43
Rozdział VII. Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne	45
Rozdział VIII. Mechanizmy integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	49
Rozdział IX. System wdrożenia programu	66
Rozdział X. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji	68
Rozdział XI. Zmiany w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy	76
Rozdział XII. Komitet Rewitalizacji	77
Rozdział XIII. Specjalna Strefa Rewitalizacji	77
Rozdział XIV. Sposób realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego	78
Rozdział XV. Opiniowanie GPR przez właściwe podmioty	81
Rozdział XVI. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko projektu programu	81
Załącznik nr 1- Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji na mapie	83
Załącznik nr 2- Szczegółowy opis projektów rewitalizacyjnych	84

Rozdział I. Wprowadzenie

Niniejszy rozdział stanowi wprowadzenie do programu rewitalizacji pokazując strukturę programu

Przepisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 802) określają zasady oraz tryb przygotowywania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie własności gminy, chcąc w skuteczny, długofalowy i kompleksowy sposób zapobiegać negatywnym zjawiskom, występujących na terenie gminy. W związku z tym w celu kontynuacji prowadzonych przez Gminę działań zmierzających do powstrzymania lub zapobiegania procesom degradacji Grodziska Mazowieckiego opracowano niniejszy Gminny Program Rewitalizacji dla Grodziska Mazowieckiego.

Niniejszy program został oparty o Diagnozę obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiącą podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego zgodnie z uchwałą nr 559/2021 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 28 lipca 2021 r. oraz opracowany zgodnie z uchwałą nr 560/2021 z dnia 28 lipca 2021 r. o przystąpieniu do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030.

Przygotowanie programu rewitalizacji poprzedzone zostało konsultacjami społecznymi z mieszkańcami, które trwały w okresie od 1 do 30 października 2021 roku oraz uzgodnieniami z podmiotami zewnętrznymi wymienionymi w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji. Pozyskano w szczególności pozytywną opinię Zarządu Województwa Mazowieckiego odnośnie zgodności programu rewitalizacji z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego – Uchwała nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 28 grudnia 2018 r. poz. 13180 oraz Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze – Uchwała Nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r.

Warunkiem otrzymania dofinansowania ze środków europejskich na projekty rewitalizacyjne jest posiadanie programu rewitalizacji zgodne z przepisami ww. ustawy o rewitalizacji. Grodzisk Mazowiecki posiada program rewitalizacji na lata 2014-2020, który przyjęty został uchwałą nr 465/2017 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Grodzisk Mazowiecki 2014-2020. Warunkiem otrzymania dofinansowania ze środków europejskich na projekty rewitalizacyjne jest posiadanie aktualnego programu rewitalizacji. Program przyjęty w 2017 roku jest tzw. „lokalnym programem rewitalizacji” opracowanym na podstawie ww. Wytycznych Ministra Rozwoju; umożliwia pozyskiwanie środków zewnętrznych na wskazane w programie przedsięwzięcia rewitalizacyjne, nie ma jednak statusu tzw. „gminnego programu rewitalizacji”.

Integralną częścią niniejszego opracowania stanowią załącznik graficzny przedstawiający obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego określony uchwałą nr 559/2021 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 28 lipca 2021 r., podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali 1:5000 opracowanej w wykorzystaniu treści mapy zasadniczej oraz szczegółowy opis projektów rewitalizacyjnych zaplanowanych do realizacji w ramach GPR. W toku realizacji dotychczasowych zadań rewitalizacyjnych pojawiły się przesłanki wymagające rewizji niektórych zaplanowanych działań oraz sformułowania nowych, bardziej adekwatnych przedsięwzięć odpowiadających aktualnym potrzebom społeczności lokalnej i możliwościom organizacyjnym Gminy. Celem aktualizacji było także zapewnienie właściwej hierarchizacji planowanych interwencji oraz optymalizacja procesu ich wdrażania. Zaktualizowany Gminny Program Rewitalizacji umożliwi Gminie Grodzisk Mazowiecki skuteczne aplikowanie o zewnętrzne środki finansowe, w tym fundusze Unii Europejskiej oraz środki krajowe, dedykowane realizacji projektów rewitalizacyjnych.

Aktualizacja programu wynika również z wniosków z badania ewaluacyjnego oceny realizacji GPR realizowanego zgodnie z zapisami art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji¹. Badanie to miało miejsce w miesiącach czerwiec-wrzesień 2024 r. Badanie pokazało, iż istnieje szereg pozytywnych efektów wdrażania GPR. Kluczowym aspektem, który uległ poprawie jest zmiana postrzegania podobszarów rewitalizacji. Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030 przebiega w sposób zgodny z zapisami programu. Poziom wdrażania programu należy ocenić jako wysoki.

Program zachowuje w pełni strukturę wskazaną w ustawie o rewitalizacji, jako zalecaną. GPR zarówno w fazie jego przygotowania jak i w fazie wdrażania wykorzystywano rozwiązania i rekomendacje wypracowane w ramach obowiązującego w Gminie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Grodzisk Mazowiecki 2014-2020 z 2017 roku. Prace nad przygotowaniem programu na lata 2021-2030 oraz jego aktualizacja zgodnie z uchwałą nr 258/2025 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 27 sierpnia 2025 r. w sprawie przystąpienia do aktualizacji GPR, prowadzone były z pomocą ekspertów zewnętrznych w formule partycypacyjno-eksperskiej powierzonej firmie MM CONSULT sp. z o.o. z Warszawy.

Rozdział II. Opis włączenia mieszkańców w proces przyjmowania programu rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji i konsultacje społeczne.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji przygotowywanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne. Zadania te gmina realizuje w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy na każdym etapie (partycypacja społeczna). W art. 5 ust.1 i 2 ww. ustawy wskazano dodatkowo, że działania partycypacyjne polegają m.in. na: poznaniu oczekiwań i potrzeb interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami, prowadzeniu dla interesariuszy działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji, zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowywaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji oraz zapewnieniu możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy w czasie przygotowywania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

W ramach pracy nad Programem wykorzystano liczne narzędzia partycypacji oraz gromadzenia i analizy danych od mieszkańców i grup docelowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Partycypacja społeczna została wpisana w ten proces jako fundament działań na różnych jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości przedsięwzięć oraz gotowości i świadomości mieszkańców o współdecydowaniu o obszarze rewitalizacji. Konsultacje z mieszkańcami miały charakter proaktywny. W ramach pracy nad Programem wykorzystano wiele narzędzi partycypacyjnych oraz metod gromadzenia i analizy danych od mieszkańców i grup docelowych projektów rewitalizacyjnych. Konsultacje odbyły się zgodnie z art. 30 ust. 2 pkt. 1a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz przepisami ustawy o rewitalizacji. Konsultacje społeczne wykonane zostały metodą badania w działaniu (*action research*) ukierunkowaną na poprawę jakości działania w obrębie badanej społeczności. Zastosowane zostały metody badawcze uznające kompetencje członków danej społeczności do zrozumienia swojej społeczności. Poniżej zaprezentowano poszczególne metody włączenia mieszkańców w pracę nad przygotowaniem Programu:

¹ Zob. więcej Raport z badania ewaluacyjnego Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030

Konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Grodziska Mazowieckiego

Przedmiotem konsultacji był projekt uchwały Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Grodziska Mazowieckiego. Zasady i tryb konsultacji określony został w zarządzeniu nr 28/2021 Burmistrza Grodziska Mazowieckiego z dnia 19 kwietnia 2021 r. O rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich były prowadzone, powiadomiono interesariuszy w zarządzeniu z wyprzedzeniem 7 dni przed planowanym rozpoczęciem biegu konsultacji społecznych. Formami konsultacji społecznych były: zbieranie uwag w postaci papierowej oraz elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej oraz formularza zamieszczonego na stronie internetowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz ankieta internetowa oraz warsztat z mieszkańcami. Informacje o konsultacjach zostały zamieszczone na stronie internetowej gminy dedykowanej procesowi rewitalizacji <https://grodzisk.pl/2021/04/rewitalizacja-grodziska-mazowieckiego/> i BIP Urzędu Miejskiego w Grodzisku Mazowieckim.

Konsultacje społeczne projektu uchwały wyznaczającej obszar rewitalizacji trwały od 27 kwietnia do 28 maja 2021 r. Materiał informacyjny dotyczący przedmiotu konsultacji dostępny był w Urzędzie Miasta Grodzisk Mazowiecki, Wydział Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych ul. Kościuszki 32A, 05-825 Grodzisk Mazowiecki w godzinach pracy Urzędu, na stronie internetowej Urzędu Grodziska Mazowieckiego oraz opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Grodzisku Mazowieckim. Konsultacje miały na celu zebranie uwag i opinii odnośnie: projektu uchwały Rady Miejskiej, map obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji oraz diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

W opracowanej na potrzeby konsultacji społecznych ankiecie internetowej zamieszczono projekt konsultowanych dokumentów z możliwością zgłoszenia uwag i opinii w formie elektronicznej. W okresie od 27 kwietnia do 28 maja 2021 r. ankieta została wyświetlona 150 razy, zgłoszono 10 uwag lub komentarzy do poszczególnych konsultowanych obszarów. Swoje uwagi zgłaszali wyłącznie mieszkańcy terenu miejskiego Grodziska Mazowieckiego. Oczekiwanie mieszkańców dotyczyło głównie porządkowania obszaru przy przejściu podziemnym w podobszarze Grodzisk Mazowiecki Łąki. Rozstrzygnięcie odnośnie uwagi zostało zamieszczone w poniższym punkcie. Do 28 maja 2021 r. do UM wpłynęła 1 uwaga w formie pisemnej – uwaga oznaczona nr 11. Uwaga dotyczyła włączenia do obszaru rewitalizacji miejscowości Kozery i Kozery Nowe, które to jednak obszary nie spełniały warunków ustawowych dotyczących występowania natężenia problemów społecznych i nie mogły zostać włączone do obszaru rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego.

Uchwałą nr 559/2021 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 28 lipca 2021 r. wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego. Na tej samej sesji Rady Miejskiej podjęto również uchwałę nr 560/2021 z dnia 28 lipca 2021 r. o przystąpieniu do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030.

Kolejnym krokiem było opublikowanie obwieszczenia Burmistrza Grodziska Mazowieckiego o podjęciu uchwały Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego. Obwieszczenie zostało wydane na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, zgodnie z którymi to przepisami po podjęciu uchwały przez radę gminy Burmistrz informuje mieszkańców o podjęciu takiej uchwały.

Na potrzeby przygotowania GPR-u wydane zostało kolejne obwieszczenie Burmistrza Grodziska Mazowieckiego o przystąpieniu do zbierania wniosków o objęcie planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnym Programem Rewitalizacji dla Grodziska Mazowieckiego. Podstawą wydania obwieszczenia był art. 5 ust. 2 oraz art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Zbieranie wniosków o wpisanie do GPR-u projektów rewitalizacyjnych prowadzone było w okresie od 1 sierpnia do 15 sierpnia 2021 r. Do obwieszczenia załączono Wzór wniosku o objęcie planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz objaśnienie wskazujące dokładanie jakie są planowane cele działań

rewitalizacyjnych oraz jaki obszar rewitalizacji został wyznaczony przez Radę Miejską w uchwale nr 559/2021 z dnia 28 lipca 2021 r. W terminie przewidzianym na zgłaszanie projektów zgłoszono jeden wniosek dotyczący rewitalizacji Bazaru przy Ulicy 11 Listopada 20 w Grodzisku Mazowieckim. Wniosek został uwzględniony w projekcie GPR-u jako projekt rewitalizacyjny.

Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie przyjęcia Programu

Konsultacje społeczne projektu GPR-u zostały przeprowadzone na zasadach określonych w ustawie o rewitalizacji (art. 6 ust. 1, 2 i 3 ustawy). Zgodnie z zarządzeniem nr 75/2021 Burmistrza Grodziska Mazowieckiego z dnia 24 września 2021r. trwają konsultacje społeczne dotyczące projektu uchwały Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030. Konsultacje trwały od 1 do 30 października 2021 r.

Podobnie jak na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji, o rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich były prowadzone, powiadomiono interesariuszy w zarządzeniu z wyprzedzeniem 7 dni przed planowanym rozpoczęciem biegu konsultacji społecznych. Formami konsultacji społecznych były: zbieranie uwag w postaci papierowej oraz elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej oraz formularza zamieszczonego na stronie internetowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz ankieta internetowa oraz warsztat z mieszkańcami. Informacje o konsultacjach zostały zamieszczone na stronie internetowej gminy i BIP.

Konsultacje miały na celu przede wszystkim poznanie opinii mieszkańców odnośnie zaplanowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych. W ramach konsultacji zebrano 1 zgłoszenie nowego projektu rewitalizacji dotyczącego restauracji Willi Heaberlego przy ul. Bałtyckiej 22. Za pośrednictwem ankiety internetowej zgłoszono 25 uwag, które jednak nie miały charakteru propozycji zmian do projektu programu rewitalizacji lecz komentarzy i wolnych wniosków dotyczących poprawy komunikacji i infrastruktury miejskiej użytkowanej przez mieszkańców. Na potrzeby konsultacji społecznych odbył się również warsztat z mieszkańcami dzielnicy Łąki w dniu 26 października 2021 r.

Warsztat dotyczący projektów rewitalizacji z mieszkańcami

Na etapie przygotowania GPR-u i opracowania projektów rewitalizacyjnych przeprowadzono warsztat z mieszkańcami, który bazował na metodach aktywizujących (metoda kruszenia), analizie SWOT. Z uwagi na zgłaszane na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji uwagi od mieszkańców dzielnicy Łąki zdecydowano o organizacji warsztatu prezentującego projekt programu rewitalizacji na terenie tego podobszaru rewitalizacji. Warsztat odbył się w dniu 26 października 2021 r. w Świetlicy Miejskiej w Łąkach przy ul. Juliusza Ordona 4, 05-825 Grodzisk Mazowiecki. Podczas warsztatu zaprezentowano propozycje projektów rewitalizacyjnych bezpośrednio skierowanych do mieszkańców tej części miasta. Pozytywnie odniesiono się do zaproponowanych projektów rewitalizacyjnych.

W toku dyskusji zgłoszono takie kwestie dodatkowe odnoszące się do spraw bieżących mieszkańców tj. konieczność poprawy bezpieczeństwa na drogach (dot. głównie dzieci) np. na ul. Szwedzkiej, brak barierek pod tunelem PKP przy ul. Bałtyckiej, brak terenów zielonych i rekreacyjnych i placów zabaw, problemy z funkcjonowaniem windy przy dworcu PKP, zasadność wprowadzenia ograniczenia w poruszaniu pojazdów na ul. Okrzei, słaba jakość chodników w ul. Szwedzkiej, brak dostępnej dla mieszkańców lokalnej biblioteki, konieczność poprawy stanu istniejącej siłowni na otwartym powietrzu które w ograniczonym stopniu spełniają oczekiwania mieszkańców, brak koszy na śmieci na ul. Okrzei, ul. Szwedzka, ul. Bankowa, brak odwodnienia na ul. Mariańskiej oraz słabej jakości oświetlenie uliczne na terenie dzielnicy. Zgłoszone wnioski nie odnosiły się bezpośrednio do poddanego konsultacjom społecznym projektu programu rewitalizacji. Wnioski te zostały skierowane do właściwych referatów Urzędu Miejskiego celem opracowania i analizy możliwości ich uwzględnienia w bieżących planach inwestycyjnych Miasta.

Rozdział III. Diagnoza obszaru rewitalizacji zjawisk negatywnych i lokalnych potencjałów

Niniejszy rozdział opisuje diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia oraz lokalne potencjały występujące na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Potwierdzenie spełnienia przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia wskazanych w art. 9 i 10 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji zawiera „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Grodziska Mazowieckiego” stanowiąca załącznik niniejszej uchwały nr 559/2021 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 28 lipca 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Grodziska Mazowieckiego. **Poniższe opracowanie stanowi jedynie syntetyczne wskazanie najważniejszych przesłanek do wyznaczenia obszaru rewitalizacji w celu wykazania obszarów na jakie należy oddziaływać projektami rewitalizacyjnymi.**

Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji

Wybór obszarów wskazanych do objęcia procesem rewitalizacji jest wynikiem gruntownej diagnozy zjawisk kryzysowych występujących na jej terenie oraz wynikiem ustalenia ich koncentracji terytorialnej. W oparciu o przeprowadzone analizy ilościowe i jakościowe oraz wyznaczone na ich podstawie strefy wysokiej koncentracji negatywnych zjawisk wyznaczono granice obszarów zdegradowanych. Szczegółowa analiza wyników diagnozy czynników kryzysowych oraz badanie ankietowe mieszkańców, umożliwiły wyznaczenie obszarów zdegradowanych.

Podsumowując proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji należy wskazać, że podstawę wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiła analiza, w której wykorzystane zostały obiektywne i weryfikowalne mierniki (wskaźniki) i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. W stosunku do każdego wskaźnika określono czy jest tzw. stymulantą, czy destymulantą rozumianą jako wskazanie, że wysokie wartości wskaźnika świadczą o występowaniu zjawiska pozytywnego przy stymulancie i zjawiska negatywnego przy destymulancie. Z uwagi na brak dostępnych danych ilościowych w niektórych obszarach objętych badaniem bazowano na ocenie jakościowej Zespołu ds. rewitalizacji, który odpowiedzialny był za opracowanie GPR w tym diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru rewitalizacji. Podsumowując wskaźniki, które zostały wzięte pod uwagę w przeprowadzonej analizie należy zwrócić uwagę na najważniejszy aspekt jaki dotyczy procesu rewitalizacji, a mianowicie konieczność kompleksowego przeprowadzenia analizy obszaru z wykorzystaniem narzędzi partycypacji społecznej oraz narzędzi analitycznych. W ramach wyznaczenia stopnia degradacji w oparciu o uwarunkowania społeczne, przeprowadzono analizę wskaźników ilości osób korzystających z zasiłków. Niniejsze działanie ma na celu udokumentowanie stopnia wykluczenia społecznego, ze względu na to, iż zasiłki odnosiły się do liczebności osób długotrwale wykluczonych (zasiłki stałe), osób posiadających określone trudności życiowe skoncentrowane w pewnym czasie (zasiłki okresowe) oraz osób korzystających z zasiłków celowych. Niemożność podjęcia pracy i konieczność korzystania z pomocy społecznej stanowi potencjał do uznania, iż występuje konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych. Biorąc pod uwagę liczbę świadczeń przyznawanych przez OPS (wskaźniki społeczne) pokazują poziom ubóstwa.

Z kolei - bezrobocie generuje poczucie wykluczenia oraz możliwość uzależnienia się od alkoholu ze względu na chęć ucieczki od problemów. Wpływa to jednocześnie na zwiększenie stopnia łamania prawa oraz nasilenie konieczności podejmowania interwencji przez straż miejską. Wskaźnikiem uzupełniającym analizy w zakresie wyznaczania obszaru zdegradowanego był wiek przedprodukcyjny jako zmienna determinująca potencjały obszaru (wyższa liczba rodzących się dzieci) lub deficyty (spadek ilości urodzeń) w najbliższej przyszłości, ze względu na stopień obciążenia demograficznego obszaru, na którym podejmowane będą działania

rewitalizacyjne. Ważnymi wskaźnikami, które należy traktować jako uzupełnienie prowadzonych analiz są dane w obszarze gospodarczym analizowane na podstawie współczynnika przedsiębiorczości jako liczby podmiotów gospodarczych przypadających w odniesieniu do liczby ludności. Niniejszy wskaźnik świadczy o możliwości samodzielnego działania przez mieszkańców i podejmowania aktywności nakierowanej na rozwiązywanie problemów we własnym zakresie. Niski wskaźnik świadczy na obszarze o szczególnym nasileniu problemów społecznych o znacznej bierności.

Na podstawie oceny analizy wskazano obszary potencjalnie predysponowane do wyznaczenia w ramach obszaru zdegradowanego na podstawie oceny wartości tzw. syntetycznego wskaźnika problemowego z jęz. ang. *Index of Multiple Deprivation (dalej „IMD”)*. Wskaźnik ten został wyliczony oddzielnie dla każdej ze sfer poddanych analizie: społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Wyliczenie IMD ogólnego obejmowało wyliczenie wartości punktowej IMD społecznego oraz dodania wyników poszczególnych pozostały IMD dla każdego uwarunkowania przyjmując ocenę jak przy analizie poszczególnych uwarunkowań. Metodologia IMD obejmowała ocenę punktową przyjmując punkty od 1 do 3, gdzie 1 punkt to oznaczony był kolorem zielonym, 2 punkty kolorem żółtym i 3 punkty kolorem czerwonym – jako gradacja stanu od najmniej problemowego do najbardziej problemowego tj. rozumianego jako odstępstwo od średniej dla całej gminy. Metodologia IMD ogólnego był nieznacznie zmodyfikowana w stosunku do metodologii IMD poszczególnych sfer (uwarunkowań). Wyliczenie IMD ogólnego polegało na przyznawaniu 3 punkty (kolor czerwony), a za każdy kolejny obszar oznaczony na czerwono stanowiącą odstępstwo od średniej dla Gminy dodatkowy jeden punkt, czyli odpowiednio: 1 obszar (3 punkty), 2 obszary (3 punkty + 1), 3 obszary (3 punkty + 1 + 1). Obszary oznaczone na inne kolory odpowiednio: 1 punkt (kolor zielony), 2 punkty (ciemny żółty). Wynikiem tak prowadzonej analizy było wskazanie wartości IMD ogólne. W ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji wyznaczono jednostki gdzie zidentyfikowano stan kryzysowy wynikający z natężenia problemów społecznych i co najmniej jednego z problemów w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

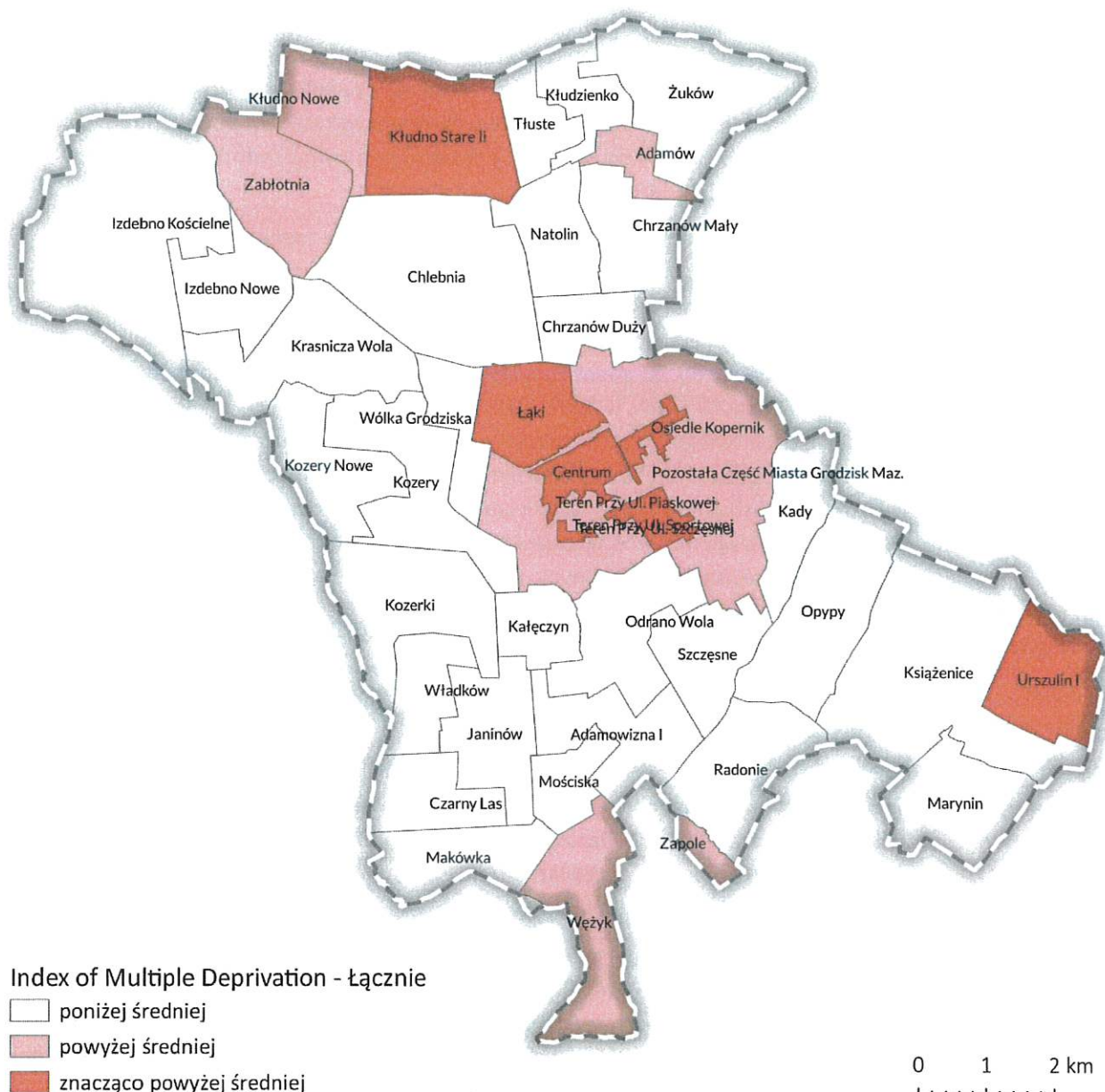
Tabela 1 Zbiorcza analiza uwarunkowań społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalnych w Grodzisku Mazowieckim

Jednostki urbanistyczne	Index of Multiple Deprivation -Uwarunkowania społeczne	Index of Multiple Deprivation -Uwarunkowania gospodarcze	Index of Multiple Deprivation -Uwarunkowania środowiskowe	Index of Multiple Deprivation -Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne	Index of Multiple Deprivation - Ogólny
Adamowizna					8
Adamów					10
Chlebnia					8
Chrzanów Duży					6
Chrzanów Mały					6
Czarny Las					4
Grodzisk Mazowiecki - pozostały obszar miejski					10
Grodzisk Mazowiecki – Centrum					19
Grodzisk Mazowiecki – teren przy ul. Szczęsnej					16
Grodzisk Mazowiecki – teren przy ul. Sportowej					16
Grodzisk Mazowiecki – Osiedle Kopernik					16
Grodzisk Mazowiecki – teren przy ul. Piaskowej					11
Grodzisk Mazowiecki – Łąki					16
Izdebno Nowe					7
Izdebno Kościelne					9
Janinów					6

Kady					6
Kałużyn					7
Kłudno Nowe					10
Kłudno Stare					12
Kłudzienko					8
Kozerki					5
Kozery					6
Kozery Nowe					7
Krasnicza Wola					7
Książenice					7
Makówka					6
Marynin					6
Mościska					6
Natolin					8
Odrano Wola					7
Opypy					6
Radonie					6
Szczęsne					6
Tłuste					8
Urszulin					12
Wężyk					10
Władków					7
Wólka Grodziska					7
Zabłotnia					10
Zapole					10
Żuków					8
Razem Miasto i Gmina Grodzisk Mazowiecki					
Średnia					8,71
Przedział średniej					8,56-10,02
Wartość minimalna do korelacji					1,31
Wartość maksymalna do korelacji					2,18
Minimalny przedział wartości ujemnej					8,56
Maksymalny przedział wartości ujemnej					8,46
Minimalny przedział wartości dodatniej					10,02
Maksymalny przedział wartości dodatniej					10,89
Poniżej średniej					
Średnia					
Powyżej średniej					

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 1 Zbiorcza analiza uwarunkowań społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalnych w Grodzisku Mazowieckim

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z Wytycznymi obszar zdegradowany musi obejmować występowanie przede wszystkim natężenia problemów społecznych dlatego też na potrzeby wyliczenia finalnego wskaźnika deprywacji IMD wartości IMD społecznego zostały przyjęte zgodnie otrzymaną wartością liczbową. W ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji wyznaczono jednostki gdzie zidentyfikowano stan kryzysowy wynikający z natężenia problemów społecznych i co najmniej jednego z problemów w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzennofunkcjonalnej lub technicznej. Na podobszarach rewitalizacji dokonano pogłębionej analizy dzięki realizacji spaceru studyjnego. Dodatkowymi argumentami wyznaczającymi obszary, jako „do zrewitalizowania” są ważne funkcje społeczno-gospodarcze oraz stan zagospodarowania terenów możliwych do przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych.

W ramach przeprowadzonej analizy został wyznaczony obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji, które są obszarami tożsamymi.

Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju obszar zdegradowany musi obejmować występowanie przede wszystkim natężenia problemów społecznych dlatego do obszaru zdegradowanego zaliczone zostały tylko jednostki administracyjne, dla których zidentyfikowano występowanie w sferze społecznej. **Wymienione powyżej wydzielone podobszary wskazują na potrzebę wprowadzenia działań naprawczych i wyprowadzenia z sytuacji kryzysowej, a w konsekwencji umożliwienia wskazanym podobszaram warunków do rozwoju w kontekście zarówno społecznym, infrastrukturalnym, środowiskowym, urbanistycznym.**

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. stanowi, że działaniom rewitalizacyjnym może zostać poddany obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w przypadku występowania na nim ponadto negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. W opracowaniach specjalistycznych z zakresu rewitalizacji zwraca się uwagę na różne przesłanki delimitacji obszaru rewitalizacji. Są nimi też takie czynniki jak znaczenie obszaru do rewitalizacji dla Gminy, zasadność zwracania uwagi na występowanie korzyści zewnętrznych przy realizacji programu rewitalizacji oraz potrzeby Gminy, w tym w zakresie spójności i strategii rozwojowej.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

W ramach przeprowadzonej analizy obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został wyznaczony na siedmiu podobszarach: Kłudno Stare, Grodzisk Mazowiecki – Łąki, Grodzisk Mazowiecki – Centrum, Grodzisk Mazowiecki – Osiedle Kopernik, Grodzisk Mazowiecki – teren przy ul. Sportowej, Grodzisk Mazowiecki – teren przy ul. Szczęsnej oraz Urszulin.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został wskazany w stosunku do ogólnej liczby ludności Grodziska Mazowieckiego wynoszącej na koniec roku 2020: 46 609 osób na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Grodzisku Mazowieckim oraz całkowitej powierzchni gminy wynoszącej 107,35 km² na podstawie danych GUS BDL. Wyznaczono obszar rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego obejmuje 5,37 km² (5% ogólnej powierzchni gminy), który zamieszkuje 12 840 osób (27% ogólnej liczby mieszkańców gminy).

Tak wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji spełnia wymagania ustawowe odnośnie limitów obszaru i liczby mieszkańców gminy.

Tabela 2 Prezentacja liczby ludności i powierzchni obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w stosunku do limitów ustawowych gminy

Podobszar rewitalizacji	Liczba ludności [mieszkańcy]	Odsetek ludności obszaru w stosunku do ogółu ludności gminy	Powierzchnia [Km ²]	Odsetek powierzchni obszaru w stosunku do ogółu ludności gminy
Grodzisk Mazowiecki – centrum	4 961	10,64%	0,90	0,84%
Grodzisk Mazowiecki – teren przy ul. Szczęsnej	833	1,79%	0,59	0,55%
Grodzisk Mazowiecki – teren przy ul. Sportowej	261	0,56%	0,10	0,10%
Grodzisk Mazowiecki – Osiedle Kopernik	3 462	7,43%	0,38	0,35%

Grodzisk Mazowiecki – Łąki	3 068	6,58%	2,03	1,90%
Kłudno Stare	176	0,38%	0,30	0,28%
Urszulin	79	0,17%	1,07	0,99%
Razem obszar rewitalizacji	12 840	27,55%	5,37	5,00%
Razem obszar zdegradowany	12 840	27,55%	5,37	5,00%

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowa analiza problemów i potencjałów podobszaru rewitalizacji - Grodzisk Mazowiecki – Centrum

Wybrany do rewitalizacji obszar charakteryzuje wysoki poziom spójności oraz kumulacja negatywnych zjawisk społecznych, takich jak bezrobocie, poczucie bezradności czy ubóstwo. Problemem tego obszaru, wpływającym w negatywny sposób na jakość życia mieszkańców oraz w znaczący sposób warunkującym powstawanie negatywnych zachowań społecznych jest duża liczba mieszkań komunalnych. Oznacza to jednak, że na obszarze występuje największa koncentracja mieszkańców o niskim statusie społeczno-ekonomicznym.

Wskaźnik zagęszczenia zabytków (Liczba zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków i rejestru zabytków na 1 km²) dla Podobszaru wynosi 50, co oznacza kilkadziesiąt razy więcej niż średnia wartość wskaźnika dla gminy (1,1). W podobszarze mieści się również Strefa Ochrony Konserwatorskiej, którą objęty został układ urbanistyczny miasta Grodzisk Mazowiecki, ograniczony: od północy - torami PKP, od zachodu - rzeką Mrowna, od południa – ulicami: Wólczyńską, Tylną, Montwiłła, H. Sienkiewicza i Królewską, od wschodu – ulicami: Szkolną, M. Kopernika, gen. L. Okulickiego, 3 Maja i Przejazdową.

Na omawianym terenie brakuje ładu przestrzennego, co obniża jego estetykę i funkcjonalność. Wpływa też negatywnie na jakość życia mieszkańców ze względu na brak atrakcyjnych przestrzeni publicznych, sprzyjających integracji i nawiązywaniu kontaktów społecznych. Jednocześnie jednak, w obecnych warunkach i przy istniejącym poziomie zagospodarowania przestrzennego ten obszar miasta, zwłaszcza jego centralna część oraz pobliskie niezagospodarowane tereny, stanowią atrakcyjne miejsce dla osób z marginesu społecznego.

Kluczowymi słabościami Podobszaru Centrum są:

- Wysoki poziom zakłóceń porządku publicznego wynikający między innymi z lokalizacji strefy rozrywki, dużej koncentracji ludności oraz funkcji administracyjnych, usługowych i komunikacyjnych.
- Koncentracja patologicznych zjawisk związanych z alkoholizmem.
- Niewielki potencjał dochodowy części mieszkańców, w tym wysoka koncentracja rodzin korzystających z OPS.
- Znaczący udział budynków mieszkalnych wymagających działań remontowych – wysoka koncentracja lokali komunalnych i socjalnych oraz niski standard zasobów mieszkaniowych.

PRZYZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest wykluczenie społeczne osób mieszkających w substandardowej zabudowie. Zamieszkiwanie w centrum miasta niesie ze sobą naturalne problemy dotyczące osób starszych, większego bezrobocia. Duże znaczenie ma tutaj pogłębiające się zjawisko starzenia się społeczeństwa. Brak systemowych działań w warstwie społecznej powoduje utrwalanie i dziedziczenie postaw bierności zawodowej i obywatelskiej mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji.

Na terenie podobszaru znajdują się wartościowe dla społeczności lokalnej zabytki nieruchome, w szczególności zabytkowe malowidła kościoła Św. Anny ufundowane przez Tomasza Grodziskiego wybudowane w 1355 roku. Celami głównymi, które mają być przy ich pomocy osiągnięte jest nadanie im nowych funkcji oraz redukcja patologii społecznych na terenie kryzysowym poprzez odnowienie zdegradowanych terenów. Dotychczasowe działania podejmowane na obszarze i skierowane do społeczności zagrożonej wykluczeniem społecznym w wymierny sposób przyczyniają się do poprawy sytuacji. Konieczne jest dodatkowe wsparcie w postaci nowych programów oraz przedsięwzięć aktywizujących i przeciwdziałających powstawaniu lub pogłębianiu się

problemów społecznych. Szczególne miejsce w działaniach kierowanych do mieszkańców podobszaru należą zadania, których celem jest ograniczenie poziomu ubóstwa. Działania w tym zakresie obejmują również pozostałe problemy, które stanowią przyczynę złej sytuacji finansowej mieszkańców podobszaru. Do tych przyczyn należą: brak pracy, niepełnosprawność ograniczająca aktywność zawodową i społeczną oraz alkoholizm. Te same czynniki wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa na tym terenie. W Podobszarze realizowane są następujące zadania:

- Pozaszkolne zajęcia dla dzieci (sportowe, edukacyjne, kulturalne), które pozwalają na wieloaspektowe zajęcie się problemem wykluczenia społecznego. Poprzez zajęcia sportowe kształtowane są właściwe postawy, a możliwość rywalizacji pozwala na wyładowanie agresji przy jednoczesnym kształtowaniu nowych wartości. Zajęcia artystyczne (plastyczne, muzyczne) dają możliwość uwrażliwienia dzieci na piękno i nowe wartości niematerialne (wystawy, ogniska i konkursy plastyczne, zajęcia w Centrum Kultury). W obecnych zasobach lokalowych brakuje miejsca na działania skierowane do osób z innych grup wiekowych. Brak odpowiedniej infrastruktury utrudnia również znacznie dotarcie do grup charakteryzujących się wysoką skłonnością do zachowań ryzykownych – w tym również osób objętych działaniami realizowanymi w ramach projektu Streetworker.
- Wolontariat młodzieżowy – pomoc dzieciom z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to głównie praca z dziećmi w rodzinach niewydolnych wychowawczo i wspieranie w kształtowaniu właściwych postaw. Wolontariuszami są osoby nieletnie, które nie tylko wspierają dzieci w ich obowiązkach szkolnych, ale również stanowią przykład do naśladowania. W Centrum brakuje miejsca, w którym wolontariusze mogliby spotkać się ze swoimi podopiecznymi. Problemem w skutecznej pomocy jest często praca w miejscu zamieszkania dzieci wspieranych pomocą lub jeśli jest to konieczne w siedzibie OPS.
- Przeciwdziałanie uzależnieniom – na obszarze działa Grodzkie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich Familia. Jest to lokalna organizacja, której celem jest organizacja aktywnych form spędzania czasu dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Celem podejmowanych działań jest profilaktyka i leczenie uzależnień, mityngi, terapia grupowa i indywidualna, integracja, zajęcia dla rodzin. Obecnie stowarzyszenie ma swoją siedzibę w budynku zarządzanym przez OSiR – jest to jednak lokal zastępczy, który nie spełnia oczekiwań członków stowarzyszenia. Samorząd gminny udostępnia bezpłatnie pomieszczenia i teren na organizowanie imprez – w tym festiwali piosenki, zlotów trzeźwościowych, trzeźwościowych meczów piłki nożnej oraz spotkań okolicznościowych. Wszystkie imprezy sportowe organizowane są z wykorzystaniem Hali Sportowej przy ul. Westfala, w Podobszarze IV. Ze względu na nadmierne obciążenie hali nie jest możliwe rozszerzenie współpracy ze Stowarzyszeniem w zakresie walki z alkoholizmem stanowiącym problem zdiagnozowany w centrum miasta. W planach jest realizacja nowatorskiego programu, w którym rehabilitacja społeczna osób uzależnionych odbywać się ma we współpracy psychologów oraz organizatorów aktywizujących zajęć sportowych i artystycznych.
- Walka z bezrobociem – realizowany jest Program aktywizacji i integracji skierowany do osób długotrwale bezrobotnych, o najniższej pozycji na rynku pracy (długie bezrobocie, niskie wykształcenie). Prowadzi go OPS wspólnie z PUP, w zakresie zajęć z programu PAI. Osoby bezrobotne (w znacznej mierze w dotychczasowych zajęciach uczestniczyły osoby z Centrum) realizują codziennie 2 godziny zajęć aktywizująco-integrujących i 2 godziny prac społecznie użytecznych. Program trwa 2 miesiące. Problem dla realizacji tego typu programów jest znalezienie siedziby, pozwalającej na prowadzenie zajęć zgodnie z programem. Niezbędna jest sala z wyposażeniem informatycznym. Cykl realizowany był dwa razy 2014 i 2015, brak sali na zajęcia w tym roku wykluczył możliwość realizacji zadania i działań skierowanych do tej grupy.
- Przeciwdziałanie zakłóceniom porządku na obszarze – na obszarze zdegradowanym znajduje się znaczna część mieszkań komunalnych. Samorząd podejmuje działania w zakresie stworzenia rodzinom najbardziej godnych warunków życia poprzez budowę nowych mieszkań. Zdekapitalizowane stare

budynki są sukcesywnie wyburzane, a w ich miejscu pojawiają się nowe rozwiązania architektoniczne – wprowadzany jest również inny rodzaj lokatorów. W przypadku kiedy kamienica znajduje się pod ochroną konserwatora, takie wyburzenie nie jest możliwe. Dlatego poszukiwane są rozwiązania pozwalające na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Jednym z przedsięwzięć jest stworzenie Galerii w bramach na Deptaku (ul 11 Listopada). W ten sposób niezagospodarowana przestrzeń miejska, w której gromadzą się osoby spożywające alkohol zostanie wykorzystana do prezentacji sztuki i rękodzieła artystów lokalnych oraz dzieci i osób niepełnosprawnych. Celem przedsięwzięcia jest integracja, aktywizacja społeczna i popularyzacja tradycji lokalnych.

- Pomoc materialna dla najuboższych – gmina współpracuje z oddziałem okręgowym PCK, który realizuje program *Pomoc żywnościowa dla ubogich mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki* (organizator regionalny ze środków FEAD). Skala udzielanej pomocy pokazała potrzebę pomocy i uzupełnienie oferty PCK przez miasto. Gmina udostępnia lokal oraz finansuje wynagrodzenie osób pracujących w punkcie dystrybucji żywności. Wymierną pomoc daje również inicjatywa podjęta przez OPS, którego zadaniem jest redystrybucja środków materialnych. Prowadzona akcja polega na zbieraniu odzieży oraz wyposażenia AGD oraz przekazywaniu tych rzeczy potrzebującym rodzinom zgodnie z ich potrzebami. Obecny magazyn PCK mieści się w budynku gminy przeznaczonym do rozbiórki, dlatego konieczne jest wyznaczenie nowej lokalizacji na magazyn i punkt dystrybucji żywności.
- W obszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, zmierzających do zmotywowania do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu oraz skierowanie po pomoc specjalistyczną rodziny osób uzależnionych. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.
- Przebieg drogi wojewódzkiej nr 719,
- Przebieg drogi wojewódzkiej nr 579,
- Planowana inwestycji celu publicznego w zakresie drogi wojewódzkiej, tj. Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 719 relacji Warszawa - Kamion - zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Wybrany podobzar rewitalizowany łączy konieczność podjęcia na nim zdecydowanych, kompleksowych działań. Podobzar nie spełnia funkcji wyznaczonych mu przez społeczeństwo, utracił je na przestrzeni lat. Kompleksowa rewitalizacja poprzez realizację zadań społecznych i infrastrukturalnych ma pomóc mu te funkcje odzyskać i wykreować powstanie nowych, zgodnych z aktualnymi potrzebami mieszkańców. Brak działań przyczyniłby się do postępowania degradacji tej części miasta oraz zmniejszenia jej atrakcyjności dla mieszkańców.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Unikalna wartość historyczna centrum miasta (układ architektoniczny) — Typowo miejska intensywność zabudowy — Dostępność usług komunikacji miejskiej	— Obserwowane występowanie patologii społecznych, pijane osoby spędzające czas na ławkach, zaczepiające innych mieszkańców i turystów

— Duża liczba działalności gospodarczych — Duża liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym — Objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego — Korzystny poziom wskaźnika gęstości zaludnienia	— Niewystarczające zasoby mieszkalnictwa komunalnego. — Zły stan zabytkowych budynków i kamienic — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu Niepełnosprawności na 100 mieszkańców — Wyższa niż średnia gminy liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym — Duża liczba obiektów pokrytych azbestem — Koncentracja form działalności gospodarczej typowych dla obszarów koncentracji problemów społecznych (lombardy itp.) — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu.
Szanse:	Zagrożenia:
— Szansa centrum miasta do wykorzystania rosnącego znaczenia Obszaru Metropolitarne Warszawa (OMW) i samej stolicy jako ośrodka mającego wpływ na rozwój regionu; — Możliwość wykorzystania oferty kulturalno-oświatowo-historyczny — Wzrost zainteresowania dziedzictwem kulturowym — Możliwość wykorzystania środków zewnętrznych na poprawę standardu dróg i budowa ścieżek rowerowych — Nadanie nowych funkcji kulturowych niszczącym budynkom	— Ubożenie społeczeństwa — Wzrost drobnej przestępczości — Postępująca degradacja przestrzeni publicznych — Zbyt żywiołowa i chaotyczna urbanizacja terenów w mieście

Szczegółowa analiza problemów i potencjałów podobszaru rewitalizacji - Grodzisk Mazowiecki – teren przy ul. Szczęsnej

W chwili obecnej podobszar jest zaniedbany i wymaga znacznej interwencji. Centrum wyznaczonego obszaru stanowią Stawy Walczewskiego – zwane także Stawami Błękitnymi. Jest to duży staw o powierzchni ponad 10 tys. m² oraz przyległe zielone tereny rekreacyjne z wielofunkcyjnym boiskiem „Orlik 2012” wraz z zapleczem

socjalnym oraz dwa boiska do siatkówki plażowej. Teren wpisany w zabudowę jednorodzinną, z dojściem do ulicy Nadarzyńskiej, zasilany jest z rzeki Rokicianki. Podobszar II to tereny, które w chwili obecnej nie spełniają swoich funkcji, a mogłyby tworzyć jedną z ciekawszych atrakcji na terenie gminy. Potrzebę taką zauważyło łącznie 10,6% mieszkańców (w tym Stawy Walczewskiego 9,8% wskazań i osiedle „Szczęsna” 0,8%). Na tym terenie zlokalizowana jest również znaczna część terenów zielonych, na które wskazało 4,0% mieszkańców (łącznie dla obszaru miasta). Teren Stawów Walczewskiego sąsiaduje z centrum miasta, w ich pobliżu usytuowane są duże kompleksy mieszkaniowe: osiedla „Szczęsna”, „Kopernik”, „Piaskowa”, „Centrum” oraz budownictwo jednorodzinne. Największe problemy zdiagnozowane na tym obszarze wiążą się nie tyle ze zdegradowanymi zbiornikami wodnymi, ale związanymi z ich zdegradowaniem problemami społecznymi mieszkańców sąsiadujących ze zbiornikiem ulic. Teren stawów wraz bezpośrednio do nich przylegających terenów zielonych stanowi obecnie miejsce atrakcyjne głównie dla mieszkańców spożywających alkohol. Nie sprzyja to również rozwojowi pobliskich osiedli mieszkaniowych. Brak odpowiedniej infrastruktury ogranicza w znacznym stopniu możliwości oddziaływania na negatywne zachowania w miejscu ich powstawania. Wśród problemów do rozwiązania na tym obszarze należy:

- Wysoki poziom przestępczości wynikający między innymi z lokalizacji zdegradowanych terenów zielonych oraz braku miejsc urządzonej zieleni przy relatywnie dużej koncentracji ludności,
- Koncentracja patologicznych zjawisk związanych z alkoholizmem
- Niewielki potencjał dochodowy części mieszkańców, w tym wysoka koncentracja rodzin korzystających z OPS.
- Zdegradowane środowisko przyrodnicze.

PRZYCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest zamieszkiwanie osób starszych; teren zabudowy jednorodzinnej; obszar wyróżniający się na tle obszaru miejskiego. Specyfika terenu jest zaniedbania infrastruktura po niekontrolowanym rozlewie rzeki sprzyjające gromadzeniu patologii i wzrostu przestępczości.

Działania, jakie będą realizowane na obszarze wpłyną pozytywnie na obszar społeczny (powstaną nowe miejsca gdzie mieszkańcy będą mogli wspólnie spędzać czas, co wpłynie na odnowienie więzi społecznych). Działania podjęte w tym zakresie mają wymiar infrastrukturalno-środowiskowy, ale ich głównym celem jest przeciwdziałanie rozwojowi patologii społecznych na tym obszarze. Obecny teren sprzyjający zachowaniom ryzykownym, gromadzeniu się osób z marginesu społecznego i spożywaniu alkoholu zagospodarowany zostanie na miejsce atrakcyjne dla różnych grup mieszkańców. Działający klub wędkarski oraz klub żeglarski zyska nowe możliwości do działania na rzecz społeczności lokalnej. Dotychczasowe inwestycje na tym terenie, w tym zagospodarowanie na cele sportowe, przynosi wymierne efekty w postaci aktywizacji dzieci i młodzieży oraz kształtowania właściwych postaw. Chodzi nie tylko o postawy prozdrowotne, ale również o formy spędzania wolnego czasu zgodne z oczekiwaniami społecznymi.

W obszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, które zmotywowałyby osoby uzależnione od alkoholu do podjęcia leczenia oraz umożliwiły skierowanie rodzin osób uzależnionych po pomoc specjalistyczną. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, zamieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego czasu – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.

Dalsze inwestycje pozwolą na stworzenie i wzmacnianie udogodnień miejskich związanych z: funkcjonowaniem przestrzeni publicznych, terenów zielonych, stref pieszych, tras rowerowych. Tym samym obecne miejsce zajmowane przez osoby zmarginalizowane i zagrożone wykluczeniem społecznym zajmą

osoby rozwijające swoje pasje. Dzięki nowej infrastrukturze, działalność wspomnianych klubów, w znacznie większym stopniu skierowana będzie na realizację zadań z zakresu włączania społecznego – również poprzez nowe formy spędzania czasu przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe. Stworzenie w tym miejscu terenu atrakcyjnego dla mieszkańców całego miasta nie tylko wpłynie na podniesienie jakości ich życia, ale również podniesie możliwości integracji mieszkańców miastem oraz ich aktywizacji w działaniu na jego rzecz. Możliwe stanie się również pobudzenie przedsiębiorczości – planowane inwestycje pozwolą na stworzenie nowych warunków do działalności gospodarczej – w ten sposób przedsiębiorczość stanie się elementem uzupełniającym i odpowiedzią na zdiagnozowane problemy społeczne.

Nadrzędnym kierunkiem zagospodarowania tego obszaru będzie zachowanie i odtworzenie cennych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Realizacja na danym obszarze zaplanowanych projektów przyczyni się do przeciwdziałania dalszej degradacji tego terenu, ochrony dziedzictwa naturalnego oraz ożywienia społeczno-gospodarczego, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców. Ponieważ na terenie obiektu planowane jest utworzenie wypożyczalni sprzętu pływającego oraz punktów małej gastronomii, pozytywnie wpłynie to na przedsiębiorczość mieszkańców. Spodziewane jest także, iż inwestycje na obszarze przyczynią się do wzrostu atrakcyjności lokalizacyjnej tego obszaru dla usług.

Przebieg linii kolejowej nr 47.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe — Dobra komunikacja miejska — Duża liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym — Objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego — Korzystny poziom wskaźnika gęstości zaludnienia	— Brak infrastruktury rowerowej dla mieszkańców — Brak miejsc odpoczynku dla mieszkańców — Duża liczba obiektów pokrytych azbestem — Wyższa niż średnia gminy liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu Niepełnosprawności na 100 mieszkańców — Niewystarczająca przepustowość dróg lokalnych — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu
Szanse:	Zagrożenia:
— Funkcja rekreacyjno - wypoczynkowa — Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i warunków hydrologicznych — Zwiększenie aktywności społecznej, uaktywnienie lokalnych stowarzyszeń	— Postępująca degradacja środowiska naturalnego — Wzrost koncentracji patologii społecznych i drobnej przestępczości mieszkańców — Wzrastająca liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego

— Kontynuacja efektywnych programów aktywności społecznej realizowanych przez OPS

— Zbyt żywiołowa i chaotyczna urbanizacja terenów w mieście

Szczegółowa analiza problemów i potencjałów podobszaru rewitalizacji - Grodzisk Mazowiecki – teren przy ul. Sportowej

Przyjęte przez gminę założenia związane z rewitalizacją terenów przemysłowych lokalizują położenie projektowanych obiektów na gminnych nieruchomościach – działkach przemysłowych częściowo zabudowanych. Usytuowane są na nich obiekty po Zakładzie Gospodarki Komunalnej przeznaczone do wyburzenia.

W północno-zachodniej części działki (od ul. Dalekiej) istnieje skatepark. Teren przy ul. Sportowej sąsiaduje bezpośrednio z budynkiem Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 6 im. Szarych Szeregów. Obecnie do szkoły uczęszcza 648 uczniów (27 oddziałów, w tym 4 integracyjne) - dane z września 2014 r. Obszar zdegradowany sąsiaduje również z zabudową mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną, obiektami Ośrodka Sportu i Rekreacji - stadionem piłkarskim i kortami tenisowymi przy Al. Mokronoskich 4, Parkiem Wodnym oraz pływalnią miejską „Wodnik 2000” przy ul. Józefa Montwiłła. Jest to bardzo atrakcyjny dla mieszkańców miasta teren, który jednocześnie charakteryzują negatywne wskaźniki społeczne – relatywnie gorsze niż przeciętna dla miasta i gminy oraz przeciętne dla tych terenów miasta, które nie zostały włączone w obszary kryzysowe.

PRZYZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest zamieszkiwanie osoby niższym statusie majątkowym i społecznym. Teren zabudowy z wielkiej płyty z lat 70-dziesiątych. Teren zamieszkały również społeczność romską.

Wśród problemów zdiagnozowanych w obszarze kryzysowym znalazły się:

- Wyższy poziom notowanych zdarzeń patologicznych wynikający między innymi z lokalizacji zdegradowanego terenu przemysłowego.
- Koncentracja patologicznych zjawisk związanych z alkoholizmem.
- Niewielki potencjał dochodowy części mieszkańców, w tym wysoka koncentracja rodzin korzystających z OPS.
- Brak hali sportowo-widowiskowej, z której korzystać mogliby zarówno uczniowie zlokalizowanej w obszarze Szkoły Podstawowej nr 6, jak też mieszkańcy obszaru.
- Problemem są zjawiska występujące na niezagospodarowanym terenie przemysłowym w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły.

Podstawą wielu działań podejmowanych w stosunku do osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym jest dążenie do ukształtowania ich właściwych postaw społecznych. Zaniebdany teren Podobszaru stanowi atrakcyjne miejsce dla wywodzących się z obszaru mieszkańców o postawach nieakceptowanych społecznie – głównie osób spożywających alkohol oraz osób zakłócających porządek publicznych. Z myślą o nich podjęta została inicjatywa wsparcia w zakresie bieżącego utrzymania czystości własnej osoby. W obszarze kryzysowym, w zasobach Klubu Pogoń na stadionie wygospodarowano pomieszczenie, w którym możliwe jest wykąpanie się lub też wypranie swojej odzieży. Dotychczasowe doświadczenia pokazują na potrzebę rozszerzenia działań w tym zakresie – program cieszy się powodzeniem, a przygotowane dotychczasowe zaplecze jest zbyt małe. Potrzebne jest stworzenie nowego zaplecza zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami. Inwestycje podjęte w poprzednich latach oraz realizowane dzięki nim programy społeczne przeznaczone dla mieszkańców tej części miasta pozwoliły w znacznej mierze ograniczyć zachowania nieakceptowane społecznie, ale nie wyeliminowały ich do końca. Uzupełnienie istniejącej infrastruktury sportowej pozwoli na

podjęcie dalszych działań oraz umożliwi wprowadzenie na ten teren nowego klienta, zainteresowanego atrakcyjnymi formami spędzania wolnego czasu.

W Podobszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, zmierzających do zmotywowania do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu oraz skierowanie po pomoc specjalistyczną rodziny osób uzależnionych. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.

Na terenie przemysłowym przy ul. Sportowej została wybudowana hala widowisko-sportowa dla około 3 tys. osób. Oprócz hali mieścić się tutaj będzie część edukacyjno-dydaktyczna. Ponieważ planuje się wybudowanie łącznika między halą a budynkiem Szkoły Podstawowej Nr 6, zapewni to znaczną poprawę warunków edukacyjnych uczniów tej placówki. Ponadto, możliwe będzie rozszerzenie oferty dla mieszkańców w zakresie organizacji zawodów, turniejów, występów, wystaw, koncertów oraz zajęć i warsztatów. Inwestycja ta wiąże się również z odciążeniem istniejących obiektów położonych na innych obszarach, co podniesie możliwość działania na rzecz osób potrzebujących wsparcia również w tych miejscach – dotyczy to przede wszystkim Podobszaru Centrum), Podobszaru Teren przy ul. Szczęsnej) oraz Podobszaru Osiedle Kopernik.

Rewitalizacja obszaru przemysłowego wpisuje się zatem w działania podejmowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji 2007-2013 oraz 2014-2020, stanowiąc kontynuację podjętych w tej części miasta prac. Wpisuje się również w zadania z zakresu integracji mieszkańców, zapobiegania i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wzrostu bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawy możliwości komunikacyjnych wewnątrz osiedli. Realizacja inwestycji pozwoli na ożywienie społeczno-gospodarcze tej części miasta. Poza efektami o charakterze społecznym w postaci upowszechnienia usług publicznych w celu ograniczenia marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz kształtowania postaw prozdrowotnych, zagospodarowana przestrzeń wpłynie pozytywnie na zmiany w zakresie edukacji i oświaty.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Dostęp do placówek służby zdrowia — Bliskość dobrze wyposażonych terenów Sportowych — Objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego — Korzystny poziom wskaźnika gęstości zaludnienia	— Zdegradowane i wymagające rekultywacji — Duży obszar stanowiący zdegradowany teren przemysłowy — zły stan terenów zielonych — Niewystarczająca przepustowość dróg lokalnych — Brak miejsc parkingowych dla mieszkańców — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu Niepełnosprawności na 100 mieszkańców — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu
Szanse:	Zagrożenia:
— Rozszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej	— Szerzenie patologii i przestępczości

— Poprawa jakości życia mieszkańców	— Niska samoocena mieszkańców
— Integracja społeczeństwa	— Zbyt żywiołowa i chaotyczna urbanizacja terenów w mieście

Szczegółowa analiza problemów i potencjałów podobszaru rewitalizacji - Grodzisk Mazowiecki – Osiedle Kopernik

Podobszar wyznaczony został we wschodniej części miasta, charakteryzującej się dużą różnorodnością zabudowy – obejmuje bowiem zarówno zabudowę wielorodzinną największego w Grodzisku Mazowieckim osiedla „z wielkiej” płyty (osiedle zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej zrealizowane w technologii przemysłowej), jak też zabudowę jednorodzinną. Osiedle Kopernik powstało w latach 80. XX wieku. Stąd wśród budynków wielomieszkaniowych nadal widoczne są drzewa owocowe przydomowych sadów. Dynamiczny rozwój tej części miasta spowodował „nadrozwój” funkcji mieszkaniowej tej części Grodziska Mazowieckiego – opóźniona była znacznie realizacja urządzeń i infrastruktury społecznej i usługowej, co utrudniało znacznie możliwość ukształtowania funkcji tego obszaru zgodnie z potrzebami znacznej części jego mieszkańców. W efekcie nagromadzonych przez lata problemów i niedoinwestowania, zaczęły pojawiać się problemy charakterystyczne dla wielkich blokowisk. Obszar charakteryzują relatywnie gorsze wskaźniki społeczne niż obszar miasta i gminy oraz tereny miasta, które pozostały poza granicami obszarów kryzysowych.

PRZYCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest zamieszkiwanie osoby niższym statusie majątkowym i społecznym. Osoby zamieszkujące teren to osoby młodsze „dzieci z bloków”; osoby wynajmujące mieszkania i osoby na tzw. „na dorobku” i osoby dokonujące inwestycji za środki z kredytu. Przemoc w rodzinie jest jednym z najczęściej wyróżnianych rodzajów przemocy budzących najwięcej emocji.

Ze względu na specyfikę obszaru, obok wskazanych problemów społecznych, szczególną uwagę zwrócić należy na niedostateczne zagospodarowanie instytucjonalne oraz zaniedbane tereny zielone w tej części miasta. Wśród problemów zdiagnozowanych w obszarze kryzysowym znalazły się:

- Naruszenia porządku publicznego wynikający między innymi z koncentracji ludności przy jednoczesnym braku miejsc do aktywnego spędzania wolnego czasu przez młodzież.
- Koncentracja patologicznych zjawisk związanych z alkoholizmem.
- Niewielki potencjał dochodowy części mieszkańców, w tym wysoka koncentracja rodzin korzystających z OPS.
- Brak miejsc do spotkań dla mieszkańców osiedli mieszkaniowych.
- Brak integracji mieszkańców osiedli z „wielkiej płyty” i osiedli domów jednorodzinnych.
- Liczne zdegradowane lub zaniedbane tereny zielone.
- Zaniedbanie i niespełniające swoich funkcji place zabaw zlokalizowane na placach wewnątrzosiedlowych.

Bardzo ważnym elementem życia w wielkim blokowisku jest brak więzi społecznych. Dlatego też – dążąc do wzmocnienia więzi społecznych – podjęto próbę włączania mieszkańców osiedli z „wielkiej płyty” do współtworzenia i wzbogacenia funkcjonalnego przestrzeni, które zamieszkują. Działania podjęte na wyznaczonym obszarze mają szeroki wymiar społeczno-kulturalny (głównie wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie miejsc spotkań i rekreacji, w tym place zabaw, zielone skwery oraz zapewnienie warunków do aktywizacji społeczności lokalnej zamieszkujących wokół terenów wspólnych na obszarach kryzysowych) oraz infrastrukturalno-środowiskowy (głównie poprzez adaptację obiektów i terenów zielonych do potrzeb społeczności lokalnych oraz tworzenie i wzmacnianie udogodnień miejskich związanych z:

funkcjonowaniem przestrzeni publicznych, terenów zielonych, stref pieszych, tras rowerowych, układów komunikacyjnych, znoszeniem barier architektonicznych, ograniczaniem poziomu hałasu). Nie bez znaczenia w przypadku tego obszaru jest również wymiar instytucjonalno-polityczny podejmowanych działań, głównie w zakresie poprawy poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wśród działań wymienić można:

- Przeciwdziałanie zakłóceniom porządku – stworzenie na Osiedlu Kopernik miejsca, w którym dzieci i młodzież spędza czas. Powstała świetlica i biblioteka w Pawilonie Kultury przy ul. Westfala. Mieszkańcy mogą korzystać z księgozbioru oraz gazet, do dyspozycji jest 20 komputerów z dostępem do Internetu. Prowadzone są również zajęcia komputerowe.
- Aktywizacja mieszkańców i włączenie ich w życie miasta oraz problemy swoich sąsiadów potrzebujących pomocy. Co roku w Pawilonie Kultury i Hali Sportowej przy ulicy Westfala oraz na terenie wokół tych obiektów odbywa się osiedlowa impreza pod nazwą „Dzień Sąsiada”. Organizatorami są: Grodziska Spółdzielnia Mieszkaniowa, Biblioteka Publiczna oraz samorząd grodziski. Celem imprezy jest integracja mieszkańców „blokowiska”, umożliwienie im wzajemnego poznania się. Integracji przewodzi myśl stworzenia osiedla sąsiedzkiego i idea samopomocy sąsiedzkiej, odpowiedzialności i troski mieszkańców o dobro, jakim jest wspólna przestrzeń publiczna, kultura, budżet gminy, usługi publiczne. W planach jest rozszerzenie działań o Jarmark na ulicy Orzeszkowej – wzdłuż głównej ulicy Osiedla (ulica Orzeszkowej), na której mieszkańcy Osiedla będą mogli zaprezentować swoje pasje i umiejętności. Działania te stwarzają możliwość dyskusji i zbierania opinii oraz włączenia społeczności lokalnej w proces rewitalizacji.
- Pozaszkolne zajęcia dla dzieci (sportowe, edukacyjne, kulturalne), które pozwalają na wieloaspektowe zajęcie się problemem wykluczenia społecznego. Poprzez zajęcia sportowe kształtowane są właściwe postawy, a możliwość rywalizacji pozwala na wyładowanie agresji przy jednoczesnym kształtowaniu nowych wartości. Zajęcia artystyczne (plastyczne, muzyczne) dają możliwość uwrażliwienia dzieci na piękno i nowe wartości niematerialne (wystawy, ognisko i konkursy plastyczne, zajęcia w Pawilonie Kultury). W obecnych zasobach lokalowych brakuje miejsca na działania skierowane do osób z innych grup wiekowych. Brak odpowiedniej infrastruktury utrudnia również znacznie dotarcie do grup charakteryzujących się wysoką skłonnością do zachowań ryzykownych
- W obszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, zmierzających do zmotywowania do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu oraz skierowanie po pomoc specjalistyczną rodziny osób uzależnionych. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.
- Przebieg drogi wojewódzkiej nr 719
- Planowana inwestycja w zakresie drogi wojewódzkiej, tj. Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 719 relacji Warszawa - Kamion - zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Obszar wyznaczony do rewitalizacji pełni również ważną funkcję komunikacyjną zarówno dla mieszkańców wschodniej części miasta, na obszarze której został wyznaczony, jak i pozostałych obszarów miasta.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Duża liczba mieszkańców — Zróżnicowana demografia — Zwarta zabudowa	— Zły stan terenów zielonych w częściach osiedlowych — Niewystarczająca przepustowość dróg lokalnych

— Objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego — Korzystny poziom wskaźnika gęstości zaludnienia	— Starzenie się społeczeństwa — Mało miejsc wypoczynku w przestrzeni publicznej — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu — Brak ścieżek rowerowych dla mieszkańców — Wysoki wskaźnik zagęszczenia zabytków — Mało rozwinięte poczucie więzi społecznych, wynikające m.in. z dużej liczby nowych mieszkańców — Koncentracja form działalności gospodarczej typowych dla obszarów koncentracji problemów społecznych
Szanse:	Zagrożenia:
— Możliwość wykorzystania infrastruktury wypoczynkowej w części osiedlowej — Poprawa ładu przestrzennego dzięki realizowanym i planowanym do realizacji inwestycjom — Korzystne doświadczenia realizacji programów pomocowych OPS	— Zakłócenia porządku — Nadużywanie alkoholu — Zbyt żywiołowa i chaotyczna urbanizacja terenów w mieście

Szczegółowa analiza problemów i potencjałów podobozaru rewitalizacji - Grodzisk Mazowiecki – Łąki

Podobozar obejmuje obszary północnej części miasta wyznaczone granicami:

- od południa – ciąg linii kolejowej (odcinek od ulicy J. Matejki do ulicy Bałtyckiej)
- od zachodu – wschodnia pierzeja ulicy Bałtyckiej, dalej wzdłuż granic miasta,
- od północy – wzdłuż granic miasta do ulicy R. Traugutta,
- od wschodu – zachodnia pierzeja ulicy Traugutta (od granic miasta) i zachodnia pierzeja ulicy Matejki (do ciągu linii torów kolejowych)

Podobozar rewitalizacji położony jest w części miasta oddzielonej torami PKP. Mimo, iż na terenie miasta nie ma wydzielonych granic dzielnic, w świadomości mieszkańców miasta i gminy, Łąki stanowią oddzielną, wyjątkową i specyficzną dzielnicę. Decyduje o tym nie tylko jej fizyczne wydzielenie obszaru miasta przez linię kolejową, ale również sposób zagospodarowania przestrzeni. Jest to bowiem dzielnica mieszkaniowa, ale jednocześnie na jej obrzeżach zlokalizowany jest przemysł niosący określone uciążliwości. Wnioski ze spaceru studyjnego wskazują na zasadność podjęcia działań infrastrukturalnych dotyczących terenu przy torach PKP wykorzystywanego obecnie jako parking.

Mimo realizowanych inwestycji w infrastrukturę (odnowiona szkoła, boisko „Orlik”, świetlica oferująca zajęcia dla różnych grup mieszkańców), nadal nie udało się stworzyć warunków do „przyłączenia” Łąg do reszty miasta. Potrzebę rewitalizacji obszaru miasta położonego w jego północnej części, oddzielonego od centrum linią torów kolejowych wskazało 14,8% mieszkańców miasta. W wyznaczonym obszarze działania

rewitalizacyjne powinny koncentrować się przede wszystkim na ograniczaniu słabych stron, dotyczących zarówno kwestii urbanistyczno-przestrzennych, jak i społecznych, które sprzyjają utrwalaniu się zjawiska wykluczenia społecznego. Wpływ na wskazane negatywne zjawiska społeczne ma usytuowanie na obszarze budynków komunalnych zamieszkałych przez mieszkańców w relatywnie gorszej sytuacji finansowej i materialnej. Część z budynków powstała w pierwszej dekadzie XX wieku na miejscu wyburzanych zdekapitalizowanych budynków przedwojennych. Na terenie podobszaru znajduje się Kirkut - cmentarz żydowski, który został założony w drugiej połowie XVIII wieku. Przez pewien czas służył także Żydom zamieszkującym Warszawę.

Cmentarz uległ dewastacji podczas I i II wojny światowej oraz w okresie PRL, pomimo to jednak do naszych czasów zachowało się około dwustu nagrobków lub ich fragmentów. Żydowska forma architektury cmentarnej, zachowanej na grodziskim cmentarzu, to przede wszystkim macewa, czyli pionowo ustawiona prostokątna płyta kamienna o szczycie trójkątnym lub zakończona łagodnym łukiem. Macewy wykonywano przeważnie z piaskowca. W 2018 r. cmentarz został wpisany do rejestru zabytków. Obecnie teren przylegający do cmentarza wymaga uporządkowania. Prywatny właściciel działki w Grodzisku Mazowieckim, na której znajduje się cmentarz żydowski, zamierza sprzedać ten teren. W planach gminy jest przekształcenie terenu w park pamięci z pawilonem edukacyjnym.

Słabości tego obszaru potęgują zagrożenia związane z negatywnym wizerunkiem dzielnicy oraz utrwalaniem i dziedziczeniem postaw bierności zawodowej i obywatelskiej. Kluczowymi zagrożeniami są:

- Wysoki poziom przestępczości i zakłóceń porządku publicznego wynikający między innymi z lokalizacji budynków komunalnych oraz znacznej liczby zaniedbanych terenów publicznych, przy jednoczesnym braku możliwości zaspokajania potrzeb społecznych przez mieszkańców obszaru.
- Koncentracja patologicznych zjawisk związanych z alkoholizmem.
- Niewielki potencjał dochodowy części mieszkańców, w tym wysoka koncentracja rodzin korzystających z OPS.
- Zła opinia na temat dzielnicy wśród mieszkańców miasta.
- Wyższa atrakcyjność mieszkaniowa południowych obszarów oraz terenów podmiejskich – tendencja dezurbanizacji.

PRZYZCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest dawny teren zakładów farmaceutycznych „Polfar” i innych zakładów powstających w tej dzielnicy. Do dnia dzisiejszego osoby zamieszkujące tereny mają problemy z zaangażowaniem społecznym. Teren specyficzny z uwagi na większe zanieczyszczenie środowiska. Wysokie natężenie budynków komunalnych gminy.

W wyznaczonym obszarze wyzwania wiążą się z przezwyciężeniem problemów społecznych, w związku z czym przyszłe działania rewitalizacyjne powinny opierać się na podstawowym potencjale, jakim w przypadku tego obszaru jest wysoka aktywność, doświadczenie organizacji pozarządowych oraz instytucji wspierających lokalną społeczność, współpraca pomiędzy instytucjami, szkołami i parafią oraz włączenie w podejmowane działania liderów lokalnych i ludzi z pasją mieszkających na tym obszarze. Wyżej wymienione silne strony powinny sprzyjać wykorzystaniu szans w postaci potencjału organizacji pozarządowych oraz kreowaniu instrumentów rewitalizacji. Podjęte na terenie rewitalizowanym działania mają szeroki wymiar społeczno-kulturalny (głównie tworzenie szans na pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców, wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie miejsc spotkań i rekreacji, w tym place zabaw, zielone skwery oraz zapewnienie warunków do aktywizacji społeczności lokalnej zamieszkujących wokół terenów wspólnych na obszarach kryzysowych), jak również wymiar gospodarczo-technologiczny (kreowanie nowego profilu gospodarczo-technologicznego dopasowanego do potencjałów rozwojowych obszarów miasta).

- Wsparcie dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym – Wspólnota dla młodzieży przy OSP – znalezienie miejsca do działania i kształtowania nowych postaw, prowadzenie drużyn młodzieżowych. Chociaż OSP przyjmuje młodzież nie tylko z obszaru kryzysowego, to jednak dla młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym znajduje się specjalne miejsce. Również prowadzona orkiestra dęta gromadzi dzieci bez wykształcenia muzycznego – jeżeli tylko mają chęć na wspólne muzykowanie.
- Przeciwdziałanie bezrobociu – samorząd podjął inicjatywę w zakresie pomocy mieszkańcom w przenoszeniu rowerów i wózków przez kładkę wiodącą nad torami, łączącą Łąki z południową częścią miasta. Ponieważ jedyne przejście łączące obie strony miasta wiązało się z koniecznością pokonania stromych schodów podjęto inicjatywę wspomagającą mieszkańców. Zatrudnienie przy wykonywaniu usług otrzymali mieszkańcy z obszaru kryzysowego. Inicjatywa została pozytywnie oceniana i kontynuowana jest na prośbę mieszkańców. Przyniosła ona jeszcze jeden wymierny efekt – mieszkańcy dostrzegają trud pracy w trudnych warunkach.
- Pozaszkolne zajęcia dla dzieci – na terenie obszaru funkcjonuje świetlica dla dzieci i młodzieży. Powstała ona w porozumieniu z parafią pw. Przemienienia Pańskiego. W trzech pomieszczeniach udostępnionych przez parafię odbywają się odczyty, koncerty oraz zebrania. Świetlica jest oddziałem Ośrodka Kultury.
- Kształtowanie właściwych postaw – na obszarze kryzysowym funkcjonuje Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa nr 4, Przedszkole nr 5, Punkt Przedszkolny nr 6 w Natolinie. Od 2014 roku szkoła znajduje się w Mazowieckiej Sieci Szkół Promujących Zdrowie – jest to szkoła realizująca zadania w zakresie kultury fizycznej oraz promująca aktywność, ruch i zdrowy wypoczynek.
- Wolontariat młodzieżowy – pomoc dzieciom z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to głównie praca z dziećmi w rodzinach niewydolnych wychowawczo i wspieranie w kształtowaniu właściwych postaw. Wolontariuszami są osoby nieletnie, które nie tylko wspierają dzieci w ich obowiązkach szkolnych, ale również stanowią przykład do naśladowania. Na obszarze brakuje miejsca, w którym wolontariusze mogliby spotkać się ze swoimi podopiecznymi. Problemem w skutecznej pomocy jest często praca w miejscu zamieszkania dzieci wspieranych pomocą lub jeśli jest to konieczne w siedzibie OPS.
- W obszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, zmierzających do zmotywowania do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu oraz skierowanie po pomoc specjalistyczną rodziny osób uzależnionych. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.
- Przebieg obwodnicy Grodziska Mazowieckiego
- Przebieg drogi wojewódzkiej nr 579
- Przebieg gazociągu DN 400 Mory – Piotrków Trybunalski

Na tym obszarze ważny jest wymiar infrastrukturalno-środowiskowy, pozwalający na tworzenie i wzmacnianie udogodnień miejskich związanych z: funkcjonowaniem przestrzeni publicznych, terenów zielonych, stref pieszych, tras rowerowych, układów komunikacyjnych; znoszeniem barier architektonicznych; ograniczaniem poziomu hałasu. Konieczne jest ukształtowanie układów przestrzeni publicznych, ich powiązań oraz ciągów wielofunkcyjnych – ze względu na zabudowę jednorodziną oraz ograniczone możliwości inwestowania w tej

części miasta, samorząd skupia się (podobnie jak w centrum miasta) na wyeksponowaniu w strukturze przestrzennej wzajemnych powiązań ulic i placów. Na podstawie analiz wykonanych po spacerze studyjnym można wskazać na zasadność podjęcia działań remontowych dotyczących kładki nad torami i instalacji windy szczególnie wykorzystywanej przez osoby z niepełnosprawnością i rodziców z wózkami z dziećmi.

Celem szczególnym jest pobudzanie i wzmacnianie postaw obywatelskich wśród mieszkańców oraz instytucji pozarządowych, integrowanie ich działań na rzecz lepszego wykorzystania posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, wspieranie pomysłów, przedsięwzięć inicjowanych przez mieszkańców i organizacje pozarządowe zainteresowane rozwojem miasta.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Atrakcyjne położenie przy stacji PKP Grodzisk Mazowiecki i bliskość autostrady A2 — Dobrze rozwinięta baza oświatowa — Objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego — Korzystny poziom wskaźnika gęstości zaludnienia	— Brak miejsc parkingowych, zaniedbany teren parkingu przy ul. Traugutta — Negatywne postrzegane przez mieszkańców Dzielnicy jako peryferyjnej i zdegradowanej oraz oddalonej od centrum kultury Miasta — niezadawalający stan techniczny dróg, — brak ścieżek rowerowych — Nieszyjące budynki pozostałe po dzielnicy przemysłowej — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu — Wysoki wskaźnik zagęszczenia zabytków
Szanse:	Zagrożenia:
— Wykorzystanie rozbudowanej bazy kulturalno-rekreacyjnej — Poprawa ładu przestrzennego powodująca aktywizację mieszkańców i budowanie lokalnej tożsamości miejska zamieszkania	— Zakłócenia porządku — Nadużywanie alkoholu — Zbyt żywiołowa i chaotyczna urbanizacja terenów w mieście

Szczegółowa analiza problemów i potencjałów podobszaru rewitalizacji – Kłudno Stare

Sołectwo Kłudno Stare o powierzchni 366,8 ha położone jest w północno-zachodniej części gminy Grodzisk Mazowiecki. Przecina je autostrada A2. Wieś typowo rolnicza, z zabudową usytuowaną głównie wzdłuż drogi powiatowej. Na terenie wsi znajduje się nieczynne wysypisko śmieci, wymagające stałej rekultywacji.

PRZYZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest specyfika dawnej wsi i terenów zielonych. Specyfiką obszaru są małoobszarowe gospodarstwa, które wymuszają od właścicieli dodatkowe zatrudnienie w celu utrzymania statusu ekonomicznego. Teren zielony zaniedbany który stanowił nierzadko miejsce spotkań osób naruszających ład i porządek publiczny.

Kłudno Stare to dawna wieś dworska z zabytkowym parkiem, w którym obecnie znajdują się pozostałości zabudowań folwarcznych. Park jest własnością Gminy Grodzisk Mazowiecki od 1999r. Został wstępnie uporządkowany i częściowo zinwentaryzowany. Na terenie parku rosną 3 drzewa pomnikowe, drzewostan bez stałej pielęgnacji i odnowień niszczeje, dwa stawy mają uszkodzone zastawy i jazy a cały park traci swój

pierwotny kształt. Zabudowę wiejską otaczają pola uprawne, przeważa IV i V klasa bonitacji gleby. Rolnicy uprawiają zboża, ziemniaki i warzywa. Na terenie wsi powstają małe rodzinne przedsiębiorstwa. Jest to odpowiedź na trudną sytuację w rolnictwie i na rynku pracy. Na terenie wsi ma swoją siedzibę Ochotnicza Straż Pożarna. W budynku OSP znajduje się świetlica wiejska, w której prowadzone są zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci. Obiekt stanowi również miejsce spotkań integracyjnych (np. odbywają się tu zajęcia fitness dla kobiet). Wieś ma połączenie komunikacyjne z miastem Grodzisk Mazowiecki za pomocą dwóch linii autobusowych, dzieci dojeżdżają do szkoły podstawowej i gimnazjum 7km. Problemem jest niedostateczna łączność z ośrodkiem miejskim.

Na terenie sołectwa realizowane są programy skierowane do dzieci z rodzin wymagających wsparcia. W oparciu o bazę OSP organizowane są także działania w stosunku do osób dorosłych. Niestety problem niezagospodarowanych terenów powoduje, iż podejmowane działania nie przynoszą oczekiwanych efektów. Tereny te stanowią bowiem atrakcyjne miejsce dla gromadzenia się osób spożywających alkohol oraz młodzieży zakłócającej porządek publiczny. Konieczne jest zatem kształtowanie postaw zgodnych z normami społecznymi oraz ukształtowanie warunków życia w taki sposób, aby możliwa stała się integracja społeczna oraz kształtowanie postaw aktywnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców. Zagospodarowanie terenów zielonych w tej części gminy stanowi początek działań zmierzających do stworzenia mieszkańcom wsi warunków niezbędnych do odnowy społecznej i godnego życia. Potencjałem do realizacji działań aktywizujących mieszkańców może być wykorzystanie terenu rekreacyjnego przy boisku gminnym, które obecnie stanowi niewykorzystany plac zieleni przy ruchliwym dojeździe do drogi ekspresowej.

W obszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, zmierzających do zmotywowania do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu oraz skierowanie po pomoc specjalistyczną rodziny osób uzależnionych. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia. Na terenie znajdują się również budynki wymagające dalszej modernizacji, przykładowo budynek OSP w Kłudnie Starym.

Wymaga to jednak podjęcia szeregu działań o charakterze infrastrukturalnym. Sołectwo charakteryzują relatywnie dobre wskaźniki, niepokojący jest jednak fakt, iż ich poziom stopniowo się pogarsza. W obszarze niezbędne jest podjęcie działań wyprzedzających, które ograniczą niekorzystny kierunek zmian. Oznacza to konieczność podejmowania takich działań jak:

- modernizacja i rehabilitacja zabudowy oraz poprawa wizerunku miejscowości na terenach wiejskich w północnej części gminy,
- systematyczne uzupełnianie wyposażenia terenów w obiekty infrastruktury społecznej, które wpłynie pozytywnie na aktywność społeczną i gospodarczą mieszkańców – wprowadzenie funkcji centrotwórczych w północnej części gminy,
- wyznaczenie obszarów rozwojowych, jako kompleksów terenów predysponowanych do zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz rekreacyjno-wypoczynkowej,
- przygotowanie terenów dla rozwoju zorganizowanych działań inwestycyjnych zabudowy mieszkaniowo-usługowej, funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej oraz terenów służących organizacji imprez masowych z obowiązkiem wyprzedzającego przygotowania technicznego terenu w rejonie północnym gminy – zapoczątkowane we wsi Stare Kłudno (ze stopniowym rozszerzaniem działań na miejscowości Chlebnia, Kłudzienko, Tłuste i Żuków),

- przygotowanie terenu pod budowę ścieżek rowerowych wzdłuż głównych ulic o dużym natężeniu ruchu drogowego.
- inwestycji celu publicznego w zakresie transportu kolejowego, tj. Budowa linii kolejowej KDP Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław wraz z połączeniem do CMK

Północna część gminy jest znacznie bogatsza w obiekty zabytkowe niż obszar południowy. Zespoły dworsko-parkowe znajdują się w Chleśni, Izdebnie Kościelnym i Żukowie. Wpisane do rejestru zabytków kościoły mieszczą się w dwóch ostatnich wymienionych sołectwach. Zabytkowe parki – obok Kłudna Starego – również w Kłudzienku i Kraśniczej Woli. Obszary w północnej części gminy w pobliżu lokalizacji węzła autostradowego stanowią część obszarów strategicznego rozwoju gminy – są to główne obszary działań przekształceń funkcjonalno – przestrzennych – zwłaszcza w zakresie terenów zieleni, sportu i rekreacji oraz terenów rekreacyjno-wypoczynkowych oraz terenów służących organizacji imprez masowych. Konieczne jest również podjęcie działań, które ograniczą negatywne skutki oddzielenia tej części gminy przez autostradę A2. Oznacza to zarówno konieczność poprawy jakości życia mieszkańców, jak też eliminowania negatywnych zachowań. Włączenie mieszkańców Kłudna Starego oddzielonego torami i autostradą wymaga realizacji zarówno projektów społecznych, jak też infrastrukturalnych. Na terenie sołectwa można wskazać przykłady zdewastowanych budynków szpecących otoczenie. Zrewitalizowana przestrzeń pozwoli na wprowadzenie na ten obszar nowych osób, a powstałe nowe możliwości spędzania czasu wolnego, wsparte monitoringiem, podniosą poziom bezpieczeństwa w sołectwie.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe — Dogodne połączenie komunikacyjne — Uzbrojenie terenu w strefach peryferyjnych gminy — Dostępne tereny rekreacyjne pod możliwe inwestycje gminne skierowane na budowę ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej, kulturowej lub turystycznej	— Brak przestrzeni publicznej, miejsc odpoczynku dla mieszkańców — Wysoki wskaźnik zagęszczenia zabytków — Zły stan zabytków wpisanych do ewidencji i rejestr zabytków — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu — Relatywnie dużo mieszkańców okolicznych miejscowości w wieku poprodukcyjnym — Częściowe objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego — Wyższa niż średnia gminy liczba obiektów pokrytych azbestem
Szanse:	Zagrożenia:
— Poprawa środowiska naturalnego — Nadanie nowych funkcji	— Brak wprowadzenia nowych funkcji terenu — Niska świadomość ekologiczna społeczności lokalnej utrudniająca wprowadzanie zmian funkcjonalnych w obszarze sołectwa — Zagrożenie starzeniem się mieszkańców

Sołectwo Urszulin o powierzchni 238,7 ha jest jednym z najmniej zaludnionych sołectw gminy Grodzisk Mazowiecki. Położone jest w południowej części gminy Grodzisk mazowiecki. Zabudowę tworzą głównie bloki i domki z lat 60- i 70-tych ubiegłego wieku (po dawnym PGR) wymagające remontu. Domy zlokalizowane są wzdłuż drogi powiatowej, prowadzącej do trasy szybkiego ruchu E 67. Dookoła rozciągają się pola uprawne i nieużytki. Sołectwo nie jest wyposażone w sieć gazową, brak również kanalizacji. Dużym problemem jest bezpieczeństwo na drodze – brak chodnika, ścieżki rowerowej i barier ochronnych. W zabudowaniach dawnego PGR-u ma siedzibę firma spedycyjna. Droga powiatowa wzdłuż której zlokalizowana jest zabudowa, skupia ruch lokalny również w zakresie transportu ciężkiego. Sołectwo dysponuje jedynie wiatą i ogrodzonym placem dla dzieci i mieszkańców. Dzieci dojeżdżają do Szkoły Podstawowej w Książenicach 3 km, a do gimnazjum ok 10 km.

PRZYCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest specyfika terenów wiejskich, po PGR. Głównie mieszkańcami obszaru są byli pracownicy PGR, mający niższe wykształcenie i ograniczoną możliwość podnoszenia statusu ekonomicznego. Specyficzna zabudowa szeregową, po PGR-owska i bloki typowe po PGR-owskie.

Obszar sołectwa charakteryzują niekorzystne zjawiska społeczne, a poziom udzielanej pomocy społecznej i poziom ubóstwa jest wielokrotnie wyższy niż na terenie całej gminy. Sytuacja jest znacznie gorsza niż w innych miejscowościach południowej części gminy.

Problemy sołectwa wiążą się w znacznej części z ograniczonych możliwości inwestycyjnych, wynikających z niskiego poziomu zagospodarowania infrastrukturalnego. Niska atrakcyjność osiedleńcza wiąże się również z ograniczeniem w możliwości przekształcenia gruntów rolnych na cele nierolnicze – w tej części gminy znajdują się bowiem najcenniejsze pod względem rolniczym gleby klasy II i III. Urszulin stał się tym samym swoistą enklawą w dynamicznie rozwijającej się południowo-wschodniej części gminy.

Działania skierowane do mieszkańców w ramach ich aktywizacji społecznej i przeciwdziałania problemom związanym z bezrobociem i ubóstwem, realizowane były w znacznej mierze w oparciu o bazę infrastrukturalną poza terenem sołectwa. Pomoc kierowana do dzieci możliwa jest dzięki programom realizowanym w szkołach do których uczęszczają. Programy dla środowiska osób bezrobotnych i żyjących w warunkach ubóstwa realizowane są w świetlicy w pobliskich Książenicach (w pomieszczeniach OSP). W świetlicy organizowane są również zajęcia komputerowe. Lokalizacja świetlicy związana jest również z faktem, iż dzieci z sołectwa Urszulin uczęszczają do nowej szkoły w Książenicach. Działająca Fundacja Miasto Ogród Książenice, realizuje zadanie Aktywizacja i integracja społeczności lokalnych w środowisku wiejskim. Co roku organizowany jest piknik ekologiczny, na co dzień natomiast dostępne są zajęcia dla różnych grup wiekowych – dostępne również dla dzieci z obszaru Urszulina.

Brak lokalu, gdzie można realizować działania społeczne, utrudnia znacznie dotarcie do większej liczby mieszkańców i podjęcie bardziej skutecznych działań. Dla rozwiązania negatywnych tendencji i rozwiązania problemów zauważonych w gminie konieczne jest przeprowadzenie szeregu inwestycji o charakterze infrastrukturalnym. W obszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, zmierzających do zmotywowania do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu oraz skierowanie po pomoc specjalistyczną rodziny osób uzależnionych. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.

Działania o charakterze społecznym, realizowane przez OPS oraz samorząd w gminy, muszą zostać wsparte przez działania prowadzące do zmian przestrzennych i zagospodarowania tej części gminy, w tym:

- modernizacja i rehabilitacja zabudowy oraz poprawa wizerunku miejscowości na terenach wiejskich,
- wyznaczenie obszarów rozwojowych, jako kompleksów terenów predysponowanych do zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz rekreacyjno-wypoczynkowej.
- systematyczne uzupełnianie wyposażenia terenów w obiekty infrastruktury społecznej.
- systematyczna modernizacja sieci dróg w gminie, stosowanie nowoczesnych środków uspokajania ruchu na drogach o dużym jego natężeniu.

Wskazane działania stanowią będą podstawę do rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. Szansą sołectwa na rozwój jest jego relatywnie dobra dostępność drogowa oraz położenie w pobliżu dynamicznie rozwijających się Książenic oraz grunty rolne, w stosunku do których istnieje możliwość wykorzystania na cele inne niż rolnicze. W dokumentach planistycznych i strategicznych wskazuje się, że w tej części gminy brakuje zorganizowanych miejsc wypoczynku o bogatym programie, wysokiej jakości architektury i harmonijnej kompozycji przestrzennej. Mogą one zostać zlokalizowane na terenie sołectwa, ale priorytetem do zlokalizowania usług o charakterze ponadlokalnym stało się pozyskanie partnerów zewnętrznych. Usługi te stać się mogą podstawą zaktywizowania społecznego mieszkańców oraz stworzenia lepszych warunków życia.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Dobre położenie komunikacyjne — Wolne tereny pod potencjalne inwestycje	— Brak przestrzeni publicznej, rekreacji i wypoczynku — Zły stan nawierzchni dróg i chodników — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu — Wyższa niż średnia gminy liczba obiektów pokrytych azbestem — Brak ścieżek rowerowych — Brak miejsca spotkań, spędzania wolnego czasu, rozwijania zainteresowań oraz wymiany doświadczeń dla całych rodzin, dzieci i młodzieży oraz osób starszych — Obserwowana niedostateczna aktywność fizyczna oraz jakość życia mieszkańców - uboga oferta usług na poziomie społeczności lokalnej — Niedostateczny poziom usług dotyczących zdrowego trybu życia, zapobiegania urazom, kontuzjom oraz chorobom cywilizacyjnym.
Szanse:	Zagrożenia:
— Wzrost dochodów gminy poprzez rozwój działalności gospodarczej — Rozszerzenie oferty usług społecznych	— Obserwowane ubożenie społeczeństwa okolicznych miejscowości

— Potencjał terenów zielonych i przestrzeni zlokalizowanej w bliskiej odległości o ciągów komunikacyjnych i niedaleko Warszawy — Podniesienie świadomości mieszkańców powiatu i okolicznych powiatów odnośnie problemu wykluczenia społecznego i ograniczenie zagrożenia związanego z takim zjawiskiem	— Brak wprowadzenia nowych funkcji dla obszaru powodujący degradację terenu — Wzrastająca liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego
---	---

Ocena postępów osiągania celów rewitalizacji w latach 2017-2020

Zgodnie z danymi sprawozdawczymi na okres projektowania LPR Grodziska Mazowieckiego na koniec 2015 roku obszar miasta i gminy zamieszkiwało ogółem 42 253 mieszkańców. Obszar zdegradowany Miasta i Gminy na podstawie analizy wskaźnikowej obejmuje 48 km² i 17 256 mieszkańców, co stanowiło odpowiednio 45% powierzchni Miasta i Gminy oraz 40% ludności Miasta i Gminy. Wynik analizy pokazał, że obszar zdegradowany wykracza poza dopuszczalne ograniczenia terytorialne wskazane w Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Konieczne było zawężenie obszaru do Wytocznych ministerialnych. Finalnie, powierzchnia obszaru rewitalizacji została określona na poziomie 12,45 km², co stanowi 11,60% powierzchni Gminy i Miasta Grodzisk Mazowiecki. Obszar rewitalizacji zamieszkiwało na koniec 2016 roku 12 534 osób, co stanowi 29,66% ogólnej liczby mieszkańców Gminy i Miasta. Spełniona została zasada skoncentrowania terytorialnego interwencji określona w Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Na obszarze zdegradowanym wyznaczono obszar rewitalizacji podzielony na 9 podobszarów rewitalizacji, z czego 6 podobszarów na terenie miasta, 3 na terenie wiejskim. Należy pozytywnie ocenić realizację rzeczową projektów rewitalizacyjnych.

Realizacja finansowa pokazuje, że w ograniczonym stopniu wykonano zaplanowane wydatki na projekty rewitalizacyjne. Nie oznacza to jednak, że projekty zostały przeszacowane. Ich szacowanie odpowiadało realiom rynkowym, lecz realizacja uzależniona była w większości od pozyskania środków zewnętrznych, a więc głównie od dostępności alokacji przewidzianej na te zadania przez instytucje ogłaszające konkursy. Na podstawie Raportu monitorującego wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Grodzisk Mazowiecki 2014-2020 za 2020 rok² łączna wartość projektów rewitalizacyjnych zaplanowanych do realizacji w ramach Programu wyniosła ponad 229 mln zł. W latach 2017-2020 wydatkowano kwotę 167 mln zł, co stanowi ok. 65% realizacji wskaźnika finansowego zakładanej wartości szacunkowej wszystkich projektów zaplanowanych do realizacji w latach 2017-2020. W roku sprawozdawczym 2020 r. wydatkowano 33 mln zł, z czego 9,4 mln zł były to środki dotacji zewnętrznych (głównie środki z programów unijnych) pozostała część pochodziła ze środków własnych gminy lub podmiotów realizujących projekty rewitalizacyjne. Do końca 2020 roku spośród 24 projektów zrealizowano 11 projekty, 5 projektów było w trakcie realizacji. Nie zrealizowano 7 projektów. Pośród niezakończonych projektów znalazły się takie których kontynuację zaproponowano w niniejszym programie jako kolejne projekty rewitalizacyjne.

Ocena postępów osiągania celów rewitalizacji w latach 2021-2023

Zgodnie z Raportem z badania ewaluacyjnego GPR³ wskazać można, iż istnieje szereg pozytywnych efektów wdrażania GPR. Kluczowym aspektem, który uległ poprawie jest zmiana postrzegania podobszarów

² Zob. Raport monitorujący wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Grodzisk Mazowiecki 2014-2020 za 2020 rok, MM CONSULT sp. z o.o. Grodzisk Mazowiecki 2021

³ Zob. więcej Raport z badania ewaluacyjnego Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030

rewitalizacji. Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030 przebiegało w sposób zgodny z zapisami programu. Poziom wdrażania programu należy ocenić jako wysoki.

W GPR zapisane zostały oczekiwane efekty z przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z założeniami podjęta interwencja ma przyczynić się do realizacji sformułowanej w dokumencie wizji związanej z poprawą jakości życia, aktywizacji centrum oraz ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego. Do realizacji GPR zaplanowano 33 projekty rewitalizacyjne, z czego 14 podstawowych projektów oraz 19 uzupełniających projektów. Na realizację projektów rewitalizacyjnych wydatkowano 14,62% zaplanowanych środków, wydając ponad 38 mln PLN w stosunku do zaplanowanej szacowanej kwoty na etapie programowania GPR (177 mln PLN). Pod względem przedsięwzięć rewitalizacyjnych, najwyższy poziom realizacji finansowej odnotowano w PRZ2. Między parkami - ekologiczna i kulturalna aktywizacja mieszkańców – projekty odnoszące się do zielono-niebieskiej infrastruktury, gdzie wydatkowano 30,60% zakładanych środków; najmniejszy w ramach PRZ1. Wszyscy Razem - aktywizacja mieszkańców obszaru zdegradowanego (3,7%). Z oceny stopnia realizacji GPR nie wynikają przesłanki do aktualizacji dokumentu.

Realizowane projekty zwiększyły estetykę przestrzeni podobszarów rewitalizacji przekładając się na podniesienie jakości życia mieszkańców Grodziska Mazowieckiego. Zmiany infrastrukturalno-przestrzenne wpłynęły na wzrost atrakcyjności tych terenów jako miejsca odwiedzin, czy miejsca zamieszkania, przede wszystkim w Celu 4. Poprawa jakości życia. Największy poziom finansowy odnotowano w ramach celu 5 GPR odnoszącego się do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji, gdzie wydatkowano 85,85% zakładanego budżetu programu. W następnej kolejności wydatkowano środki w ramach celu szczegółowego 4 i 2, gdzie osiągnięto odpowiednio 68,90% i 63,34% stanu realizacji. Najmniejszy poziom wydatkowania środków odnotowano w celu 1 GPR, gdzie osiągnięto zaledwie 26% stanu realizacji.

Efekt społeczny GPR jest ograniczony z uwagi na niższy stopień wdrożenia projektów rewitalizacji odnoszących się bezpośrednio do sfery społecznej – w ramach PRZ1. Wszyscy Razem - aktywizacja mieszkańców obszaru zdegradowanego, na 2023 rok wydatkowano jedynie 3,7% zaplanowanych środków finansowych.

Postępy z realizacji poszczególnych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych w GPR należy ocenić jako zaawansowane. Na chwilę obecną zrealizowanych/zakończonych zostało 7 projektów, 13 było na etapie realizacji a 9 nie zostało zrealizowanych. Główną przyczyną braku realizacji dotychczas tych projektów była zmiana koncepcji ich realizacji lub brak dostępnych środków na dofinansowanie inwestycji.

Zrealizowane zostały przede wszystkim infrastrukturalne projekty w ramach przedsięwzięcia PRZ4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta. W tym obszarze miast zrealizowało projekty infrastrukturalne, przestrzenne i techniczne na terenach miejskich: P.4.3. Rewitalizacja terenu na Placu Wolności w ramach realizacji zielono-niebieskiej infrastruktury w Grodzisku Maz., P.4.5. Budowa budynku strażnicy OSP w Grodzisku Mazowieckim wraz z zagospodarowaniem terenu oraz niezbędną infrastrukturą techniczną, P.4.7. Zagospodarowanie terenu Placu Króla Zygmunta Starego w Grodzisku Maz., P.4.8. Budowa tętni solankowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Parku Skarbków w Grodzisku Maz. na dz.nr ew.35/2 obr.25., P.4.12. Budowa parkingu wraz z zagospodarowaniem terenu przy budynku Centrum Aktywizacji i Integracji Społecznej przy ul. Sportowej w Grodzisku Maz., P.4.14. Budowa oświetlenia drogowego i linii WLZ w ul. Sportowej oraz P. 4.15. Zagospodarowanie terenu przy wyjściu z tunelu pod torami PKP od strony ul. Towarowej i ul. Żydowskiej.

Niewątpliwym sukcesem są działania Gminy skierowane na poprawę jakości powietrza. W ramach projektu P.2.2. Program pomocowy dla mieszkańców, który ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania wysokoemisyjnego na jeden z systemów niskoemisyjnych zapewniono wymianę 175 kotłów na systemy niskoemisyjne bezpośrednio przyczynia się do poprawy jakości powietrza, a

tym samym do poprawy zdrowia mieszkańców i zwiększenia komfortu ich życia; prowadzono również liczne działania informacyjne i promocyjne. Projekt będzie realizowany przez kolejne lata wdrożenia programu rewitalizacji.

W ramach projektu **P.4.19. Rozwój sieci tras rowerowych** szansą na poprawę ładu przestrzennego gminy wydatkowanych zostało przeszło 12 mln zł na blisko 7 km ścieżek rowerowych dzięki dofinansowaniu ze środków zewnętrznych w ramach Programu Bezpieczne Drogi oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

Z powodu pandemii wystąpiły więc nieznaczne opóźnienia w realizacji celów procesu rewitalizacji; bardziej istotnym wyzwaniem dla realizacji programu rewitalizacji niż pandemii okazała się dostępność środków pomocowych na dofinansowanie projektów rewitalizacyjnych. Podkreślenia wymaga, że pierwszy konkurs na działania rewitalizacyjne ze środków FEM 2021-2027 działanie 9.1, w którym mogło uczestniczyć miasto aby pozyskać środki z programu regionalnego dedykowane na rewitalizację ogłoszony został w II kwartale 2024 roku. Realizując projekty rewitalizacyjne miasto skutecznie pozyskiwało środki z innych programów pomocowych poza finansowaniem inwestycji ze środków własnych.

Możliwość realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w dużej mierze uzależniona jest od dostępności funduszy zewnętrznych, których pozyskanie gwarantuje wykonalność zadań. W tym kontekście należy założyć konieczność przeprowadzenia procesu aktualizacji GPR w celu przygotowania opisów przedsięwzięć do realizacji do wymogów nowych funduszy zewnętrznych, dostępnych w perspektywie 2021-2027.

Z oceny aktualności wynika, iż GPR jest w części aktualny. Katalog projektów rewitalizacyjnych jest aktualny. Stanowi źródło dla działań miasta zmierzających do pozyskania środków pomocowych na realizację działań rewitalizacyjnych. Miasto aktywnie podejmuje takie starania wykorzystując listę projektów rewitalizacyjnych ujętą w GPR, szczególnie w związku z ogłoszeniem pierwszych konkursów na działania rewitalizacyjne ze środków EFRR.

Miasto aktywnie ubiega się o fundusze pomocowe na dofinansowanie projektów rewitalizacyjnych. W ramach ogłoszonego w lipcu 2024 roku naboru w działaniu 9.1 Rewitalizacja miast, typ projektu: Rewitalizacja obszarów zdegradowanych dla programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 Gmina złożyła wniosek o dofinansowanie na projekt **P.4.4. Rewitalizacja ul. 11 Listopada od ul. Spółdzielczej do 1 Maja w Grodzisku Maz** oraz projekt **P.3.3. Renowacja zabytkowego Dworka Skarbków w Grodzisku Mazowieckim**.

Poddane analizie dane statystyczne wskazują na korzystne zmiany społeczno-gospodarcze w Grodzisku Mazowieckim, które mogą wspierać proces rewitalizacji. Obrazują to szczególnie wskaźniki odnoszące się do jakości życia mieszkańców w Grodzisku Mazowieckim; w latach 2021-2023 Liczba ludności miasta wzrosła o 3,66%. W Grodzisku osiedlały się głównie młodzi nowi mieszkańcy, na co wskazuje wzrost liczby odsetek osób w wieku produkcyjnym o 3,15%. Znacząco, gdyż o ponad 12% zmalała liczba mieszkańców korzystających ze świadczeń społecznych; w ostatnich trzech latach wzrosła liczba rejestrowanych firm w mieście, o czym świadczy wartość wskaźnika Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności, która wzrosła o 6,23%; o aktywności mieszkańców świadczy wskaźnik mierzący liczbę stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców, którego wartość wzrosła na przestrzeni ostatnich trzech lat o 16%. Systematycznie rosły również dochody miasta do poziomu 431 mln PLN rocznie. Powyższe zmiany wskazują na pozytywny wpływ uwarunkowań społeczno-gospodarczych na proces rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego.

Zasadność aktualizacji GPR wpisuje się w realizację celu, jakim jest zapewnienie spójności oraz kompleksowości działań rewitalizacyjnych, ukierunkowanych na poprawę warunków życia mieszkańców, wzrost atrakcyjności i konkurencyjności Grodziska Mazowieckiego oraz efektywne gospodarowanie środkami publicznymi, przy zachowaniu zgodności z wytycznymi ustawowymi i dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego.

Rozdział IV. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Niniejszy rozdział zawiera opis powiązań Programu z dokumentami strategicznymi, planistycznymi i operacyjnymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych a także opis powiązań z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

Proces programowania Programu został opracowany w sposób, który uwzględnia zakres rewitalizacji wynikający z dokumentów strategicznych krajowych regionalnych i lokalnych. Zgodnie z przepisami w sprawie rewitalizacji zapewniono przede wszystkim spójność zapisów Programu z kierunkami rozwoju Gminy wskazanymi w lokalnych dokumentach strategicznych.

Powiązanie GPR ze Strategią rozwoju gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2025-2034

Program wykazuje spójność z Strategią rozwoju gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2025-2034⁴, przede wszystkim z celem strategicznym: Przyjazna przestrzeń i celem operacyjnym Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń; w ramach tego celu zaplanowano szereg kierunków działań m.in. rewitalizacja przestrzeni publicznych oraz wypracowanie narzędzi wspierających działania rewitalizacyjne w obiektach i zespołach obiektów zabytkowych pozostających w prywatnych rękach.

Spójność Gminnego Programu Rewitalizacji z Strategią Rozwoju Gminy na lata 2025-2034 jest jednoznaczna i wielopoziomowa. Oba dokumenty uwzględniają zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny gminy, a także długofalowe podejście do partycypacji społecznej i integracji mieszkańców. Cele rewitalizacji są sprzężone z celami rozwojowymi strategii gminy i odporne na zmieniające się czynniki zewnętrzne, wpisując się w zagadnienia społeczne, przestrzenne, środowiskowe i gospodarcze. Wśród celów operacyjnych znajdują się między innymi: aktywizacja społeczności, ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych, rozwój usług społecznych oraz modernizacja i poprawa infrastruktury publicznej.

Gminny Program Rewitalizacji na lata 2021-2030, aktualizowany w 2025 r., jest narzędziem operacyjnym realizującym cele strategii, skupiającym się na wyprowadzaniu ze stanu kryzysowego wyznaczonych obszarów zdegradowanych przez działania kompleksowe społeczne, przestrzenne, gospodarcze i środowiskowe.

Powiązania GPR ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Polityka przestrzenna gminy prowadzona jest w oparciu o studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, przyjęte uchwałą Nr 588/2010 z dnia 3.03.2010 r. (5-krotnie zmienianą). Studium będące wyrazem polityki przestrzennej gminy wiąże jej organy jedynie przy uchwalaniu planów zagospodarowania przestrzennego. Aktualne studium wygaśnie najdalej z dniem 30 czerwca 2026 r.⁵ Zgodnie ze studium miasto Grodzisk Mazowiecki nadal powinno rozwijać się w kierunku mieszkaniowo-usługowym, stale podnosząc poziom dostępności świadczonych mieszkańcom usług. Przedstawione kierunki rozwoju Gminy są spójne z planowanymi celami GPR odnoszącymi się głównie do poprawy jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców.

W celu opracowania Planu Ogólnego gmina podjęła działania mające na celu terminowe opracowanie Planu Ogólnego - uchwała nr 44/2024 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 26 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Grodzisk Mazowiecki. Granice obszaru objętego

⁴ Na etapie podejmowania aktualizacji GPR nie zakończono pracy nad dokumentem strategii. Zob. więcej na <https://grodzisk.pl/2025/04/konsultacje-spoeczne-projektu-strategii-rozwoju-gminy-grodzisk-mazowiecki-na-lata-2025-2034-3/>. Zgodnie z nowymi przepisami planowania przestrzennego, od 1 lipca 2026 r. strategia stanie się obligatoryjna, stąd gmina powinna rozpocząć proces jej opracowania. Dokument będzie określał kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego i ochrony środowiska, a jego opracowanie i przyjęcie odbędzie się w drodze uchwały rady gminy.

⁵ Na chwilę opracowania aktualizacji GPR nie zakończono pracy nad Planem Ogólnym Grodziska Mazowieckiego

projektem planu ogólnego obejmować będą obszar Gminy Grodzisk Mazowiecki w jej granicach administracyjnych.

Powiązanie GPR ze Strategią Rozwoju Elektromobilności dla Gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2019-2040

Strategia Rozwoju Elektromobilności dla Gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2019-2040 uchwałą nr 409/2020 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 25 listopada 2020 r. zidentyfikowała problemy i potrzeby sektora transportowego w gminie wskazując głównie na: Wzrost liczby ludności oraz ruchu drogowego wpływający na pogorszenie jakości powietrza; Przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń na terenie Gminy i słaba niezadawalająca jakość powietrza; Transport publiczny i gminny oparty całkowicie o pojazdy spalinowe; Pojazdy prywatne w przeważającej większości o napędzie spalinowym; Potrzeba dalszego rozwoju sieci autobusów miejskich, które pełnią istotną rolę w obsłudze powiązań wewnątrz Gminy i dojazdach mieszkańców do stacji kolejowej (docelowo głównie do Warszawy), a także ułatwią dostęp do jednostek oświatowych dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym; Słabo rozwinięta infrastruktura ładowania: tylko 1 stacja ładowania samochodów elektrycznych, brak infrastruktury ładowania rowerów elektrycznych; Konieczność zwiększania świadomości lokalnej społeczności i działających na tym terenie podmiotów gospodarczych w zakresie podejmowania działań wpływających na zmniejszanie emisji zanieczyszczeń do powietrza z sektora transportowego oraz wskazywanie korzyści wynikających z wykorzystania pojazdów niskoemisyjnych; Aktywizacja społeczna poprzez integrację i wdrażanie działań związanych z innowacyjnym, ekologicznym i nowoczesnym transportem. Projekty rewitalizacyjne odnoszące się do poprawy jakości życia i infrastruktury dostępnej dla mieszkańców przede wszystkim w zakresie remontu nawierzchni będą spójne z celami strategii rozwoju elektromobilności.

Powiązanie GPR ze Strategią rozwiązywania problemów społecznych w gminie Grodzisk Mazowiecki

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2014 – 2017 przyjęta uchwałą nr 721/2014 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 30 kwietnia 2014 r. wskazuje misję rozwoju gminy w zakresie polityki społecznej. Misją, którą jest rozwój gminy, jako wielofunkcyjnego ośrodka o coraz lepszych warunkach życia mieszkańców oraz wysokiej dynamice rozwoju gospodarczego, chroniącego wartości historyczno-kulturowe i ekologiczne, tworzącego sprzyjające warunki dla inwestorów, otwartego na turystów i współpracę ponadlokalną przy wykorzystaniu walorów położenia w aglomeracji warszawskiej. Problemy społeczne dotyczące mieszkańców miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki są problemami ogólnospołecznymi, występującymi w każdej gospodarce uspołecznionej. Bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, uzależnienie, przemoc, to zjawiska o najwyższym stopniu dolegliwości, pociągające za sobą skutki zarówno dla samej jednostki, jak i społeczeństwa. Obok form pomocy o charakterze finansowym, rzeczowym lub usługowym koniecznym jest rozwijanie form pozamaterialnych takich jak: specjalistyczne poradnictwo prawne, specjalistyczne wsparcie psychologiczne, tworzenie nowych i utrzymywanie już działających projektów i programów wsparcia grup szczególnego ryzyka, integrację społeczną różnych grup społecznych (młodzież, kobiety, osoby starsze czy niepełnosprawne). Celem tych wszystkich działań ma być zapobieganie marginalizacji, dążenie do usamodzielniania osób i rodzin. Pośród celów polityki społecznej wskazanych w Strategii szczególnie realizowany w ramach działań rewitalizacyjnych będzie cel 2. Minimalizowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Powiązania GPR ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze oraz Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze, przyjęta Uchwałą nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ jest podstawowym i najważniejszym dokumentem określającym politykę rozwoju Samorządu Województwa Mazowieckiego. Dokument ten stanowi punkt odniesienia dla innych dokumentów programowych i planistycznych województwa. W strategii wojewódzkiej wskazano pięć celów strategicznych

w pięciu różnych obszarach, takich jak: GOSPODARKA, DOSTĘPNOŚĆ, ŚRODOWISKO I ENERGETYKA, SPOŁECZEŃSTWO oraz KULTURA I DZIEDZICTWO.

Cele strategiczne, które są spójne z założeniami GPR to obszar: GOSPODARKA – wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii, z obszaru SPOŁECZEŃSTWO – poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki.

Działania rewitalizacyjne inwestycyjne wskazane w GPR spójne będą przede wszystkim z kierunkami działań zidentyfikowanymi w obszarze DOSTĘPNOŚĆ Działanie 8.5. Kompleksowa rewitalizacja w miastach i miejscowościach wiejskich oraz w obszarze KULTURA I DZIEDZICTWO Działanie 20.1. Wspieranie prac konserwatorskich (w tym restauratorskich, renowacyjnych, rewitalizacyjnych), rewitalizacja obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych.

Z kolei – zaplanowane działania rewitalizacyjne „miękkie” tj. szkolenia, czy programy społeczne realizować będą cel strategiczny Mazowsze zintegrowane społeczne realizowany w obszarze SPOŁECZEŃSTWO.

Z kolei – zaplanowane działania rewitalizacyjne „miękkie” tj. szkolenia, czy programy społeczne realizować będą cel strategiczny Mazowsze zintegrowane społeczne realizowany w obszarze SPOŁECZEŃSTWO.

Natomiast obszary specjalne, które obejmują gminę określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 22/18 z dnia 19 grudnia 2018 r. wskazują teren Grodziska Mazowieckiego jako Miejski Obszar Funkcjonalny Warszawy (istniejący biegun wzrostu) oraz Wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych. Z uwagi na zaliczenie Gminy do Obszaru Funkcjonalnego Warszawy (istniejący biegun wzrostu) zasadne będą działania zgodne z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze. Warszawa wraz z miejskim obszarem funkcjonalnym, obejmującym region NUTS 2 Warszawski stołeczny, pełni funkcję ośrodka metropolitalnego o znaczeniu europejskim.

Powiązania GPR z Programem Ochrony Środowiska dla województwa mazowieckiego do roku 2022/ Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim

Program Ochrony Środowiska dla województwa mazowieckiego do roku 2022 przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 3/17 z 24 stycznia 2017 r. oraz Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu, przyjęty uchwałą nr 115/20 z dnia 8 września 2020 r. wśród przyczyn złego stanu jakości powietrza na terenie województwa wskazuje stale rosnącą liczbę pojazdów na drogach przy jednoczesnym braku obwodnic, niewydolnym systemie transportu zbiorowego i braku na wielu obszarach alternatywnych do transportu indywidualnego środków komunikacji, a także wymienia problem niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców województwa. Dokument określa jednocześnie cele, kierunki i działania z zakresu transportu. W zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych:

- zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym, w tym budowa systemów sterowania ruchem;
- zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach pasażerskich oraz towarowych, w tym zakup nowego taboru i budowa linii kolejowych;
- budowa i przebudowa dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych
- utwardzenie dróg i poboczy oraz opracowanie dokumentacji projektowej;
- udrożnienie obszarów miejskich poprzez budowę obwodnic;
- rozwój transportu rowerowego, w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych

- poprawa systemu komunikacji publicznej, w tym wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne;
- ograniczenie wjazdu pojazdów o masie powyżej 3,5 Mg do centrów miast;
- budowa parkingów Park&Ride, Bike&Ride, Kiss&Ride;
- ograniczanie pylenia wtórnego poprzez oczyszczanie dróg

Działania minimalizujące negatywny wpływ transportu i zanieczyszczenia pochodzącego ze źródeł niskiej emisji zaplanowane w planie ochrony powietrza będą realizowane w zakresie projektów rewitalizacyjnych GPR.

Powiązania GPR z Strategią Rozwoju Powiatu Grodziskiego na lata 2021-2027

Strategia Rozwoju Powiatu Grodziskiego na lata 2021-2027 stanowi załącznik do Uchwały nr 327/XXXIX/21 Rady Powiatu Grodziskiego z dnia 16 grudnia 2021 r. Dokument stanowi kontynuację Strategii Powiatu Grodziskiego na Lata 2014-2020 – Innowacyjny Powiat, która została przyjęta uchwałą nr 368/XLVII/14 Rady Powiatu Grodziskiego z dnia 25 września 2014 roku. Strategia Rozwoju Powiatu Grodziskiego (2021-2027) wspiera działania Gminy, zapewniając ramy dla rozwoju społeczno-ekonomicznego, inwestycji infrastrukturalnych i wzmocnienia kapitału ludzkiego. Kierunki działań rewitalizacyjnych określone w GPR Gminy Grodzisk Mazowiecki realizować będą przede wszystkim Cel Strategiczny rozwoju powiatu grodziskiego, Rozwój infrastruktury i komunikacji, Cel operacyjny: Rewitalizacja budynków użyteczności publicznej.

Powiązania GPR z Celami rozwojowymi UE CP5 Europa bliżej obywateli

Wybrane wyzwania rozwojowe wg KE (Priorytety inwestycyjne wg Aneksu D) obejmują: transformację krajowej gospodarki celem produkcji zaawansowanych produktów i usług (Gospodarka Oparta na Wiedzy), Zwiększenie inwestycji wspierających innowacje, edukację oraz rozwój umiejętności umożliwiających długoterminowy rozwój, Unowocześnienie infrastruktury i „zazielenienie” energetyki dla stworzenia podstaw dla zrównoważonego rozwoju, Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb transformacji krajowego przemysłu „Klimat inwestycyjny” – prawo, instytucje oraz Przeciwdziałanie starzeniu się społeczeństwa, które ma wpływ horyzontalny na procesy społeczne, gospodarcze oraz na poziomie budżetu. Celem oddziaływania na wyzwania rozwojowe UE określono w okresie programowania 2021-2027 poszczególne cele: CP1. Bardziej inteligentna Europa (EFRR) CP2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa (EFRR) CP3. Lepiej połączona Europa (EFRR) CP4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym (EFRR i EFS+) CP5. Europa bliżej obywateli (EFRR). Ostatni z celów będzie realizowany w zakresie rewitalizacji projektów obejmujących adaptację i wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, zagospodarowanie terenów i przestrzeni, budowa, rozbudowa i przebudowa podstawowej infrastruktury komunalnej, inwestycje dotyczące systemów poprawy bezpieczeństwa oraz dziedzictwo kulturowe i naturalne (konserwacja zabytków ruchomych, prace restauratorskie i konserwatorskie budynków zabytkowych, odbudowa, budowa, rozbudowa obiektów dziedzictwa naturalnego).

Powiązania GPR ze Strategią Odpowiedzialnego Rozwoju 2020

Uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. przyjęta została Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). W Strategii wskazano cel 3. Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom Miasta, a w ramach celów operacyjnych cel 3.1. Poprawa warunków rozwojowych polskich miast, działania do 2020 r. Pośród działań tych określono konieczność dążenia do Wspierania realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych na podstawie programów rewitalizacji ukierunkowanych na przekształcenie obszarów zdegradowanych (w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym). Drugim kierunkiem działania w ramach celu skierowanego na rozwój terenów zurbanizowanych jest promowanie podejścia partycypacyjnego w podejmowaniu decyzji oraz

w zakresie zarządzania miastami i realizacji działań rewitalizacyjnych, w tym nacisk na realizację niskoemisyjnych strategii miejskich oraz strategii zrównoważonej mobilności miejskiej na funkcjonalnych obszarach zurbanizowanych.

Powiązania GPR ze Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

„Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (zwana dalej KSRR) rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. KSRR jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.” W dokumencie zapisano cel: Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. W jego ramach wskazano, że w dążeniu do zapewnienia spójności terytorialnej i wyrównywania szans obszarów borykających się z problemami rozwojowymi lub restrukturyzacyjnymi wykorzystana zostanie rewitalizacja – jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych (tj. terytoria wewnętrzne gminy, na których zidentyfikowano stan kryzysowy w sferze, przede wszystkim, społecznej, a także gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej). Działania rewitalizacyjne będą prowadzone na różnego typu obszarach miejskich i wiejskich, które nie są w stanie poradzić sobie same ze skalą lokalnych wyzwań i problemów spowodowanych degradacją zabudowy, czy pozostałymi elementami tkanki miejskiej, licznymi problemami gospodarczymi, demograficznymi, przestrzennymi i środowiskowymi. Rewitalizacja będzie wykorzystana jako jeden z impulsów przyspieszających procesy restrukturyzacyjne na obszarach zurbanizowanych, zmagających się głównie z trudnościami przemian społecznych czy degradacją materialną. Regulacje w zakresie rewitalizacji (obszary miejskie) i odnowy wsi powinny być zbieżne co do zasad ogólnych, a jednocześnie dopasowane do struktury osadniczej. Powinny one uwzględniać specyfikę problemów, potencjał finansowy i instytucjonalny, kapitał społeczny, które są odmienne na wsi i w miastach. W dokumencie wskazano odpowiedzialności poszczególnych jednostek administracji publicznej, która na poziomie lokalnym powinna prowadzić efektywne i skuteczne działania rewitalizacyjne przez miasta na podstawie programów rewitalizacji oraz prowadzić efektywne i skuteczne działania naprawcze przez gminy na obszarach wiejskich na podstawie programów odnowy wsi (uwzględniających aktywizację społeczną i gospodarczą).

Powiązania GPR ze Krajową Polityką Miejską

Niniejszy program był tworzony ze starannym zachowaniem zgodności ze wszystkimi zapisami Krajowej Polityki Miejskiej w zakresie rewitalizacji i z zachowaniem ducha pozostałych jej wątków. Program rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego jest w całości spójny z zapisami wątku tematycznego 4.5. KPM zatytułowanego „Rewitalizacja”. W strukturze celów KPM rewitalizacji są przede wszystkim cel III: Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich. Zgodnie z dokumentem strategicznym celem działań w zakresie rewitalizacji jest zmiana strukturalna danego obszaru – poprzez modernizację tkanki miejskiej oraz wzmocnienie lub przywrócenie na nim aktywności gospodarczej i społecznej – poprawa jakości życia mieszkańców. Celem polityki miejskiej w zakresie rewitalizacji powinno być wypracowanie i wdrażanie skutecznych mechanizmów koordynowania i integrowania zadań i działań różnych podmiotów, w tym prywatnych, w przygotowaniu i prowadzeniu kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zgodnie z założeniami Krajowej Polityki Miejskiej rewitalizacja jest ważną częścią myślenia o rozwoju miasta – powinna stać się kluczowym programem społecznym i gospodarczym miasta w odniesieniu do jego obszarów problemowych. Równocześnie jest ona procesem długotrwałym, kosztownym i wymagającym zachowania ciągłości oraz konsekwencji. Co więcej, wymaga trafnego zidentyfikowania i uruchomienia lokalnych potencjałów, co często jest trudnym wyzwaniem.

Podsumowując, działania rewitalizacyjne zaplanowane w ramach programu rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego wynikać będą z celów i kierunków działań określonych w dokumentach strategicznych na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Poniżej zaprezentowano zestawienie tabelaryczne:

Tabela 3 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym

Dokumenty strategiczne na poziomie Gminy	CELE PROGRAMU				
	Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem w przestrzeni publicznych	Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
<i>Strategia rozwoju gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2025-2034</i>	Cel operacyjny: Silna tożsamość lokalna i zintegrowani mieszkańcy	Cel operacyjny: Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń Cel operacyjny: Dostępna i bezpieczna przestrzeń	Cel operacyjny: Dobrze rozwinięta infrastruktura	Cel operacyjny: Dobrze rozwinięta infrastruktura Cel operacyjny: Funkcjonalna i estetyczna przestrzeń	Cel operacyjny: Transparentny samorząd i aktywni mieszkańcy
<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grodzisk Mazowiecki (2012)</i> KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ TERENÓW MIASTA	Dążenie do wytworzenia czytelnego centrum miejskiego skupiającego obiekty usług publicznych i nieuciążliwych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym oraz przestrzeni publicznych wysokiej jakości.	Kreowanie lokalnych przestrzeni publicznych w zakresie poszczególnych osiedli mieszkaniowych mających charakter integracyjny dla poszczególnych zespołów zabudowy	Strukturę tkanki miejskiej winny uzupełniać obiekty użyteczności publicznej, w szczególności: obiekty administracji lokalnej i ponadlokalnej, placówki oświatowe i oświatowo-wychowawcze, obiekty łączności, zdrowia, kultury i obiekty sakralne.	Porządkowanie układu urbanistycznego i formy przestrzennej Grodziska Mazowieckiego przy lokalizacji nowej zabudowy, a także ustalaniu zasad zabudowy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Przy lokalizacji nowych obiektów użyteczności publicznej, w szczególności w zakresie oświaty (głównie na poziomie przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym), łączności, zdrowia należy się kierować ich późniejszą dostępnością dla ludności (czas dojścia, dojazdu), rozmieszczenie m i strukturą wiekową ludności, rozwojem terenów mieszkaniowych

<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grodzisk Mazowiecki (2012)</i> KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ TERENÓW WIEJSKICH	Systematyczne uzupełnianie wyposażenia terenów w obiekty infrastruktury społecznej	Wyznaczenie terenów dla rozwoju aktywności gospodarczej i wprowadzenie funkcji miasto i centro twórczych w północnej części gminy w rejonie węzła autostradowego.	Tworzenie i ochrona ciągów przyrodniczych wzdłuż cieków wodnych składających się na system przyrodniczy gminy jako lokalnych korytarzy ekologicznych, terenów rekreacyjnych, ścieżek dydaktycznych	Modernizacja i rehabilitacja zabudowy, poprawa wizerunku miejscowości na terenach wiejskich	Systematyczne uzupełnianie wyposażenia terenów w obiekty infrastruktury społecznej
<i>Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2014 – 2017 (2014)</i>	Cel 1. Wzmacnianie trwałości rodziny i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom dezorganizującym życie rodzinne	Cel 3: wsparcie osób starszych, 39onserwatorsko39ch i przewlekłe chorych	Cel 2. Minimalizowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego	CEL 2. Minimalizowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego	Cel 2. Minimalizowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego Cel 1. Wzmacnianie trwałości rodziny i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom dezorganizującym życie rodzinne Cel 4: system rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4 Zgodność celów Programu z dokumentami dokumenty strategicznymi regionalnymi

Dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym	CELE PROGRAMU				
	Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych	Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności

	kulturowego i przyrodniczego		nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych		lokalnej na obszarze zdegradowanym
<i>Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ – Innowacyjne Mazowsze (2022)</i>	Cel strategiczny GOSPODARKA – wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii, z obszaru. Cel strategiczny SPOŁECZEŃSTWO – poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki				
<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (2018)</i>	Wykazana spójność: teren gminy jako Miejski Obszar Funkcjonalny Warszawy (istniejący biegun wzrostu) oraz Wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych. Z uwagi na zaliczenie Grodziska Mazowieckiego do Obszaru Funkcjonalnego Warszawy (istniejący biegun wzrostu). Grodzisk Mazowiecki jest częścią Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy (MOFW), który jest uznawany za istniejący, jedyny biegun wzrostu w województwie mazowieckim. W ramach MOFW, Grodzisk Mazowiecki jest jednym z wielu samorządów, które współpracują w celu realizacji wspólnych inwestycji, zwłaszcza tych finansowanych ze środków unijnych, i mają na celu wspólny rozwój.				
<i>Program Ochrony Środowiska dla województwa mazowieckiego do roku 2022/ Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim</i>	Proponowane w Programie, w ramach dobrych praktyk, działania, których wdrażanie spowoduje obniżenie emisji pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(a)pirenu, jak również emisji ditlenku azotu, są działaniami w zakresie zagospodarowania przestrzennego, działalności gospodarczej oraz życia codziennego społeczeństwa, które, w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych, powinny być wdrażane do codziennej praktyki przez samorząd, mieszkańców jak i przedsiębiorców i usługodawców w województwie mazowieckim				
<i>Strategia Rozwoju Powiatu Grodziskiego na lata 2021-2027</i>	Cel Strategiczny: Podnoszenie jakości świadczonych usług przez jednostki organizacyjne samorządu	Cel Strategiczny: Ochrona i poprawa stanu zabytków oraz rozwój kultury na terenie powiatu grodziskiego	Cel Strategiczny: Rozwój infrastruktury i komunikacji	Cel Strategiczny: Poprawa stanu środowiska w powiecie grodziskim	Cel Strategiczny: Rozwój infrastruktury i komunikacji

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 5 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi krajowymi

Dokumenty strategiczne na poziomie krajowym	CELE PROGRAMU				
	Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z	Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy

	wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców	prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych	funkcjonowaniem przestrzeni publicznych	oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
<i>Cele rozwojowe UE CP5 Europa bliżej obywateli</i>	REWITALIZACJA (adaptacja i wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, zagospodarowanie terenów i przestrzeni, budowa, rozbudowa i przebudowa podstawowej infrastruktury komunalnej, inwestycje dotyczące systemów poprawy bezpieczeństwa	DZIEDZICTWO KULTUROWE I NATURALNE (konserwacja zabytków ruchomych, prace restauratorskie i konserwatorskie budynków zabytkowych, odbudowa, budowa, rozbudowa obiektów dziedzictwa naturalnego)	REWITALIZACJA (adaptacja i wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, zagospodarowanie terenów i przestrzeni, budowa, rozbudowa i przebudowa podstawowej infrastruktury komunalnej, inwestycje dotyczące systemów poprawy bezpieczeństwa	REWITALIZACJA (adaptacja i wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, zagospodarowanie terenów i przestrzeni, budowa, rozbudowa i przebudowa podstawowej infrastruktury komunalnej, inwestycje dotyczące systemów poprawy bezpieczeństwa	REWITALIZACJA (adaptacja i wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, zagospodarowanie terenów i przestrzeni, budowa, rozbudowa i przebudowa podstawowej infrastruktury komunalnej, inwestycje dotyczące systemów poprawy bezpieczeństwa
<i>Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju 2020</i>	cel 3.1. Poprawa warunków rozwojowych polskich miast, działania do 2020 r.	cel 3.1. Poprawa warunków rozwojowych polskich miast, działania do 2020 r.	cel 3.1. Poprawa warunków rozwojowych polskich miast, działania do 2020 r.	cel 3.1. Poprawa warunków rozwojowych polskich miast, działania do 2020 r.	cel 3.1. Poprawa warunków rozwojowych polskich miast, działania do 2020 r.
<i>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)</i>	Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności i głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności	Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego	Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego	Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski	Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego

					wszystkich terytoriów
<i>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (2013)</i>	Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjność i gospodarki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”	Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju	Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju	Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju
<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary</i>	Cel 2 SPÓJNOŚĆ Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna	Cel 2 SPÓJNOŚĆ Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna	Cel 1 KONKURENCYJNOŚĆ Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego Cel 2 SPÓJNOŚĆ Zapóźnione obszary wiejskie – restrukturyzacja społeczna i gospodarcza i przestrzenna	Cel 1 KONKURENCYJNOŚĆ Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego Cel 2 SPÓJNOŚĆ Zapóźnione obszary wiejskie – restrukturyzacja społeczna i gospodarcza i przestrzenna	Cel 1 KONKURENCYJNOŚĆ Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego Cel 2 SPÓJNOŚĆ Zapóźnione obszary wiejskie – restrukturyzacja społeczna i gospodarcza i przestrzenna Cel 2 SPÓJNOŚĆ Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna
<i>Krajowa Polityka Miejska</i>	Wątek tematyczny 4.5. Rewitalizacja				

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział V. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)

Zadaniem realizacji działań rewitalizacyjnych będzie zapobieganie rozprzestrzenianiu się zjawisk kryzysowych zidentyfikowanych podczas konsultacji społecznych, nadanie przestrzeniom publicznym waloru przyjaznego otoczenia i uzbrojenie kapitału ludzkiego w narzędzia, w szczególności infrastrukturę pozwalającą na realizację inicjatyw oddalanych w celu utrwalenia efektu rewitalizacji. **Na podstawie wyników analizy SWOT obszaru rewitalizacji sformułowano wizję obszaru rewitalizacji. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu**

rewitalizacji zrealizowana zostanie poprzez cele ogólne, szczegółowe oraz przedsięwzięcia Programu. Warunkiem realizacji Programu będzie włączenie elementu społecznego w działania infrastrukturalne na obszarze rewitalizowanym. Działania rewitalizacji nie mogą być odseparowane od użytkowników przekształcanego terenu, którzy świadomi zmian zachodzących w ich otoczeniu muszą być włączani w ciąg przemian. Celem jest nie tylko zagospodarowanie obszaru będącego polem działań, lecz również aktywizacja społeczności lokalnych. Dzięki takiemu podejściu następuje poprawa jakości korzystania z przestrzeni, likwidacja izolacji obszarów problemowych oraz poprawa ich estetyki, w szczególności przyrodniczej. Tak uporządkowana analiza stanowi podstawę sformułowania celów i przedsięwzięć, które z kolei powinny być zinstrumentalizowane w postaci wiązki celów ogólnych Programu.

Celem realizacji działań rewitalizacyjnych będzie zapobieżenie rozprzestrzenianiu się zjawisk kryzysowych zidentyfikowanych podczas konsultacji społecznych z interesariuszami rewitalizacji. Dodatkowym efektem będzie położenie nacisku na jakościowy wymiar procesów rozwojowych oraz zbudowanie trwałych podstaw do zwiększania wykorzystania potencjału gminy. Program rewitalizacji ma stać się narzędziem redukcji barier ożywienia terenów zdegradowanych poprzez poprawę ich dostępności, redukcję uciążliwości ekologicznych, poprawę bezpieczeństwa publicznego. Służyć będzie wzmocnieniu lokalnych, endogenicznych potencjałów zarówno ekonomicznych jak i społecznych obszarów objętych interwencją oraz terenów zurbanizowanych ich otaczających. Ten wymiar może odbywać się poprzez wspieranie rozwoju lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw, poprawę jakości oferty edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do środowisk zagrożonych wykluczeniem czy wreszcie poprawę standardów mieszkaniowych w istniejących zasobach. Realizacja Programu ma służyć wparciu generujących nowe formy aktywności dla obszarów rewitalizowanych takich jak oferta turystyczna, czy kulturalna rozwijana na bazie odzyskiwanych walorów historycznych obszaru.

Rozdział VI. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

Niniejszy rozdział opisuje, cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

Wyznaczone cele, określają rezultaty o najważniejszym znaczeniu w długiej perspektywie, i jednocześnie wyznaczają kierunki działań, co do przedsięwzięć właściwych dla koncepcji realizacji celu ogólnego rewitalizacji zaś przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji ich konkretyzację możliwą do podjęcia interwencji w danym obszarze. Cele odnoszą się wprost do Diagnozy obszaru określonej w *Rozdziale III. Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* i Wizji obszaru określonej w *Rozdziale VI. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji*.

Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców

Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych

Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych

Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym

Na poniższym schemacie zaprezentowano kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk odpowiadające zidentyfikowanym celom rewitalizacji. W kolejnej tabeli zestawiono cele operacyjne z zadaniami (które dany cel realizują), obszarami rewitalizacji (na którym realizowane są dane zadania) oraz wymiarami oddziaływania (wraz z przypisanymi im celami szczegółowymi). Każdy z celów realizowany jest przez kilka różnych projektów, dzięki czemu możliwe jest uzyskanie efektu synergii. Realizacja kilku projektów równocześnie w jednym obszarze lub też kilku projektów w różnych obszarach daje większe możliwości osiągnięcia wskazanych celów programu rewitalizacji. Opis projektów rewitalizacyjnych znajduje się w *Rozdziale VI. Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne*.

Rozdział VII. Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne

Niniejszy rozdział opisuje listę głównych i pozostałych projektów rewitalizacyjnych. Każdy projekt zawiera opis obejmujący, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji oraz charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

W toku konsultacji społecznych przeprowadzonych w trakcie opracowywania programu wyodrębniono najlepiej przygotowane projekty, które wpisują się w założenia niniejszego dokumentu. W Programie zostały przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które będą wdrażane przez Urząd Miejski oraz partnerów społecznych. Wnioskodawcami środków pochodzących z Unii Europejskiej będą również inne podmioty, zainteresowane

rozwojem w ramach określonych celów rewitalizacji. Wskazane przedsięwzięcia są zgodne z założeniami funduszy strukturalnych udostępnianych w okresie programowania. W Programie zostały przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które będą wdrażane przez Urząd Miejski oraz partnerów społecznych. **Planowany budżet projektów rewitalizacyjnych do 2030 roku szacowany jest na ponad 170 mln zł.**

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zgodnie z postanowieniami art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji, gminny program rewitalizacji obejmuje listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na które składają się w szczególności działania o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym.

Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmuje informacje kluczowe z punktu widzenia realizacji celów programu rewitalizacji przy jednoczesnym założeniu, że na etapie jego tworzenia poziom gotowości realizacyjnej oraz stopień dojrzałości przedsięwzięć jest silnie zróżnicowany. Z tego względu szczegółowa charakterystyka przedsięwzięć różni się pomiędzy nimi w zależności od aktualnego stopnia zaawansowania każdego z nich. W toku prac związanych z wdrażaniem gminnego programu rewitalizacji i realizacją kolejnych przedsięwzięć punktem wyjścia w przygotowaniu ich szczegółowych koncepcji będzie każdorazowo uwzględnienie celów i kierunków, które mają zostać osiągnięte w ramach poszczególnych przedsięwzięć.

Z uwagi na pełnienie przez program rewitalizacji roli strategii innego instrumentu terytorialnego, o której mowa w art. 36 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane między innymi poprzez projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, zgodnie z szacunkowymi ramami finansowymi programu.

Przedsięwzięcia realizujące cele procesu rewitalizacji zaplanowane zostały co do zasady na obszarze rewitalizacji, jednakże w nielicznych przypadkach stwierdzono również konieczność wykorzystania w procesie rewitalizacji zasobów znajdujących się poza jego granicami. Dotyczy to wyłącznie projektów dostępnych dla wszystkich mieszkańców Miasta, w tym szczególnie dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Podejście to znajduje uzasadnienie ekonomiczne i służy poprawie efektywności realizowanych działań w oparciu o już istniejące zasoby komunalne.

Dla zapewnienia jak najlepszej efektywności poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach programu przyjęto założenie, że przystąpienie do ich realizacji zostanie każdorazowo poprzedzone szczegółową analizą założeń w oparciu o ocenę najlepszych możliwych praktyk oraz doświadczeń, a następnie dostosowanie ich do lokalnych uwarunkowań Miasta. Takie podejście wymaga odpowiedniej struktury zarządzania realizacją programu rewitalizacji w celu osiągania najlepszych efektów procesu rewitalizacji. W wykazie nie zaplanowano projektów zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji. Poniżej zaprezentowana została lista zaplanowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych.

Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Stosownie do postanowień art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy o rewitalizacji, elementem gminnego programu rewitalizacji są również pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące kierunki działań w ramach przyjętych celów programu. Stanowią one potencjalne na dzień opracowania programu działania wspierające osiąganie celów procesu rewitalizacji, których realizacja ma jednak charakter otwarty i będzie uzależniona od szczegółowych możliwości realizacyjnych na przestrzeni najbliższych lat. Powyższe możliwości będą w szczególności konsekwencją stopnia pozyskania wsparcia zewnętrznego na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, co w przypadku skierowania dodatkowych środków zewnętrznych niewątpliwie wpłynie na możliwość realizacji na szerszą skalę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć.

Z uwagi na ich charakter oraz zmienność warunków wpływających na ich realizację, przedsięwzięcia te muszą zachować odpowiednią elastyczność swoich założeń, która pozwoli na wykorzystanie pojawiających się

możliwości ich realizacji w najbliższych latach. Pozostałe dopuszczalne projekty rewitalizacyjne zebrane zostały w siedem obszarów tematycznych, które jednoznacznie wskazują na ukierunkowanie **polityki rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku**. Projekty te wynikają również ze Strategii Rozwoju Gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2025-2034⁶ - zadania realizujące cele operacyjne oraz konsultacji społecznych. Składają się na nie projekty rozwijające społeczeństwo obywatelskie, kreatywny kapitał ludzki, tożsamość lokalną, procesy adaptacji do zmian klimatu w obszarze rewitalizacji, rozwój aktywności obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji, rozwój lokalnej przedsiębiorczości w obszarze rewitalizacji, poprawę warunków zamieszkania w obszarze rewitalizacji, poprawę stanu oraz funkcjonowania systemu komunikacyjnego w obszarze rewitalizacji, poprawę stanu zdrowia fizycznego i psychicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji wzrost wrażliwości społecznej względem grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.

W ramach opracowanego programu rewitalizacji **pozostałe dopuszczalne projekty rewitalizacyjne** zidentyfikowano, jako listę, która w przypadku ich realizacji będzie wspierać kierunki działań w ramach przyjętych celów programu rewitalizacji. W toku realizacji programu na przestrzeni kolejnych lat możliwa będzie identyfikacja nowych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących przyjęte cele i kierunki działań w oparciu o przyjęty system identyfikacji takich przedsięwzięć, przy udziale i aktywnej roli Komitetu Rewitalizacji. **Szczegółowy opis podstawowych projektów rewitalizacyjnych znajduje się w załączniku do GPR.** Poniżej lista projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

Przedsięwzięcie 1. Wszyscy Razem – Aktywizacja mieszkańców obszaru zdegradowanego

- 1.1 Streetworker – Pedagog uliczny
- 1.2 Klub Integracji Społecznej Łąki
- 1.3 Grupa Inicjatyw Społecznych (GIS) Osiedle Kopernik
- 1.4. Program szkoleniowy w zakresie poniesienia kompetencji cyfrowych mieszkańców – Ja w internecie
- 1.5. Program edukacyjny Wspólnie mieszkamy, wspólnie sprzątam

Przedsięwzięcie 2. Między Parkami - Ekologiczna i Kulturalna Aktywizacja Mieszkańców

- 2.1. Prowadzenie działań pozainwestycyjnych zwiększających świadomość mieszkańców oraz promujące postawy proekologiczne
- 2.2. Program pomocowy dla mieszkańców, który ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania wysokoemisyjnego na jeden z systemów niskoemisyjnych
- 2.3. Poprawa retencji poprzez zagospodarowanie terenu zielenią oraz zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjne
- 2.4. Rewitalizacja budynku dawnej elektrowozowni EKD ul. Batorego (WKD)
- 2.5. Rewitalizacja Willi Foksal

Przedsięwzięcie 3. Tereny Poprzemysłowe na nowo – nowe funkcje przestrzeni obszaru zdegradowanego

- 3.1. Adaptacja nieruchomości zabudowanej na obszarze rewitalizacji na Klub Integracji Społecznej (KIS)
- 3.2. Budowa Szkoły Muzycznej w Grodzisku Mazowieckim
- 3.3. Renowacja zabytkowego Dworku Skarbków w Grodzisku Mazowieckim

⁶ Zob. więcej <https://grodzisk.pl/2025/04/konsultacje-spoeczne-projektu-strategii-rozwoju-gminy-grodzisk-mazowiecki-na-lata-2025-2034-3/> Na etapie aktualizacji GPR nie zakończono pracy nad przyjęciem nowego dokumentu strategicznego na lata 2025-2034.

Przedsięwzięcie 4. Nasz dom – przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta

- 4.1. Modernizacja Hali Sportowej przy ulicy Westfala w Grodzisku Mazowieckim
- 4.2. Przebudowa napowietrznych linii energetycznych SN i NN i WLZ do posesji na linie kablowe oraz zaprojektowanie kablowych linii oświetlenia ulicznego i monitoringu w ulicach w centrum Grodziska
- 4.3. Rewitalizacji terenu na Placu Wolności w ramach realizacji inwestycji zmieszane, zielono-niebieskiej infrastruktury w Grodzisku Mazowieckim
- 4.4. Rewitalizacja ul. 11 Listopada od ul. Spółdzielczej do ul. 1 Maja w Grodzisku Mazowieckim
- 4.5. Budowa budynku strażnicy OSP w Grodzisku Mazowieckim wraz z zagospodarowaniem terenu oraz niezbędną infrastrukturą techniczną
- 4.6. Rewitalizacja Bazarku w Grodzisku Mazowieckim 11 listopada 20
- 4.7. Zagospodarowanie terenu Placu Króla Zygmunta Starego w Grodzisku Mazowieckim
- 4.8. Budowa tężni solankowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Parku Skarbków w mieście Grodzisk Mazowiecki na dz. nr ew. 35/2 w obrębie 25
- 4.9. Przebudowa ul. Orzeszkowej
- 4.10. Rewitalizacja kamienic w Grodzisku Mazowieckim
- 4.11. Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Limanowskiego
- 4.12. Budowa parkingu wraz z zagospodarowaniem terenu przy budynku Centrum Aktywizacji i Integracji społecznej przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim
- 4.13. Przebudowa odcinka ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim
- 4.14. Budowa oświetlenia drogowego i linii WLZ w ul. Sportowej
- 4.15. Zagospodarowanie terenu przy wyjściu z tunelu pod torami PKP od strony ul. Towarowej i ul. Żydowskiej (dz. 38/7)
- 4.16. Modernizacja placu zabaw na ul. Przemysłowej
- 4.17. Remont ul. Poniatowskiego na odc. od ul. Szwolężerów do granic miasta w Grodzisku Mazowieckim w zakresie wymiany nawierzchni jezdni i chodników
- 4.18. Budynek mieszkalny wielorodzinny przy ul. Ułańskiej 18
- 4.19. Rozwój sieci tras rowerowych szansą na poprawę ładu przestrzennego gminy.
- 4.20. Rewitalizacja Willi Heaberlego przy ul. Bałtyckiej 22
- 4.21. Rewitalizacja kamienicy przy Placu Wolności 5 w Grodzisku Mazowieckim

Przedsięwzięcie 5. Zielone Sołectwa – ochrona i wzmocnienie walorów gospodarczych i środowiskowych obszaru rewitalizacji

- 5.1. Rewaloryzacja i adaptacja na cele rekreacyjno-sportowe niezabudowanego terenu w Urszulinie poprzez wybudowanie trybuny sportowej przy boisku piłkarskim na terenie kompleksu składającego się z Centrum Badawczo-Rozwojowego, Rekreacyjno-Sportowej Strefy Ogólnodostępnej, Ośrodka Treningowo-Szkolnego oraz Centrum treningowego I drużyny Legii Warszawa
- 5.2. Budowa altany dla mieszkańców i placu zabaw dla dzieci w miejscowości Kłudno Stare – Etap 2
- 5.3. Modernizacja placu zabaw przy ul. Kopernika 2 i 4.

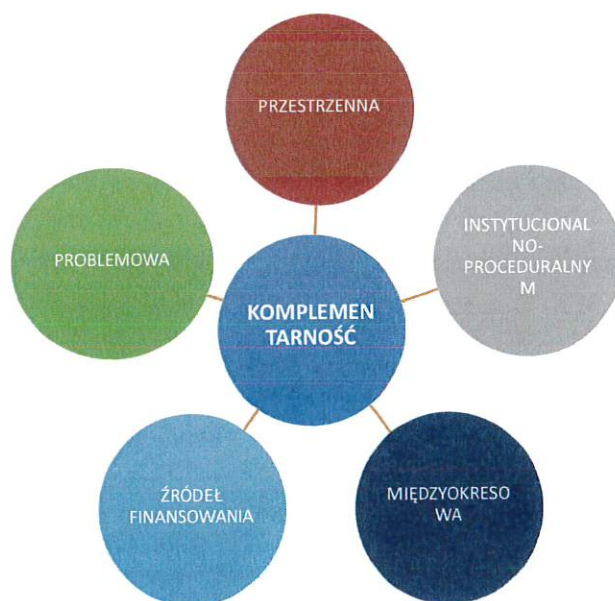
5.4. Rewitalizacja obiektu użyteczności publicznej w Kłudnie

5.5. Rewitalizacja Parku w Kłudnie Starym.

Rozdział VIII. Mechanizmy integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Niniejszy rozdział opisuje mechanizmy integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w GPR lub zakwalifikowane przez program jako dopuszczalne mają bardzo zróżnicowany charakter. Jakkolwiek służą wspólnie realizacji celów programu, to jednak – w wymiarze praktycznym – mogą ze sobą kolidować, merytorycznie lub przestrzennie, osłabiając się wzajemnie albo rodząc problemy w realizacji. Stąd potrzeba zaplanowania efektywnych mechanizmów faktycznej koordynacji i integracji różnorodnych przedsięwzięć (zarówno „twardych” jak i „miękkich”), a także łagodzenia napięć, jakie mogą zaistnieć między poszczególnymi działaniami/przedsięwzięciami czy też rezultatami realizacji. W Programie zintegrowano różne działania służące realizacji celów rewitalizacji, w związku z czym zachowana została komplementarność dokumentu w aspektach odnoszących się do zaplanowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Kompleksowe rozwiązywanie problemów jest nadrzędnym celem realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, występujących na obszarze zdegradowanym. **Poniżej zaprezentowano mechanizmy zachowania komplementarności działań (projektów i przedsięwzięć) na poziomie programu w ujęciu przestrzennym, problemowym.**

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU PRZESTRZENNYM

Przedsięwzięcia ujęte w programie skoncentrowane są na rozwiązanie określonych problemów istniejących na wybranych obszarze. Planowane działania są komplementarne względem obszaru, na którym będą realizowane, a w szczególności odnoszą się do obszaru, który jest objęty największą koncentracją problemów i negatywnych zjawisk. **Diagnoza obszaru Gminy pozwoliła na wskazanie poszczególnych miejscowości, na których istnieje największa koncentracja negatywnych zjawisk**, takich jak bezrobocie, ubóstwo analizowane na podstawie wykorzystania zasiłków, a także problemów środowiskowych, technicznych, przestrzenno-funkcjonalnych i gospodarczych. Planowane do wykonania projekty rewitalizacyjne skupiają się na tym obszarze i są z nim ściśle powiązane. Stanowią ponadto odpowiedź na zasadnicze problemy dla wybranego obszaru. Na przestrzeni cechującej się najwyższymi wskaźnikami koncentracji problemów społecznych wdrożone zostaną programy aktywizacji społecznej, które spowodują marginalizację problemów długotrwałego bezrobocia oraz stałego korzystania z zasiłków. Niniejsze działania zostaną skoncentrowane na obszarze najbardziej zdegradowanym pod względem problemów społecznych, jednakże będą pełniły również ważną rolę w zakresie oddziaływania na pozostałe ulice, na których istnieją problemy społeczne. Obszary

cechujące się największym stopniem zdegradowania, zarówno w ujęciu wskaźników jak i w ramach prowadzonego procesu partycypacyjnego, zostały wskazane jako tereny, których funkcje zostaną zmienione i nastąpi dostosowanie ich do pełnienia funkcji gospodarczych lub kulturalnych. Szczególnie dotyczy to obszarów zlokalizowanych w pobliżu targowiska, ale również terenów zdegradowanych, które będą mogły pełnić funkcje gospodarcze. Po względem przestrzennej oceny zintegrowania działań, konieczne jest również przytoczenie oddziaływania przedsięwzięć na rozwój turystyczny regionu, a mianowicie stworzenie centrum informacji turystycznej oraz ścieżki rowerowej. Niniejsze przedsięwzięcia będą oddziaływały na cały obszar rewitalizacji, poprzez wpływ na rozwój turystyczny i gospodarczy miasta. Pośrednio niniejsze działania będą miały duży wpływ na eliminację problemów społecznych oraz przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w przyszłości. **Zaplanowane przestrzennie przedsięwzięcia są spójne, a poprzez oddziaływanie na różne sfery tworzą kompletną i nową przestrzeń.** Efektem projektów będzie możliwość korzystania z nowej infrastruktury oraz realizowanych przedsięwzięć przez mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz osoby zamieszkujące pozostałe obszary i turystów odwiedzających miasto. **Dzięki realizacji wskazywanych projektów na obszarze rewitalizacji nastąpi ograniczenie emisji problemów społecznych na dalsze obszary miasta. Poszczególne projekty dopełniają się wzajemnie w ujęciu przestrzennym, a także zostały skonstruowane w oparciu o cel, którym jest zniwelowanie problemów społecznych, w związku z czym działania podejmowane są kompatybilne względem siebie.** Przedsięwzięcia nie prowadzą do marginalizacji społecznej oraz wykluczenia, a ich celem jest reintegracja społeczna osób wykluczonych.

Dobór projektów zakłada ich realizację na terenie każdego z podobszarów rewitalizacji. Większość projektów realizowanych będzie na terenie podobszaru Centrum, ponieważ obszar ten jest zamieszkały przez największą liczbę mieszkańców. Poniżej tabela pokazująca rozmieszczenie projektów:

Tabela 6 Lokalizacja poszczególnych projektów rewitalizacyjnych na podobszarach rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego

PRZEDSIĘWZIĘCIA I PROJEKTY REWITALIZACYJNE	Obszar realizacji projektu rewitalizacyjnego						
	Grodzisk Mazowiecki – Centrum	Grodzisk Mazowiecki – teren przy ul. Szczęsnej	Grodzisk Mazowiecki – teren przy ul. Sportowej	Grodzisk Mazowiecki – Osiedle Kopernik	Grodzisk Mazowiecki – Łąki	Kłudno Stare	Urszulin
PRZEDSIĘWZIĘCIE 1. WSZYSCY RAZEM - AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW OBSZARU ZDEGRADOWANEGO							
1.1. Streetworker – Pedagog uliczny <i>Projekt uzupełniający</i>	Cały podobszar			Cały podobszar	Cały podobszar		
1.2. Klub Integracji Społecznej Łąki <i>Projekt uzupełniający</i>					dz.60 obr. 0002		
1.3. Grupa Inicjatyw Społecznych (GIS) Osiedle Kopernik <i>Projekt uzupełniający</i>				Cały podobszar			
1.4. Program szkoleniowy w zakresie poniesienia kompetencji cyfrowych mieszkańców – Ja w internecie <i>Projekt uzupełniający</i>	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar
1.5. Program edukacyjny Wspólnie mieszkamy, wspólnie sprzątamy <i>Projekt uzupełniający</i>	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar
PRZEDSIĘWZIĘCIE 2. MIĘDZY PARKAMI - EKOLOGICZNA I KULTURALNA AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW							

2.1. Prowadzenie działań pozainwestycyjnych zwiększających świadomość mieszkańców oraz promujące postawy proekologiczne rekreacyjno-sportowe miejskiej przestrzeni publicznej <i>Projekt uzupełniający</i>	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar
2.2. Program pomocowy dla mieszkańców, który ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania wysokoemisyjnego na jeden z systemów niskoemisyjnych <i>Projekt uzupełniający</i>	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar	Cały podobszar
2.3. Poprawa retencji poprzez zagospodarowanie terenu zielenią oraz zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjne <i>Projekt podstawowy</i>	dz. ew. 31/30, 31/31, 31/32 obręb 0033 (ul. Rusałki 7 /ul. Teligi 26 zieleni i parkingi), dz. ew. 2/30, 3/32, 27/12 obręb 0034 (ul. Rusałki 7, plac zabaw, Park Rusałki), dz. ew. 27/12 obręb 0033 (ul. Rusałki 2, plac zabaw)						
2.4. Rewitalizacja budynku dawnej elektrowozowni EKD ul. Batorego (WKD) <i>Projekt podstawowy</i>	ul. Batorego 23, Grodzisk Mazowiecki dz. ew. 33/2 obręb 0060, dz. 33/1 obręb 0060						
2.5. Rewitalizacja Willi Foksal <i>Projekt podstawowy</i>	ul. Bartniaka 28, Grodzisk Mazowiecki działka 35/1 obr 0025						
2.6. Rozbudowa i głęboka termomodernizacja budynku OSP <i>Projekt podstawowy</i>	ul. Żwirki i Wigury 10 Działki 149, 148/4 obr. 0023						
PRZEDSIĘWZIĘCIE 3. TERENY POPRZEMYSŁOWE NA NOWO - NOWE FUNKCJE PRZESTRZENI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO							
3.1. Adaptacja nieruchomości zabudowanej na obszarze rewitalizacji na Klub Integracji Społecznej (KIS) <i>Projekt uzupełniający</i>					ul. Harcerska 8 działka 56 obr. 0024		
3.2. Budowa Szkoły Muzycznej w Grodzisku Mazowieckim <i>Projekt podstawowy</i>	dz.9. 16 obr 42						
3.3. Renowacja zabytkowego Dworu	dz. 69/3, 69/2 obr. 0030						

Skarbków w Grodzisku Mazowieckim							
<i>Projekt podstawowy</i>							
PRZEDSIĘWZIĘCIE 4. NASZ DOM - PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM POPRZEC ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ MIASTA							
4.1. Modernizacja Hali Sportowej przy ulicy Westfala w Grodzisku Mazowieckim			dz. 39/2, 22/3, 22/1 obr.0032, 32/1, 24/33, 32/3 obr. 0033				
<i>Projekt podstawowy</i>							
4.2. Przebudowa napowietrznych linii energetycznych SN i NN i WLZ do posesji na linie kablowe oraz zaprojektowanie kablowych linii oświetlenia ulicznego i monitoringu w ulicach w centrum Grodziska	dz.9/2 obr 0023, 38/9 obr 0012, 2 obr 0024, 85/2 obr 0023, 138/1 obr 0023, 48/4 obr 0023, 54/2 obr 0023, 91 obr 0023, 26 obr 0023, 17/4 obr 0024, 125/1 obr 0024, 48/4 obr 0023, 47/14 obr 0023, 48/2 obr 0023, 72 obr 0023, 86/2 obr 0023, 85/2 obr 0023, 104 obr 0023, 153/7 obr 0023, 153/6 obr 0023, 174 obr 0023, 176 obr 0023, 113/18 obr 0023, 179 obr 0023, 113/10 obr 0023, 1 obr 0024, 104/13 obr 0024, 104/14 obr 0024						
<i>Projekt podstawowy</i>							
4.3. Rewitalizacji terenu na Placu Wolności w ramach realizacji inwestycji zmieszane, zielono-niebieskiej infrastruktury w Grodzisku Mazowieckim	105/2, obr 0024, 85/2 obr 0023						
<i>Projekt podstawowy</i>							
4.4. Rewitalizacja ul. 11 Listopada od ul. Spółdzielczej do ul. 1 Maja w Grodzisku Mazowieckim	85/2, 85/1, 86/2, 109/14, 102/20, 102/10, 102/11, 48/3, 48/4, 9/2, 27, 113/6, 113/10 obręb 0023, 1, 2, 31, 37/5, 36, 70/6, 104/13, 110, 126/1, 125/1, 125/2, 17/4, 123, 127 obręb 0024.						
<i>Projekt podstawowy</i>							
4.5. Budowa budynku strażnicy OSP w Grodzisku Mazowieckim wraz z zagospodarowaniem terenu oraz niezbędną infrastrukturą techniczną	dz. 149, 157/2, 88/4 obr. 0023						
<i>Projekt podstawowy</i>							

4.6. Rewitalizacja Bazarku w Grodzisku Mazowieckim 11 listopada 20 <i>Projekt uzupełniający</i>	obręb 0024, działki 42/3 oraz 42/1						
4.7. Zagospodarowanie terenu Placu Króla Zygmunta Starego w Grodzisku Mazowieckim <i>Projekt podstawowy</i>	dz. 2/6, 2/7, 1/3, 2/3, 2/4, 2/5 obr 0042, dz.105/1,105/2,4/5 obr 0024, dz.85/2,167 obr 0023, dz.1/1, 1/2, 26/6, 26/7, 26/3,26/4,26/5 obr 0027 dz. 18/2,19 obręb 0042						
4.8. Budowa tężni solankowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Parku Skarbków w mieście Grodzisk Mazowiecki na dz. nr ew. 35/2 w obrębie 25 <i>Projekt podstawowy</i>	dz. nr ew. 35/2 w obrębie 25						
4.9. Przebudowa ul. Orzeszkowej <i>Projekt podstawowy</i>	dz. 9/1, 10/1, 80/1, 10/8,74, 37/3, 75/1, 75/2, 76/6, 57/3, 57/4, 78/3,63/1,59/1, 68/1, 71/2,64/2 obr.0031 dz. 37/1,32/1, 30/1,31/1,29/1,15/3,2 8/5,27/1, 9/1,10/1,15/1, 23/2,14/3, 16/3, 16/10, 23/4,10/7, 23/5, 13/4, 14/14, 13/17, 9/3, 64/3, 64/16 obr. 0032						
4.10. Rewitalizacja kamienic w Grodzisku Mazowieckim <i>Projekt podstawowy</i>	Dz. nr 109/15 obręb 23 dz. nr 47/1 obręb 28 dz. nr 44 obręb 65 dz. nr 120 obręb 23 dz.71/5 obr 0017 dz. nr 128 obręb 2 dz.52 obr.0028 dz. nr 12 obręb 24 dz.71/5 obr 0017 dz. nr 39/1 obręb 51 dz. nr 75 obręb Natolin dz. 92/2 obr 0011 dz. 71 obr 0022						
4.11. Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Limanowskiego <i>Projekt podstawowy</i>	dz. nr 49 w obrębie 23						
4.12. Budowa parkingu wraz z			dz. 57 obr 57				

zagospodarowaniem terenu przy budynku Centrum Aktywizacji i Integracji społecznej przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim							
<i>Projekt uzupełniający</i>							
4.13. Przebudowa odcinka ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim			34/7, 34/8, 34/9 obr. 57				
<i>Projekt uzupełniający</i>							
4.14. Budowa oświetlenia drogowego i linii WLZ w ul. Sportowej			34/7, 34/8, 34/9 obr. 57				
<i>Projekt uzupełniający</i>							
4.15. Zagospodarowanie terenu przy wyjściu z tunelu pod torami PKP od strony ul. Towarowej i ul. Żydowskiej					dz. 38/7 obr 0012		
<i>Projekt uzupełniający</i>							
4.16. Modernizacja placu zabaw na ul. Przemysłowej					dz. 24 obr 0016		
<i>Projekt uzupełniający</i>							
4.17. Remont ul. Poniatowskiego na odc. od ul. Szwoleżerów do granic miasta w Grodzisku Mazowieckim w zakresie wymiany nawierzchni jezdni i chodników					dz. 161/3,160, 161/1,161/2 obr 0003, dz.89 obr 0002		
<i>Projekt uzupełniający</i>							
4.18. Budynek mieszkalny wielorodzinny przy ul. Ułańskiej 18					dz.154,155,156,157,158, 159 obr 0003		
<i>Projekt podstawowy</i>							
4.19. Rozwój sieci tras rowerowych szansą na poprawę ładu przestrzennego gminy	<i>Uwaga: W ramach przedmiotowego zadania podane zostały niektóre ścieżki rowerowe, które są w trakcie projektowania lub będą projektowane w przyszłości. Lokalizacja nowych oraz modernizacja istniejących ścieżek rowerowych będzie uzależniona od potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców.</i>						
<i>Projekt podstawowy</i>							
4.20. Rewitalizacja Willi Heaberlego przy ul. Bałtyckiej 22	dz. 72/7 obr 0022						

<i>Projekt uzupełniający</i>							
4.21. Rewitalizacja kamienicy przy Placu Wolności 5 w Grodzisku Mazowieckim	działka nr 86 obręb 0024 Grodzisk Mazowiecki						
<i>Projekt podstawowy</i>							
PRZEDSIĘWZIĘCIE 5. ZIELONE SOŁECTWA - OCHRONA I WZMOCNIENIE WALORÓW GOSPODARCZYCH I ŚRODOWISKOWYCH							
5.1. Rewaloryzacja i adaptacja na cele rekreacyjno-sportowe niezabudowanego terenu w Urszulinie poprzez wybudowanie trybuny sportowej przy boisku piłkarskim na terenie kompleksu składającego się z Centrum Badawczo-Rozwojowego, Rekreacyjno-Sportowej Strefy Ogólnodostępnej, Ośrodka Treningowo-Szkolnego oraz Centrum treningowego i drużyny Legii Warszawa							dz. 6/14 obręb 0030 Urszulin
<i>Projekt uzupełniający</i>							
5.2. Budowa altany dla mieszkańców i placu zabaw dla dzieci w miejscowości Kłudno Stare – Etap 2						dz. 114 obręb 0013 Kłudno Stare	
<i>Projekt uzupełniający</i>							
5.3. Modernizacja placu zabaw przy ul. Kopernika 2 i 4				dz.nr ew.62 obręb 0032			
<i>Projekt uzupełniający</i>							
5.4. Rewitalizacja obiektu użyteczności publicznej w Kłudnie						dz. ew. nr 91/1 obr. 0013 Kłudno Stare	
<i>Projekt podstawowy</i>							
5.5. Rewitalizacja Parku w Kłudnie Starym						Kłudno Stare	
<i>Projekt podstawowy</i>							

Źródło: opracowanie własne

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU PROBLEMOWYM

Planowane przedsięwzięcia zostały stworzone po dokładnym zapoznaniu się z danymi pozyskanymi w trakcie wykonywania diagnozy oraz na podstawie działań partycypacyjnych, które były realizowane w trakcie przygotowywania Programu. Wynikają one również z potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji, a także odpowiadają na potrzeby sygnalizowane w obszarach społecznym, przestrzenno- funkcjonalnym, technicznym oraz środowiskowym.

Wdrażane przedsięwzięcia oddziałują w znacznym stopniu na eliminację negatywnych zjawisk, które zostały określone w diagnozie potrzeb i potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji. Wynika to z dokładnego przeanalizowania komplementarności wyników diagnozy, na którą odpowiada realizacja konkretnych przedsięwzięć oraz poszczególnych działań. Ponadto przeprowadzono analizę wskaźników i prognozowanych rezultatów. Zadania przewidziane do realizacji w ramach procesu rewitalizacji realizują różne cele operacyjne. Oznacza to również, że poszczególne cele są realizowane przez wzajemnie uzupełniające się zadania we wszystkich wyznaczonych obszarach zdegradowanych. Jednocześnie każdy z wyznaczonych celów realizuje więcej niż jeden wymiar – a zatem obok wymiaru społeczno-kulturowego jest to również wymiar gospodarczo technologiczny, infrastrukturalno-środowiskowy i polityczny. Cele szczegółowe zawarte w celach operacyjnych przyporządkowane zostały poszczególnym wymiarom podejmowanych działań. Opis przyporządkowania przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych do poszczególnych celów rewitalizacji znajduje się w *Rozdziale. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.*

Analiza problemów występujących na obszarze rewitalizacji oraz terenie całego miasta pozwoliła na wskazanie przedsięwzięć, które w największym stopniu sprawią, iż problemy zostaną zmarginalizowane. Ponadto pod uwagę zostały wzięte rozwiązania sygnalizowane przez mieszkańców w trakcie spotkań, warsztatów rewitalizacyjnych. Uczestnicy procesu partycypacyjnego wskazywali poszczególne działania, które powinny stanowić części składowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także obrazowały oddziaływanie konkretnych działań na zdiagnozowane problemy. Najważniejsze projekty będą wpływały na rozwiązywanie problemów w obszarze społecznym oraz rozwój nowej infrastruktury dla mieszkańców. Organizowane wydarzenia będą wpływały na regionalną promocję miasta i zwiększenie ilości turystów, a także zwiększą jakość życia mieszkańców. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne doprowadzą również do większego wykorzystania potencjałów obszaru, które bazują na aspektach gospodarczych i środowiskowych. Zdegradowane budynki oraz tereny będą pełniły nowe funkcje, bardziej potrzebne pod względem przyszłego rozwoju gminy. Nadanie miejscom publicznym nowych funkcji doprowadzi do zwiększenia uczestnictwa mieszkańców w realizowanych działaniach, których atrakcyjność wzrośnie. Na poniższym diagramie zaprezentowany został stopień kompatybilności poszczególnych działań względem siebie, który ukazuje stopień w jakim łączna realizacja planowanych działań doprowadzi do marginalizacji problemów występujących na obszarze rewitalizacji.

Tabela 2. Wewnętrzne oddziaływanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych Grodziska Mazowieckiego

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO	1. WSZYSCY RAZEM – AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	2. MIĘDZY PARKAMI - EKOLOGICZNA I KULTURALNA AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW	3. TERENY POPRZEMYSŁOWE NA NOWO – NOWE FUNKCJE PRZESTRZENI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	4. NASZ DOM – PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM POPRZECZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ MIASTA	5. ZIELONE SOŁECTWA – OCHRONA I WZMOCNIENIE WALORÓW GOSPODARCZYCH I ŚRODOWISKOWYCH OBSZARU REWITALIZACJI
1. WSZYSCY RAZEM – AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW OBSZARU ZDEGRADOWANEGO					
2. MIĘDZY PARKAMI - EKOLOGICZNA I KULTURALNA AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW					

3. TERENY POPRZEMYSŁOWE NA NOWO – NOWE FUNKCJE PRZESTRZENI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO					
4. NASZ DOM – PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM POPRZECZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ MIASTA					
5. ZIELONE SOŁECTWA – OCHRONA I WZMOCNIENIE WALORÓW GOSPODARCZYCH I ŚRODOWISKOWYCH OBSZARU REWITALIZACJI					

+2 – bardzo silne powiązanie	
+1 – silne powiązanie	
0 – neutralne powiązanie	

Źródło: Opracowanie własne

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU INSTYTUCJONALNO-PROCEDURALNYM

Zintegrowanie działań w ujęciu instytucjonalno-proceduralnym zagwarantowane zostało poprzez oparcie na idei otwartego rządu (ang. *Open government*). Model ten opiera się na idei zwiększenia zaangażowania obywateli w procesy rządzenia poprzez zapewnienie im dostępu do informacji i zasobów publicznych, a także stworzenie procedur umożliwiających uczestnictwo w procesie podejmowania decyzji aktualnie należących do domeny publiczno-prawnej. **W celu zachowania komplementarności działań na poziomie Programu rewitalizacji zaplanowano działania przypisane do Komitetu Rewitalizacji oraz do Urzędu Miejskiego.** Model ten obejmuje „tradycyjne” działania wzmacniające demokrację partycypacyjną (takie jak konsultacje społeczne, czy dostęp do informacji publicznej) i uzupełnia je o nowe typy działań (takie jak dostęp do danych publicznych oraz ich ponowne wykorzystywanie przez obywateli). W ramach realizacji tego wymogu Urząd Miejski udostępniać będzie dane monitoringowe i ewaluacyjne dotyczące procesu rewitalizacji na stronie internetowej urzędu. Dodatkowo każdy z beneficjentów projektów rewitalizacyjnych będzie również udostępniać publicznie informacje sprawozdawcze z realizacji projektu na własnej stronie internetowej. Dla zapewnienia skuteczności procesu dane będą prezentowane za pośrednictwem Zespołu m.in. rewitalizacji, którego zadaniem będzie ocena stopnia możliwości zrozumienia dostępnych danych przez interesariuszy rewitalizacji i potrzeba ich przetworzenia (m.in. w formie grafów, broszur, diagramów). Docelowo serwis udostępniony na stronie internetowej Urzędu może służyć będzie jako kanał dwustronnej komunikacji na linii władza–obywatele (interesariusze rewitalizacji).

Idea otwartego rządu jest ściśle związana z postępującym rozwojem technologicznym, dostępnością cyfrowych narzędzi ułatwiających komunikację oraz usieciowieniem funkcjonowania jednostek i instytucji. Punktem wyjścia dla zastosowanej koncepcji są trzy wartości: **przejrzystość, partycypacja/ zaangażowanie i współpraca**. Dwie dodatkowe to efektywność oraz otwartość, traktowana jako fundament pozostałych

wartości oraz element składowy wszystkich działań na rzecz otwartego rządu. Na etapie wdrożenia Programu zamiast o partycypacji zapewnione zostały mechanizmy gwarantujące zaangażowanie poszczególnych miejskich instytucji i podmiotów publicznych. Program pozwala na efektywne współdziałanie różnych jednostek organizacyjnych gminy (w tym m.in. Ośrodka Kultury, OPS, OsiR, Straży Miejskiej) oraz Policji i PUP. Planuje się zawarcie szczegółowych porozumień regulujących zakres i częstotliwość zbieranych danych sprawozdawczych.

Celem takiego podejścia jest udostępnienie danych i informacji dotyczących stopnia rozwiązania konkretnego problemu zidentyfikowanego na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji dla interesariuszy rewitalizacji. Dostęp do danych ma pozwolić interesariuszom monitorować skuteczność zmian społeczno-gospodarczych. **Dodatkowym celem będzie zrozumienie, gdzie i w jaki sposób wydawane są publiczne pieniądze.** Wymogi wynikające z projektów w zakresie rewitalizacji realizowane w perspektywie finansowej UE 2014-2020 sprawiają, że istotnie na znaczeniu zyskują projekty o największym potencjale instytucjonalno-proceduralnym. Współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur zostanie zapewnione **na etapie programowania oraz na etapie wdrażania Programu.**

MECHANIZMY INTEGRUJĄCE – ETAP PROGRAMOWANIA PROGRAMU

- Identyfikacja wspólnych obszarów interwencji pomiędzy **Programem** a innymi programami pomocowymi **zapewniającymi możliwość dotacji zewnętrznych**
- Zaangażowanie w prace **Komitetu Rewitalizacji** podmiotów reprezentujących różne sektory społeczny, gospodarczy i publiczny
- Identyfikacja kategorii beneficjentów mogących wspólnie aplikować o wsparcie lub współpracować przy wdrożeniu

MECHANIZMY INTEGRUJĄCE – ETAP WDRAŻANIA PROGRAMU

- Skoordynowanie terminów składania wniosków i wyboru projektów w ramach powiązanych ze sobą działań w poszczególnych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych
- Współpraca **UM** z jednostkami samorządowymi (OPS, Ośrodek Kultury, szkoły)
- Monitorowane wdrożenia przez **Komitet Rewitalizacji** który będzie pełnił funkcję **centrum łączności** pomiędzy przedstawicielami Urzędu **Miasta**, jednostek organizacyjnych, przedsiębiorcami oraz NGO's.
- Uruchomienie „banku projektów” mogących być uzupełnieniem projektów rewitalizacyjnych wpisanych do Programu
- Wprowadzenie wymogu uzyskania opinii **Komitetu Rewitalizacji** załączanej do wniosku aplikacyjnego zaświadczonego o komplementarności operacji z innymi projektami z Programu
- Nawiązanie ponadlokalnej współpracy z sąsiednimi gminami wdrażającymi Program w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk we wdrożeniu Programu

- Ciągła analiza przez **UM** następstw podejmowanych decyzji dla polityki przestrzennej gminy
- Stałe monitorowanie przez **UM** warunków pozyskania dodatkowych środków wsparcia zewnętrznego w okresie programowania 2021-2027 (EFRR, EFS, FS, EFRROW, inne publiczne środki krajowe) w celu tworzenia warunków łącznie środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty, które zostały zapisane w Programie mają zapewnione finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. **Głównym źródłem finansowania projektów wskazanych w Programie będą środki programu Fundusze dla Mazowsza na lata 2021-2027.** Komplementarnie wykorzystane zostaną środki skierowane na wsparcie działań rewitalizacyjnych. Na etapie programowania Programu stwierdzono występowanie komplementarności międzyprogramowej z programami finansowanymi ze środków unijnych zaplanowanych do pozyskania na realizację poszczególnych projektów rewitalizacyjnych: środki własne gminy, środki budżetowe w ramach Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, PFRON, Programy MkiDN, FIO oraz Rządowego Programu Aktywności Społecznej Osób Starszych, WFOŚiGW oraz w szczególności FEM 2021-2027. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji. Planuje się wykorzystanie również środków ZIT WOM w okresie 2021+. Wykluczone zostało ryzyko podwójnego dofinansowania projektów rewitalizacyjnych. Przed złożeniem wniosku o wsparcie projektu rewitalizacyjnego z wybranych środków zewnętrznych beneficjent obowiązany jest uzyskać opinię Urzędu Miejskiego, który weryfikuje czy zakres rzeczowy ocenianego projektu pokrywa nie pokrywa się z zakresem rzeczowym innych projektów.

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU MIĘDZYOKRESOWYM

Narzędziem służącym trwałemu zintegrowaniu działań w ujęciu międzyokresowym będzie ewaluacja Programu w połowie obowiązywania Programu (umożliwia zbadanie stopnia efektywności podejmowanych działań oraz ich zgodności z założeniami, ale także na ile aktywności są zgodne z harmonogramem, a poziom wykorzystania zasobów odpowiada opisowi w projekcie) oraz ewaluacja końcowa (dokonywana pod koniec realizacji projektu, wiąże się z analizą zgodności podejmowanych działań wynikających z harmonogramu oraz z rozliczeniem poziomu wykorzystania zasobów). O efektywnym połączeniu i skoordynowaniu zadań w ujęciu międzyokresowym stanowić będzie kontynuacja podjętych w poprzednim okresie działań, ale także istotna jest świadomość strategicznego wzmacniania ich w kolejnych okresach. Program rewitalizacji zachowuje ciągłość programową w stosunku do przedsięwzięć realizowanych w lata 2017-2020, opisanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Grodzisk Mazowiecki 2014-2020 za 2020 rok zatwierdzonym przez Radę Miejską Uchwałą nr 465/2017 z dnia 25 stycznia 2017 r., a także w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2021-2033 dla Grodziska Mazowieckiego. Planuje się kontynuację niektórych projektów realizowanych w okresie 2017-2020 i ich rozwój, przykładowo projekt Akademii Legii dotyczący trybun dla widzów. Zaplanowane działania pozwolą wykorzystać dostępne możliwości i środki w sposób jak najbardziej efektywny. Wartości projektów w podziale na środki publiczne (budżet gminy, programy rządowe, fundusze UE) i prywatne identyfikowana jest w kartach poszczególnych projektów. Poniżej zaprezentowano zestawienie kosztów projektów rewitalizacyjnych i harmonogram ich wdrożenia:

Tabela 1 Budżet i harmonogram planowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych

PRZEDSIĘWZIĘCIA I PROJEKTY RE- WITALIZACYJNE	Szacunkowe nakłady finan- sowe w zł za- kładane w la- tach 2021-2030	Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych w latach 2021-2030									
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1. WSZYSCY RAZEM - AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	3 540 000,00										
1.1. Streetworker – Pedagog uliczny	540 000,00										
1.2. Klub Integracji Społecznej Łąki	2 000 000,00										
1.3. Grupa Inicjatyw Społecznych (GIS) Osiedle Kopernik	300 000,00										
1.4. Program szkoleniowy w zakresie poniesienia kompetencji cyfrowych mieszkańców – Ja w internecie	500 000,00										
1.5. Program edukacyjny Wspólnie mieszkamy, wspólnie sprzątam	200 000,00										
PRZEDSIĘWZIĘCIE 2. MIĘDZY PARKAMI - EKOLOGICZNA I KULTURALNA AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW	40 000 000,00										
2.1. Prowadzenie działań pozainwestycyjnych zwiększających świadomość mieszkańców oraz promujące postawy proekologiczne rekreacyjno-sportowe miejskiej przestrzeni publicznej	3 000 000,00										
2.2. Program pomocowy dla mieszkańców, który ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z	300 000,00										

trwałą zmianą systemu ogrzewania wysokiemisyjnego na jeden z systemów niskoemisyjnych											
2.3. Poprawa retencji poprzez zagospodarowanie terenu zielenią oraz zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjne	1 700 000										
2.5. Rewitalizacja budynku dawnej elektrowozowni EKD ul. Batorego (WKD)	25 000 000										
2.5. Rewitalizacja Willi Foksal	8 000 000										
2.6. Rozbudowa i głęboka termomodernizacja budynku OSP w Grodzisku Mazowieckim	2 000 000										
PRZEDSIĘWZIĘCIE 3. TERENY POPRZEMYSŁOWE NA NOWO - NOWE FUNKCJE PRZESTRZENI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	24 460 000,00										
3.1. Adaptacja nieruchomości zabudowanej na obszarze rewitalizacji na Klub Integracji Społecznej (KIS) przestrzeni publicznej terenów przemysłowych przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim	4 000 000,00										

3.2. Budowa Szkoły Muzycznej w Grodzisku Mazowieckim	20 000 000,00										
3.3. Renowacja zabytkowego Dworu Skarbków w Grodzisku Mazowieckim	460 000,00										
PRZEDSIĘWZIĘCIE 4. NASZ DOM - PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM POPRZECZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ MIASTA	128 450 000,00										
4.1. Modernizacja Hali Sportowej przy ulicy Westfala w Grodzisku Mazowieckim ciągów komunikacji pieszej ulicy 1 Maja na odcinku od ulicy Kilińskiego do ulicy Bartniaka wraz z ulicą Bartniaka i parkingiem	1 900 000,00										
4.2. Przebudowa napowietrznych linii energetycznych SN i NN i WLZ do posesji na linie kablowe oraz zaprojektowanie kablowych linii oświetlenia ulicznego i monitoringu w ulicach w centrum Grodziska	4 000 000,00										
4.3. Rewitalizacji terenu na Placu Wolności w ramach realizacji inwestycji zmieszane, zielononiebieskiej infra-	5 400 000,00										

struktury w Grodzisku Mazowieckim											
4.4. Rewitalizacja ul. 11 Listopada od ul. Spółdzielczej do ul. 1 Maja w Grodzisku Mazowieckim	13 000 000,00										
4.5. Budowa budynku strażnicy OSP w Grodzisku Mazowieckim wraz z zagospodarowaniem terenu oraz niezbędną infrastrukturą techniczną	4 800 000,00										
4.6. Rewitalizacja Bazaru w Grodzisku Mazowieckim 11 listopada 20	1 000 000,00										
4.7. Zagospodarowanie terenu Placu Króla Zygmunta Starego w Grodzisku Mazowieckim	5 000 000,00										
4.8. Budowa tężni solankowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Parku Skarbków w mieście Grodzisk Mazowiecki na dz. nr ew. 35/2 w obrębie 25	1 000 000,00										
4.9. Przebudowa ul. Orzeszkowej	5 000 000,00										
4.10. Rewitalizacja kamienic w Grodzisku Mazowieckim	50 000 000,00										

4.11. Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Limanowskiego	3 500 000,00										
4.12. Budowa parkingu wraz z zagospodarowaniem terenu przy budynku Centrum Aktywizacji i Integracji społecznej przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim	1 400 000,00										
4.13. Przebudowa odcinka ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim	600 000,00										
4.14. Budowa oświetlenia drogowego i linii WLZ w ul. Sportowej	140 000,00										
4.15. Zagospodarowanie terenu przy wyjściu z tunelu pod torami PKP od strony ul. Towarowej ni ul. Żydowskiej (dz.38/7)	140 000,00										
4.16. Modernizacja placu zabaw na ul. Przemysłowej	70 000,00										
4.17. Remont ul. Poniatowskiego na odc. od ul. Szwoleżerów do granic miasta w Grodzisku Mazowieckim w zakresie wymiany nawierzchni jezdni i chodników	500 000,00										
4.18. Budynek mieszkalny wielorodzinny przy ul. Ułańskiej 18	6 000 000,00										

4.19. Rozwój sieci tras rowerowych szansą na poprawę ładu przestrzennego gminy.	22 000 000,00											
4.20. Rewitalizacja Willi Heaberga przy ul. Bałtyckiej 22	5 000 000,00											
4.21. Rewitalizacja kamienicy przy Placu Wolności 5 w Grodzisku Mazowieckim	3 000 000,00											
PRZEDSIĘWZIECIE 5. ZIELONE SOŁECTWA - OCHRONA I WZMOCNIENIE WALORÓW GOSPODARCZYCH I ŚRODOWISKOWYCH OBSZARU REWITALIZACJI	21150 000,00											
5.1. Rewaloryzacja i adaptacja na cele rekreacyjno-sportowe niezabudowanego terenu w Urszulinie poprzez wybudowanie trybuny sportowej przy boisku piłkarskim na terenie kompleksu składającego się z Centrum Badawczo-Rozwojowego, Rekreacyjno-Sportowej Strefy Ogólnodostępnej, Ośrodka Treningowo-Szkolnego oraz Centrum treningowego I drużyny Legii Warszawa	15 000 000,00											

5.2. Budowa altany dla mieszkańców i placu zabaw dla dzieci w miejscowości Kłudno Stare – Etap 2	450 000,00										
5.3. Modernizacja placu zabaw przy ul. Kopernika 2 i 4	700 000,00										
5.4. Rewitalizacja obiektu użyteczności publicznej w Kłudnie	1 000 000,00										
5.5. Rewitalizacja Parku w Kłudnie Starym	4 000 000,00										
Razem	217 600 000,00										

Źródło: opracowanie własne

Rozdział IX. System wdrożenia programu

Niniejszy rozdział określa opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu

Realizacja (wdrożenie) Programu

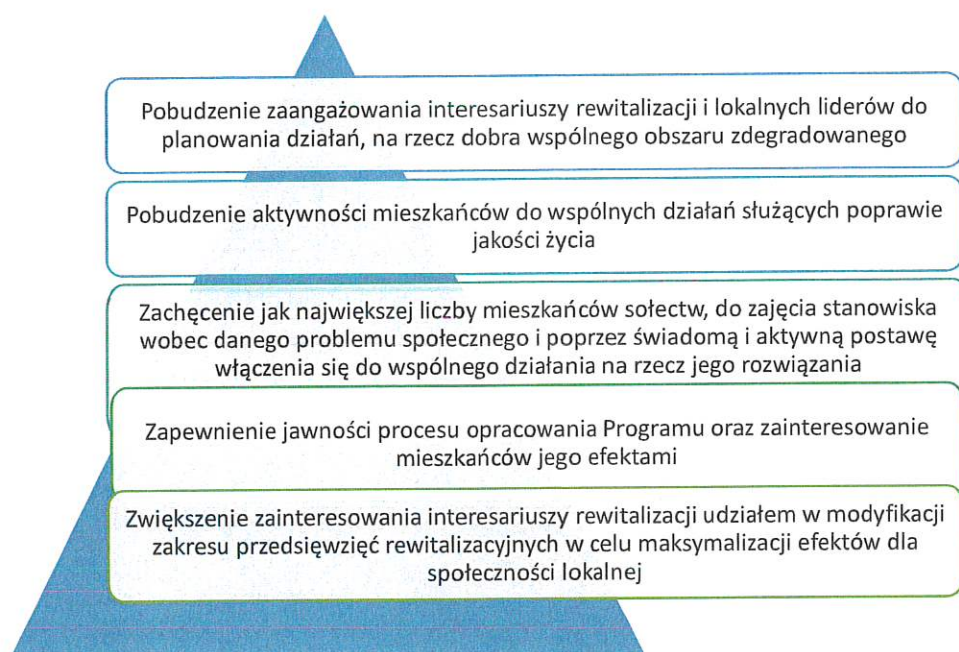
Na system realizacji (wdrożenia) Programu składać się będą Burmistrz Miasta działający przez **Urząd Miejski** i wydzieloną komórkę odpowiedzialną za koordynację Programu **Wydział Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych**. Zarządzanie Programem będzie odbywać się zatem w ramach istniejących struktur Urzędu Miejskiego, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie Programem.

Osobą bezpośrednio odpowiedzialną za koordynację działań w procesie rewitalizacji będzie **Koordynator Programu Rewitalizacji**. Do jego zadań należeć będzie między innymi: zapewnienie zgodności realizacji Programu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu np. Wieloletni Plan Inwestycyjny, budżet Gminy, Wieloletnia Prognoza Finansowa, inne gminne programy (np. program współpracy z organizacjami pozarządowymi, itp.); zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Programu; przygotowanie rocznych raportów dotyczących wdrażania Programu na potrzeby przedłożenia raportu przez **Burmistrza Miasta**. Zasady monitoringu i sprawozdawczości Programu opisane zostały w Rozdziale. System monitoringu i *oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu*.

Koordynator Programu Rewitalizacji działający w strukturze Urzędu Miejskiego współpracować będzie z jednostkami miejskim w niezbędnym zakresie uzależnionym charakterem i specyfiką poszczególnych zadań z innymi wydziałami i jednostkami Urzędu Miasta. Zakres współpracy i nadzoru uzgadniany będzie dla każdego projektu indywidualnie. Wśród nich znajdują się: Wydział Promocji, Wydział Ochrony Środowiska, Stanowisko ds. Utrzymania Jakości, Stanowisko ds. Rozwoju Przedsiębiorczości, Biuro Obsługi Ekonomiczno-

Administracyjnej Oświaty oraz Obsługa Inwestycyjno-Techniczna Gminy. Oprócz komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego we wdrażaniu Programu uczestniczyć będą miejskie jednostki organizacyjne. Do jednostek tych zaliczyć należy: Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, Zakład Gospodarki Komunalnej, Straż Miejska, Ośrodek Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Mazowieckim. **Istotnym elementem wdrożenia Programu będzie promocja realizowana przez Urząd Miejski.** Promocja dokumentu i efektów wdrożenia wśród beneficjentów projektów rewitalizacyjnych i interesariuszy rewitalizacji jest ważnym elementem realizacji Programu. Celem głównym działań promocyjnych będzie zachęcenie interesariuszy do aktywnego udziału we wdrożeniu i realizacji Programu. Celem dodatkowym będzie promocja zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych. Zakłada się następujące cele szczegółowe działań promocyjnych nakierowane na interakcję z interesariuszami rewitalizacji:

Wykres 1 Cele szczegółowe działań promocyjnych Programu

Źródło: Opracowanie własne

Informacje o stanie realizacji Programu zamieszczane będą w lokalnej prasie, na stronie internetowej Miasta, w materiałach i broszurach promocyjnych i informacyjnych. **Podczas działań promocyjnych planuje się zaangażowanie społeczności lokalnej w sposób bezpośredni – interaktywny.** Przewiduje się kontynuację prowadzenia oddzielnej zakładki tematycznej dotyczącej wdrożenia Programu na stronie internetowej Urzędu Miejskiego. Dodatkowym narzędziem partycypacji z interesariuszami rewitalizacji podczas wdrożenia Programu będzie celowy dobór programów planowanych imprez i wydarzeń aktywizujących obejmujący prezentacje stanu wdrożenia Programu i dobre przykłady realizacji projektów rewitalizacyjnych. Takie prezentacje rozwiązań wynikających z ogłaszanych konkursów odbywały się na terenie Ośrodka Kultury, podczas imprez organizowanych dla mieszkańców w różnych częściach miasta i z udziałem różnych grup mieszkańców (*Dzień Sąsiada, Święto Miasta, Dzień Spółdzielczości* i wiele innych). Przyjęto również założenie, że część działań w sposób naturalny angażujący wiele stron będzie doprecyzowana z udziałem mieszkańców i organizacji społecznych oraz branżowych. Koordynację prac nad programami rewitalizacji nadzoruje samorząd gminy, jednakże uczestniczą w nim przedstawiciele wszystkich zainteresowanych środowisk (interesariusze rewitalizacji). Jednym z głównych zadań Programu jest powołanie do funkcjonowania **Zespołu odpowiedzialnego za koordynowanie i zarządzanie rewitalizacją poza strukturami Urzędu Miejskiego - Zespół ds. rewitalizacji.**

Zespół ds. rewitalizacji stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami gminy a także sprawuje funkcje opiniotwórczo - doradcze w sprawach związanych z opracowaniem, wdrażaniem i przebiegiem rewitalizacji uwzględnionej w Programie. **Zespół umożliwi pełną partycypację podmiotów zainteresowanych wdrażaniem Programu, co przyczyni się do realizacji zasady partnerstwa.** Zadaniem Zespołu będzie monitorowanie przebiegu tych procesów oraz na ocenie efektywności i skuteczności realizacji założeń Programu z punktu widzenia społeczności lokalnej. Wyzwoli to konieczność współpracy pomiędzy różnymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dodatkowym zadaniem Zespołu ds. rewitalizacji będzie pomoc techniczna dla beneficjentów Programu przy aplikowaniu o środki zewnętrzne (doradztwo, szkolenia, seminaria, warsztaty). Planuje się że w skład Zespołu wejdą przedstawiciele: Mieszkańców, Organizacji pozarządowych działających na obszarze Gminy i na rzecz Gminy, Instytucji publicznych (Policja, PUP) oraz Urzędu Miejskiego (w tym również spółki gminne) oraz Przedsiębiorców. Członkowie zespołu powinni reprezentować różne środowiska. Na społeczne stanowiska w Zespole ds. rewitalizacji przewiduje się nabór. Informacja o naborze znajdzie się na stronie internetowej Miasta. Obsługę organizacyjną Zespołu ds. rewitalizacji zapewni Urząd Miejski.

Osoby zaangażowane w proces zarządzania Programem to głównie pracownicy Urzędu Miejskiego. Koszty związane z zarządzaniem procesem rewitalizacji w gminie uwzględnione zostały w ogólnych kosztach funkcjonowania urzędu i ujęte zostaną w bieżących kosztach funkcjonowania Gminy. Stanowiąc będą wydatki na wynagrodzenia pracowników zajmujących się wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z pochodnymi od wynagrodzeń. Osobami najbardziej zaangażowanymi w proces zarządzania Programem będą członkowie Komitetu Rewitalizacji. Należy jednak zwrócić uwagę, że zadania dotyczące rewitalizacji będą wykonywane przez członków Komitetu w części etatu (w ramach swoich dotychczasowych obowiązków służbowych), co pozwala wnioskować, że zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji nie wpłynie na konieczność ponoszenia dodatkowych kosztów.

Tabela 2. Szacowane koszty zarządzania GPR w okresie jego wdrożenia

Lp.	Działania	Liczba	Jednostka	Cena [zł]	Wartość [zł]
1	Koszt wdrażania i obsługi samego programu, w tym działań monitorujących i ewaluacyjnych	1	Komplet (rocznie)	5000,00	30 000,00
2	Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji	1	szt.	10 000,00	10 000,00
3	Obsługa Komitetu Rewitalizacji - koszty organizacji szkoleń i podnoszenia kompetencji członków Komitetu	1	komplet	1 000,00	1 000,00
4	Działania informacyjno-promocyjne, w tym:				
4a	Ulotki i broszury informacyjno-promocyjne	1	komplet	1 000,00	1 000,00
4b	Inne (wsparcie eksperckie i in.)	1	komplet	1 000,00	1 000,00
Razem					43 000,00

Źródło: opracowanie własne

Rozdział X. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji

Poniższy rozdział opisuje system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu. Opisano tutaj metody oraz narzędzia badania i analizowania zmian zachodzących na obszarze zdegradowanym będące wynikiem procesu rewitalizacji oraz system oceny wpływu i skuteczności prowadzonych działań na zdiagnozowane problemy; ponadto określono instytucje/podmioty i ich zadania w systemie monitorowania; przewidziano możliwość wprowadzania w planie działań modyfikacji na podstawie rekomendacji wynikających z ewaluacji programu rewitalizacji.

Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonanej przez Burmistrza, co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Według art. 22 ust. 2. ww. ustawy ocena sporządzona przez Burmistrza podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Poniżej zaprezentowano opis szczegółowych rozwiązań dotyczących monitorowania i oceny programu:

Monitoring i sprawozdawczość

GPR stanowi dokument o operacyjnym charakterze, który realizowany jest z uwzględnieniem lokalnego kontekstu oraz uwarunkowań. Realizacja jego postanowień następuje poprzez działania wielu podmiotów i instytucji mających bardzo zróżnicowany wkład w sposób realizacji jego zapisów. Z tego względu proces jego realizacji musi być monitorowany, zarówno w kontekście stanu realizacji bieżących zadań, jak również w kontekście szerszej oceny skutków i efektów realizacji.

Stosownie do postanowień art. 15 ust. 1 pkt 9 ustawy o rewitalizacji jednym z elementów Programu jest system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji. Jego celem jest wprowadzenie mechanizmów reagowania na potrzeby zmian następujących w kilkuletniej perspektywie jego realizacji.

System monitorowania i oceny obejmuje dwa powiązane ze sobą elementy. Pierwszym z nich jest bieżące monitorowanie postępów jego realizacji, które odbywa się poprzez raportowanie bezpośrednich rezultatów przedsięwzięć. Drugim z elementów oceny jest natomiast ocena stopnia osiągania zakładanych celów procesu rewitalizacji, które realizowane są poprzez przyjęte kierunki działań oraz przypisane do nich przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Z uwagi na charakter przyjętych celów wymagający szerszej oceny skuteczności i efektywności działań wymaga ona dłuższej obserwacji, dlatego też prowadzona jest z mniejszą częstotliwością, niżeli ocena bieżących postępów wdrażania, przez co będzie prowadzona co trzy lata.

Monitorowanie bieżących postępów realizacji Programu

Monitorowanie postępów realizacji ma na celu bieżącą obserwację zaawansowania Programu, a w efekcie oddziaływanie na sprawną realizację jego postanowień. Wykorzystywanym w tym celu narzędziem będą sporządzane każdego roku raporty dotyczące stanu realizacji, których proces sporządzenia będzie zmierzać do maksymalnego powiązania z różnymi działaniami sprawozdawczymi podejmowanymi przez Miasto.

Roczny raport dotyczący stanu realizacji Programu będzie sporządzany za każdy poprzedni rok kalendarzowy. Dokument będzie zawierać dane dotyczące stanu realizacji każdego z przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Każdego roku będzie on również przedkładany Komitetowi Rewitalizacji w formie informacji i ogłoszony na stronie BIP. Podstawowym celem raportu będzie zebranie i usystematyzowanie informacji dotyczących postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja odbywa się stosownie do zakresu kompetencji w różnych komórkach i jednostkach organizacyjnych. Zebrane w ten sposób dane zostaną wykorzystane w szczególności do sporządzenia „Raportu o stanie Grodziska Mazowieckiego”, który sporządzany jest każdego roku w oparciu o art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym, a następnie przedkładany Radzie Miasta w formie kompleksowej informacji dotyczącej realizowanych działań.

Raport będzie obejmować najważniejsze informacje dotyczące postępów realizacji projektów rewitalizacyjnych ujętych w tym Programie. Odnosić się one będą do ram finansowych oraz czasowych, które zostały przedstawione w odniesieniu do każdego z projektów, przy jednoczesnym uwzględnieniu poszczególnych etapów, które składają się na ich realizację. Raport wskazywać będzie zatem w syntetyczny sposób, które przedsięwzięcia znajdują się w przygotowaniu, realizacji lub zostały zakończone. Z uwagi na prowadzoną statystykę publiczną w zakresie rewitalizacji dane zebrane w ramach raportu posłużą również do wypełnienia formularzy przekazywanych corocznie do GUS. Opracowanie raportu podsumowującego stan spoczywa na Wydziale Rozwoju Miasta UM, który odpowiada za redakcję raportu w oparciu o zebrane i

usystematyzowane dla jego potrzeb dane dotyczące aktualnego stanu realizacji przedsięwzięć oraz poniesionych wydatków.

Ocena aktualności i stopnia realizacji programu

Podstawę realizacji Programu stanowią działania mające na celu poprawę sytuacji życiowej mieszkańców oraz jakości zamieszkiwania w obszarze rewitalizacji. Działania te realizowane są w ramach czterech podstawowych celów procesu rewitalizacji, które zostały szczegółowo określone w tym Programie, a ich złożony charakter wymaga kompleksowej oceny stopnia ich realizacji. Stosownie do postanowień art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji dokonywanej co najmniej raz na trzy lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym Programie. Biorąc pod uwagę specyfikę przyjętych celów, wymagającą dłuższej obserwacji zmian przyjęto, że ocena będzie dokonywana raz na trzy lata, stosownie do zapisów przyjętego harmonogramu. Ocena aktualności i stopnia realizacji będzie uwzględniać dane finansowe dotyczące realizacji przedsięwzięć oraz dotyczące osiągniętych produktów i rezultatów, które pogłębiać będą roczne raporty dotyczące stanu realizacji. Stanowiąc będzie tym samym kompleksowe podsumowanie trzyletniego okresu realizacji przedsięwzięć, pozwalające na ocenę w perspektywie do 2030 roku stopnia realizacji Programu rozumianego jako jego zaawansowanie. Ważnym elementem jakościowej oceny aktualności i stopnia realizacji Programu będzie ocena wybranych, kluczowych wskaźników realizujących przyjęte cele i kierunki działań rewitalizacyjnych (por. tab. poniżej). Opracowanie oceny aktualności i stopnia realizacji spoczywa na **Wydziale Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych UM**, który odpowiada za ostateczną redakcję w oparciu o zebrane i usystematyzowane dla jego potrzeb dane dotyczące aktualnego stanu realizacji przedsięwzięć, poniesionych wydatków oraz osiągniętych produktów i rezultatów odpowiadających przyjętym celom i kierunkom działań. Zgodnie z art. 22 ust. 2 ustawy, ocena aktualności i stopnia realizacji Programu podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji przed jej publikacją w Biuletynie Informacji Publicznej. Poniżej zaprezentowano wskaźniki mierzące postęp i cele GPR, która mają charakter wskaźników oddziaływania dostępny w statystyce publicznej.

W odróżnieniu do systemu rocznego dwa razy w okresie programowania GPR powinno zostać wykonane badanie ewaluacyjne pozwalające pozyskać dodatkowo dane jakościowe ankiety skierowanej do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Tak ukształtowany system monitorowania odciąży znacznie pracowników Wydziału Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych, zapewniając większą automatykę pracy. Poniżej zaprezentowano **wskaźniki rezultatu** dla poszczególnych celów programu rewitalizacji:

Tabela 9 Realizacja wskaźników rezultatu dla poszczególnych celów programu rewitalizacji

CEL REWITALIZACJI		1. Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego		
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan na koniec 2021 roku	Wartość docelowa wskaźnika na 2030 rok	Źródło danych
Poziom aktywności gospodarczej Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców	szt.	2487	2550	dane statystyczne GUS, Statystyczne Vademecum samorządca
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	10	Stan realizacji projektów rewitalizacyjnych

CEL REWITALIZACJI	2. Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców			
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan na koniec 2021 roku	Wartość docelowa wskaźnika na 2030 rok	Źródło danych
Liczba przydzielonych świadczeń z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców (średnia)	szt.	2,4	2,20	OPS Grodzisk Mazowiecki
Liczba przydzielonych świadczeń z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców (średnia)	szt.	3,05	2,90	OPS Grodzisk Mazowiecki
Liczba przydzielonych świadczeń z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców (średnia)	szt.	1,75	1,40	OPS Grodzisk Mazowiecki
Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego (rocznie)	szt.	360	300	Straż Miejska Grodziska Mazowiecki
Liczba utworzonych miejsc pracy w wyniku realizacji projektu	szt.	0	20	Stan realizacji projektów rewitalizacyjnych

CEL REWITALIZACJI	3. Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych			
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan na koniec 2021 roku	Wartość docelowa wskaźnika na 2030 rok	Źródło danych
Koncentracja form działalności gospodarczej typowych dla obszarów koncentracji problemów społecznych (lombardy itp.).	szt.	0,26	0,20	Urząd Miejski Grodzisk Mazowiecki
Liczba osób którym przyznano świadczenie z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców (średnia)	osoby	0,22	0,20	OPS Grodzisk Mazowiecki
Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego (rocznie)	szt.	600-700	500-600	Straż Miejska Grodziska Mazowiecki

CEL REWITALIZACJI	4. Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych			
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan na koniec 2021 roku	Wartość docelowa wskaźnika na 2030 rok	Źródło danych
Wskaźnik gęstości zaludnienia	osoby/km ²	427	500	dane statystyczne GUS, Statystyczne Vademecum samorządca
Powierzchnia nowych terenów zielonych	ha	0	2	Stan realizacji projektów rewitalizacyjnych

--	--	--	--	--

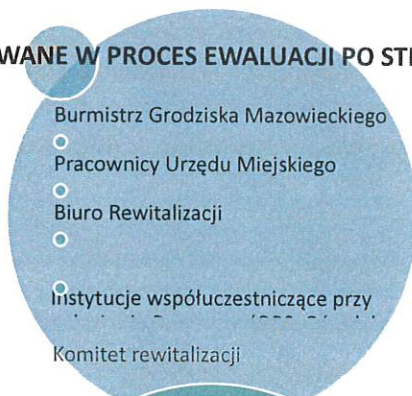
CEL REWITALIZACJI	5. Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym			
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan na koniec 2021 roku	Wartość docelowa wskaźnika na 2030 rok	Źródło danych
Liczba dzikich wysypisk śmieci	szt.	2	0	Urząd Miejski Grodzisk Mazowiecki
Udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	Szt.	47,6%	55%	dane statystyczne GUS, Statystyczne Vademecum samorządca

Ewaluacja

Z uwagi na monitoring bieżący coroczny wdrożenia programu nie planuje się opracowywania raportu z badania ewaluacyjnego mid-term. Z pomiaru stanu realizacji programu opracowane zostałyby raporty oceniające realizację ex-post z wdrożenia programu. Raport z badania ewaluacyjnego będzie przedmiotem opinii Zespołu ds. rewitalizacji i zostanie przekazany Burmistrzowi oraz Radzie Miejskiej, a także podany do publicznej wiadomości, poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta (zakładka „Rewitalizacja”).

Wykres 2 Podmioty uczestniczące w ewaluacji Programu

PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W PROCES EWALUACJI PO STRONIE JST

PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W PROCES EWALUACJI SPOZA JST

Źródło: Opracowanie własne

W kontekście zadań ewaluacyjnych wymieniono elementy wprowadzania Programu, które podlegają ewaluacji, elementy podlegające monitorowaniu, kryteria, na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja. Ponadto określono czas, sposób i okres objęty pomiarem. Realizacja ewaluacji posłuży również do usprawnienia działań, rozwoju oraz lepszego rozumienia realizowanych przez jednostkę zadań. Celami szczegółowymi planowanej ewaluacji on-going będą:

- Ocena systemu zarządzania i wdrażania Programu – tzn. sprawności przepływu informacji, dokumentów, środków finansowych i realizacji zadań oraz identyfikacja barier prawnych i administracyjnych wdrażania Programu,
- Ocena wyników Programu (tj. produktów i rezultatów) oraz identyfikacja czynników sukcesu lub ryzyka osiągnięcia skwantyfikowanych celów,
- Ocena wpływu i użyteczności zakończonych projektów rewitalizacyjnych, tj. ocena zadań zakończonych w ewaluowanym okresie w ramach poszczególnych celów do 2030 roku.
- Ocena, czy warunki zewnętrzne wdrażania Programu się zmieniły (np. aktualność Programu względem zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, kontekstu prawnego, diagnozy potrzeb itp.) oraz czy w tym kontekście cele rewitalizacji pozostają aktualne

Ewaluacja ex-post zaplanowana została na II kwartał 2030 roku. Celami szczegółowymi planowanej ewaluacji ex-post będą:

- Ocena stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji,
- Wskazanie stopnia zaspokojenia potrzeb w poszczególnych projektach rewitalizacyjnych,
- Wskazanie potrzeb, które nadal wymagają wsparcia na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji.

Prowadzone działania ewaluacyjne będą miały na celu poprawę jakości działań wdrożeniowych Programu poprzez zwiększenie ich adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Przy planowaniu sposobu realizacji badań ewaluacyjnych i analizie wyników szczególna uwaga zostanie zwrócona na aktualność identyfikacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Badania wpływu prowadzonych działań będą oceniane zgodnie z kryteriami ewaluacyjnymi tj. **trwałość, efektywność, użyteczność, trwałość, ale przede wszystkim skuteczność.**

Kryterium ewaluacyjne	Definiowanie	
Trafność	W jakim stopniu cele projektu są zgodne z potrzebami jego odbiorców?	CELE A POTRZEBY
Efektywność	W jakim stopniu poniesione nakłady w projekcie są ekonomiczne?	NAKŁADY A EFEKTY
Skuteczność	W jakim stopniu cele projektu zostały osiągnięte?	PLAN A WYKONANIE
Użyteczność	Na ile rzeczywiste efekty projektu są zgodne z potrzebami jego odbiorców?	EFEKTY A POTRZEBY
Trwałość	W jakim zakresie efekty projektu są długotrwałe? Co zmieniło się w ludziach i otoczeniu po jakimś czasie od zakończenia projektu?	WPLYW NA CEL OGÓLNY PROJEKTU

Z racji tego, że otoczenie społeczno-gospodarcze ma wpływ na zjawiska i procesy zachodzące na obszarze rewitalizacji, analizie poddano podstawowe wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego w Grodzisku Mazowieckim. Czynniki zewnętrzne przedstawiono przy pomocy katalogu zjawisk społeczno-gospodarczych występujących na terenie Grodziska Mazowieckiego. Zmiany tych czynników mogą mieć wpływ na rezultaty

osiągane w procesie rewitalizacji miasta. Badanie pozwoliło również na wskazanie czynników zewnętrznych mających wpływ na efekty wdrożenia GPR.

Czynniki ekonomiczne:

Dostępność funduszy zewnętrznych: Poziom dofinansowania z programów unijnych, krajowych czy regionalnych ma kluczowe znaczenie dla realizacji ambitnych projektów rewitalizacyjnych. Zmiany w dostępności tych funduszy lub problemy z ich pozyskaniem mogą znacząco wpłynąć na tempo i zakres prowadzonych działań.

Sytuacja gospodarcza: Ogólna kondycja gospodarki, zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym, może wpływać na zaangażowanie sektora prywatnego w proces rewitalizacji. W okresach spowolnienia gospodarczego inwestorzy mogą być mniej skłonni do angażowania się w projekty na obszarach zdegradowanych.

Czynniki polityczne i instytucjonalne:

Stabilność polityczna i administracyjna: Stabilne warunki polityczne i administracyjne w mieście sprzyjały skuteczności działań rewitalizacyjnych w Grodzisku Mazowieckim.

Jakość planowania przestrzennego: Dobrze przygotowane plany zagospodarowania przestrzennego, uwzględniające cele rewitalizacji, były niezbędne dla osiągnięcia spójnego i zrównoważonego rozwoju obszarów zdegradowanych.

Czynniki środowiskowe:

Dostępność terenów zielonych: Obecność parków, skwerów czy innych terenów zielonych podnosi jakość życia mieszkańców i zwiększa atrakcyjność obszaru. Ich brak lub niedostateczna ilość może stanowić barierę dla rewitalizacji.

Dodatkowe czynniki:

Pandemia COVID-19: Pandemia miała znaczący wpływ na wiele aspektów życia społecznego i gospodarczego, co mogło wpłynąć również na realizację projektów rewitalizacyjnych. Ograniczenia w przemieszczaniu się, problemy z łańcuchami dostaw czy spadek dochodów mieszkańców mogły utrudniać prowadzenie działań szczególnie tych zaplanowanych w sferze społecznej.

Analiza tych czynników w kontekście Grodziska Mazowieckiego pozwoli lepiej zrozumieć, jakie zewnętrzne uwarunkowania wpływają na skuteczność prowadzonych działań rewitalizacyjnych i jakie działania można podjąć, aby zwiększyć ich efektywność. Poniżej zestawiono kilka podstawowych zmiennych diagnostycznych w celu potwierdzenia występowania wpływu otoczenia oraz jego skali otoczenia na proces rewitalizacji.

Tabela 3. Wskaźniki sfery społeczno-gospodarczej Grodziska Mazowieckiego w latach 2021-2023

Nazwa wskaźnika	Lata realizacji programu rewitalizacji			
	2021	2022	2023	Dynamika zmian
Liczba ludności	53 496	54 520	55 453	3,66%
Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	12 280	12 639	12 866	4,77%
Odsetek osób w wieku produkcyjnym	31 195	31 689	32 179	3,15%
Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	10 021	10 192	10 408	3,86%

Udział osób korzystających ze świadczeń społecznych w ludności ogółem [%]	3,2	2,8	2,8	-12,50%
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	2,1	1,7	1,6	-23,81%
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1 477	1 536	1569	6,23%
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	122	123	127	4,10%
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	57	69	65	14,04%
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	19,25	20,09	20,89	8,52%
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	30	32	35	16,67%
Dochody ogółem [zł]	406 477 893,56	410 355 935,07	431 357 373,55	6,12%
Wydatki ogółem [zł]	422 625 501,77	442 629 639,45	403 949 963,17	-4,42%
Środki w budżecie gminy na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych [zł]	4 499 131,03	13 508 449,36	5 657 349,16	25,74%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (Vademecum Samorządowca)

Na podstawie danych statystycznych GUS dla Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2023 można sformułować następujące wnioski:

Zmiany Demograficzne:

Wzrost liczby ludności: Nastąpił stały wzrost liczby ludności, co sugeruje, że miasto staje się bardziej atrakcyjne dla mieszkańców. Może to być spowodowane różnymi czynnikami, takimi jak rozwój infrastruktury, poprawa jakości życia czy dostępność miejsc pracy.

Zmiany w strukturze wieku: Udział osób w wieku produkcyjnym nieznacznie wzrósł, co może pozytywnie wpłynąć na rynek pracy i rozwój gospodarczy. Jednocześnie obserwuje się wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym.

Sytuacja Społeczno-Gospodarcza:

Spadek bezrobocia i korzystania ze świadczeń: Odnotowano spadek udziału bezrobotnych i osób korzystających ze świadczeń społecznych, co wskazuje na poprawę sytuacji na rynku pracy i zmniejszenie ubóstwa.

Wzrost liczby podmiotów gospodarczych: Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON oraz liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła. Sugeruje to ożywienie gospodarcze i zwiększenie przedsiębiorczości.

Rozwój sektora organizacji pozarządowych: Wzrosła liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, co może świadczyć o zwiększeniu aktywności obywatelskiej i zaangażowania mieszkańców w życie społeczne.

Zmiany w finansach gminy: Dochody gminy wzrosły, natomiast wydatki spadły. Zwiększyły się również środki przeznaczone na finansowanie projektów unijnych, co może przyczynić się do dalszego rozwoju miasta.

Wnioski dotyczące wpływu na proces rewitalizacji:

Pozytywne zmiany społeczno-gospodarcze: Ogólny obraz zmian społeczno-gospodarczych jest pozytywny. Wzrost liczby ludności, spadek bezrobocia, rozwój przedsiębiorczości i poprawa sytuacji finansowej gminy mogą stworzyć sprzyjające warunki dla rewitalizacji.

Potencjalne wyzwania: Wzrost liczby ludności może generować potrzebę zwiększenia inwestycji w infrastrukturę i usługi publiczne. Zmiany w strukturze wieku mogą wymagać dostosowania oferty społecznej i zdrowotnej do potrzeb różnych grup wiekowych.

Konieczność weryfikacji celów i działań GPR: Pozytywne zmiany w otoczeniu społeczno-gospodarczym mogą wymagać aktualizacji celów i kierunków działań GPR, aby były one nadal adekwatne do zmieniającej się sytuacji.

Podsumowując, aktualne dane statystyczne wskazują na korzystne zmiany społeczno-gospodarcze w Grodzisku Mazowieckim, które mogą wspierać proces rewitalizacji, pokazując jednak zasadność i aktualność wyznaczonych kierunków działań rewitalizacyjnych

Aktualizacja Programu

Zmiany Programu realizowane będą na podstawie rzetelnych badań i analiz (ewaluacji on-going pomiaru wskaźników ustanowionych dla celów Programu i ocena ich wartości). Projekt aktualizacji Programu podlega konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne zostaną przeprowadzone zgodnie z zasadami wskazanymi w Kanonie Konsultacji Społecznych dostępna na stronie <http://www.kanonkonsultacji.pl/>. Wszystkim etapom prac towarzyszyć będą dyskusje i zebrania grup roboczych, służące identyfikowaniu przeszkód z wyprzedzeniem i niezwłocznemu reagowaniu na problemy. Aktualizacja Programu w okresie jego realizacji stanowić ma ważny aspekt budowania lokalnych koalicji działających na rzecz poprawy obszarów dotkniętych kryzysem. Podstawowym wymogiem aktualizacji Programu jest uczestnictwo interesariuszy rewitalizacji i mieszkańców Miasta w procesie aktualizacji Programu. Proces aktualizacji inicjowany jest przez społeczność lokalną, interesariuszy rewitalizacji lub podmioty realizujące projekty rewitalizacyjne. Niezależnie od ww. możliwości aktualizacji Programu, procedura aktualizacji realizowana będzie w przypadku sytuacji wyjątkowych oraz szczególnych zmian wpływających na realizację wdrażanego dokumentu, w tym m.in., gdy wystąpi znaczna zmiana warunków finansowania zewnętrznego do zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych, istotna zmiana w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, wpływająca na sytuację Miasta lub zmiana sytuacji finansowej Miasta, konieczność dostosowania zapisów Programu do zmienionych wymogów formalno-prawnych, aktualizacji danych dotyczących obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji bądź wdrożenia wniosków i rekomendacji z raportów ewaluacyjnych. Aktualizacja Programu następuje w takim samym trybie oraz formie, w jakiej nastąpiło przyjęcie Programu, tj. w formie uchwały Rady Miejskiej.

Rozdział XI. Zmiany w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy

Niniejszy rozdział opisuje niezbędne zmiany w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy

Uchwała nr 487/2021 Rady Miejskiej W Grodzisku Mazowieckim z dnia 31 marca 2021 r. uchwalony został wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2021-2025. Opracowanie Programu jest realizacją obowiązku, który nakłada ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tj. Dz. U. 2020 r. poz. 611 z późn. zm.). Głównym celem wieloletniego programu jest określenie podstawowych założeń i wytycznych działań Gminy Grodzisk Mazowiecki zabezpieczających racjonalne i efektywne gospodarowanie posiadanym zasobem mieszkaniowym. Zasady wynajmowania lokali z zasobu mieszkaniowego Gminy uregulowane są w odrębnej uchwale Rady Miasta Grodziska Mazowieckiego. Program zawiera w szczególności prognozę

dotycząca wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego Gminy w poszczególnych latach, analizę potrzeb oraz plan remontów i modernizacji wynikający ze stanu technicznego budynków i lokali, z podziałem na kolejne lata, źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach, wysokość kosztów w kolejnych latach, z podziałem na koszty bieżącej eksploatacji oraz koszty remontów oraz koszty modernizacji lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, koszty zarządu nieruchomościami wspólnymi, których gmina jest jednym ze współwłaścicieli, a także koszty inwestycyjne, oraz inne działania mające na celu poprawę wykorzystanie i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy. W zakresie rewitalizacji określono, że celem działań rewitalizacyjnych jest poprawa jakości życia mieszkańców z terenów objętych rewitalizacją.

W ramach rewitalizacji m.in. zaplanowano prace mające na celu zgazyfikowanie budynków mieszkalnych, które w chwili obecnej posiadają ogrzewanie węglowe. Propozycja gazyfikacji budynków komunalnych mieszkalnych obejmuje łącznie 52 budynki. Uwzględniając realia budżetowe proponuje się realizować gazyfikację budynków wykonując prace systematycznie w miarę możliwości finansowych. Szansą na wykonanie i przyspieszenie prac gazyfikacji jest uzyskanie dofinansowań ze środków dotacyjnych w zakresie termomodernizacji, gdzie jednym z jej działań jest wymiana pieców węglowych na ogrzewanie gazowe. Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych to proces naprawczy, który zawiera szereg działań, takich jak przeciwdziałanie degradacji zasobów i poprawę jakości życia. Są to takie działania jak podniesienie standardu zamieszkania poprzez remonty, modernizacje zasobów mieszkaniowych oraz realizację inwestycji w ramach budowy budynków komunalnych.

Dla realizacji GRP nie wskazuje się konieczności zmian w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy, natomiast spośród projektów rewitalizacyjnych wskazano projekt polegający na opracowaniu i wdrożeniu Lokalnego programu osłonowego - programu pomocowego dla mieszkańców, który ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania wysokoemisyjnego na jeden z systemów niskoemisyjnych.

Rozdział XII. Komitet Rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje określenie niezbędnych zmian w uchwale o Komitecie Rewitalizacji

Uchwałą nr 716/2022 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 23 marca 2022 r. określono zasady wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, a zarządzeniem nr 59/2022 Burmistrza Grodziska Mazowieckiego z dnia 16 maja 2022 r. dokonano powołania Komitetu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotawczą-doradczą Burmistrza Grodziska Mazowieckiego. Jego rola w procesie rewitalizacji jest istotna z uwagi na partycypacyjny charakter działań rewitalizacyjnych podkreślony w ustawie.

Komitet jest łącznikiem między organami gminy, zarządzającymi przygotowaniem i wdrożeniem programu rewitalizacji, a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, którzy w tym procesie powinni odgrywać aktywną rolę. Stanowisko Komitetu Rewitalizacji nie jest wiążące dla organu gminy, a jego uzyskanie nie jest obligatoryjne. Zgodnie z treścią art. 17 ust. 2 pkt 9 ustawy o rewitalizacji, Komitet Rewitalizacji opiniuje projekt gminnego programu rewitalizacji, jeżeli został powołany przed jego uchwaleniem.

Nie identyfikuje się zasadność zmian na obecnym etapie w uchwale określającej zasady wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

Rozdział XIII. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Niniejszy rozdział stanowi wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, na wniosek wójta, rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Wniosek o ustanowienie Strefy składa się po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji i zgodnie z jego ustaleniami. Specjalna strefa rewitalizacji ustanawiana jest na obszarze rewitalizacji przez Radę Miejską na okres maksymalnie 10 lat. Jej wprowadzenie pozwala na uproszczenie procedur administracyjnych związanych z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji oraz korzystanie ze szczególnych udogodnień i specjalnych procesów. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji, bądź jego części nie przewiduje się utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji i zastosowania instrumentów prawnych dedykowanych Strefie. Obszar rewitalizacji nie wymaga zastosowania strefy w celu realizacji planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Rozdział XIV. Sposób realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego

Niniejszy rozdział stanowi wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego zgodnie z wymogami wskazanymi w przepisach ustawy o rewitalizacji

Delimitacja obszaru rewitalizacji podzielona była na trzy zasadnicze etapy. Pierwszy etap obejmował przygotowanie danych przestrzennych w postaci wektorowej z wykorzystaniem bazy ewidencji gruntów i budynków (EGiB), wyznaczenie wstępnego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz redakcję kartograficzną obejmującą podział map na arkusze w skali 1:5000.

Delimitacja wstępna oparta była na analizach przestrzennych wskaźników uwarunkowań (IMD) przedstawionych w części diagnostycznej dokumentu oraz analizie użytkowania gruntów ze szczególnym uwzględnieniem terenów zabudowanych. W tym celu wykorzystano narzędzia algebry mapowej i analiz geostatystycznych w oparciu o pozyskane dane w oprogramowaniu Quantum GIS (ang. *Geographic Information Systems*). Analiz dokonano wykorzystując uprzednio przygotowane dane wektorowe.

Drugi etap delimitacji obejmował pracę na wygenerowanych mapach. Wstępne wyznaczenie obszarów przedstawiono do wewnętrznej konsultacji eksperckiej w ramach realizacji niniejszego opracowania, w ramach której dokonano korekt obszarów uwzględniając przestrzenne rozmieszczenie projektów rewitalizacyjnych. Etap ten był istotny ze względu na założenia metodologiczne. Połączenie metod analiz przestrzennych wykorzystujących obiektywnie mierzalne dane statystyczne i przestrzenne wraz z metodami społecznymi umożliwiło triangulację metod badawczych.

Etap trzeci obejmował prace związane z ostatecznym ustaleniem granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w oprogramowaniu GIS. Obszar zdegradowany pokrywa się z obszarem rewitalizacji. Opracowanie ponownie wykonano w postaci wektorowej uwzględniając efekty wykorzystanych wcześniej metod. Integralną częścią niniejszego opracowania stanowi załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali 1:5000 opracowanej w wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej.

Na załączonych do GPR mapach zaprezentowano lokalizację podstawowych i uzupełniających projektów rewitalizacyjnych. W przypadku projektów infrastrukturalnych odniesiono się do lokalizacji na podstawie działki ewidencyjnej, natomiast w przypadku projektów „miękkich” nie przypisanych do konkretnej działki, lecz wskazano cały obszar rewitalizacji. Takie rozwiązanie służyć ma wskazanie jedynie sygnalizacji terytorialnego zakresu projektu rewitalizacyjnego. Aby utrzymać wymaganą przepisami ustawy o rewitalizacji skalę map 1:5000 mapa obszaru rewitalizacji została podzielona na arkusze. Na mapach zaznaczono kolorami funkcje działek obszaru rewitalizacji. W załączonej legendzie znalazło się wyjaśnienie poszczególnych kolorów użytych na mapie.

Pierwsza z map pokazuje mapę poglądową pokazującą numerację poszczególnych arkuszy, granice obszaru rewitalizacji (obszaru zdegradowanego) i granice działek ewidencyjnych.

— Podobszar rewitalizacji Kłudno Stare - arkusze 1 i 2,

- Podobszar rewitalizacji Grodzisk Mazowiecki - Łąki - arkusze 3, 4, 5, 7, 8,
- Podobszar rewitalizacji Grodzisk Mazowiecki - Centrum - arkusze 4, 5, 7, 8, 9,
- Podobszar na rewitalizacji Grodzisk Mazowiecki - Osiedle Kopernik - arkusze 5, 6, 9,
- Podobszar rewitalizacji Grodzisk Mazowiecki - teren przy ul. Sportowej - arkusz 8,
- Podobszar rewitalizacji Grodzisk Mazowiecki - teren przy ul. Szczęsnej - arkusze 8, 9, 10,
- Podobszar rewitalizacji Urszulin - arkusze 11, 12, 13, 14.

Zgodnie z art. 20 ustawy o rewitalizacji:

1. W przypadku gdy ustalenia gminnego programu rewitalizacji są niezgodne ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, przeprowadza się postępowanie w sprawie zmiany tego studium, w celu jego dostosowania do gminnego programu rewitalizacji.

2. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta sporządza projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, uwzględniający ustalenia gminnego programu rewitalizacji, niezwłocznie po uchwaleniu tego programu. Postępowanie w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy prowadzi się w trybie określonym w przepisach ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przy czym:

1) przepisu art. 9 ust. 1 tej ustawy nie stosuje się;

2) ogłaszając o przystąpieniu do sporządzania projektu zmiany tego studium w sposób określony w art. 11 pkt 1 tej ustawy, wójt, burmistrz albo prezydent miasta nie określa formy, miejsca i terminu składania wniosków dotyczących tego studium;

3) wójt, burmistrz albo prezydent miasta, sporządzając projekt zmiany tego studium na podstawie art. 11 pkt 4 tej ustawy, nie rozpatruje wniosków dotyczących studium.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, dopuszcza się jednoczesne prowadzenie postępowania w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w sprawie uchwalenia albo zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Uchwalenie zmiany tego studium następuje przed wyłożeniem do publicznego wglądu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo jego zmiany.

4. Postępowanie w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w sprawie uchwalenia albo zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego można wszcząć przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji, a po sporządzeniu i zamieszczeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej projektu gminnego programu rewitalizacji. Uchwalenie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy następuje po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji.

Na chwilę sporządzania GPR na terenie gminy obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte Uchwałą Nr 588/2010 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 3 marca 2010 r. zmienioną Uchwałą Nr 185/2019 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 30 września 2019 r. Obowiązujące studium gminy jest zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej gminy (Prawo lokalne - Uchwały Rady Miejskiej - Rok 2019 - Sesja nr 13 z dnia 30.09.2019 r - Uchwała 185/2019). Na obszarze gminy Grodzisk Mazowiecki w chwili sporządzania GPR obowiązuje również 95 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zajmują one łącznie powierzchnię ok. 4943 ha co stanowi około 46% powierzchni gminy. Trwa sporządzanie 54 planów miejscowych o łącznej powierzchni 3553 ha, co stanowi ok. 33% powierzchni gminy.

Realizacja zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych nie wymagają zmiany studium w związku z zakresem tego projektu. Wyjątkiem jest *projekt 5.1. Rewaloryzacja i adaptacja na cele rekreacyjno-sportowe niezabudowanego terenu w Urszulinie poprzez wybudowanie trybuny sportowej przy boisku piłkarskim na terenie kompleksu składającego się z Centrum Badawczo-Rozwojowego, Rekreacyjno-Sportowej Strefy Ogólnodostępnej, Ośrodka Treningowo-Szkolnego oraz Centrum treningowego I drużyny Legii Warszawa*. Obecnie w Studium wskazano na tym terenie tereny rolne i niską zabudowę. Projekt realizowany ma być na działce dz. 6/14 obręb 0030 Urszulin.

Proponowane ustalenia GPR są w całości zgodne z polityką przestrzenną przedstawioną w Studium. Studium wymaga przeprowadzenia postępowania w sprawie jego zmiany, w celu wymaganego ustawowo wprowadzenia ww. ustaleń dotyczących obszarów zdegradowanych wynikającego z art. 10 ust. 2 pkt 14a) ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 741, 784, 922).

Zgodnie z przepisami art. 17 ust. 2 pkt 13 ustawy o rewitalizacji, Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

13) wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:

a) wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,

b) wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany,

c) w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu.

Analiza odstawowych kierunków zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji wskazuje, że:

1) nie ma konieczności uchwalenia nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

2) nie ma konieczności wprowadzenia zmian w obowiązujących miejscowych planach,

3) nie ma konieczności uchwalenia nowych miejscowych planów rewitalizacji, o których mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie ma zatem konieczności dokonywania wyznaczenia granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu. Nie przewiduje się także wszczęcia postępowania scaleniowego.

Zgodnie z art. 21 ustawy o rewitalizacji:

Niezwłocznie po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, o którym mowa w art. 226 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.). Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

Rozdział XV. Opiniowanie GPR przez właściwe podmioty

Niniejszy rozdział opisuje informację o wyniku opiniowania programu przez właściwe podmioty określone w art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy o rewitalizacji

GPR jest narzędziem do prowadzenia skutecznej rewitalizacji, która należy do zadań własnych gminy. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji zaproponowano szereg działań rewitalizacyjnych w postaci przedsięwzięć i wynikających z nich projektów, których systematyczna realizacja doprowadzi do wyjścia z sytuacji kryzysowej, zbadanej na danym terenie. Celem programu jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego i osiągnięcie wysokiego i równego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy. GPR stanowi również podstawowe narzędzie w celu ubiegania się o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych z funduszy Unii Europejskiej.

Projekty zawarte w GPR nie określają ram i założeń w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Projekty opisane w GPR nie wpływają na aktualne zagospodarowanie istniejących na obszarze Gminy terenów górniczych. GPR nie określa szczegółowych ram i założeń w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności państwa. Dokument nie ogranicza, ani nie rozszerza zakresu obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i obronności państwa. Formy ochrony zabytków leżących w obszarze rewitalizacji zostały określone na mocy przepisów odrębnych. Wszelkie inwestycje prowadzone w obrębie obszaru rewitalizacji dotyczące obiektów objętych prawną ochroną należy konsultować z odpowiednim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Obszar rewitalizacji i realizacja poszczególnych przedsięwzięć i projektów zawartych w programie nie obejmuje swym zasięgiem gruntów usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej, których zagospodarowanie powinno się odbywać na zasadach zawartych w przepisach odrębnych.

Burmistrz Grodziska Mazowieckiego po przeprowadzonych konsultacjach społecznych, zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy o rewitalizacji wystąpił do właściwych podmiotów o zaopiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, a zaakceptowane zmiany wynikające z uzyskanych opinii zostały wprowadzone do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji. W toku uzgodnień pozyskano stanowiska od poszczególnych podmiotów. Podobnie, na etapie aktualizacji programu również pozyskano stosowane uzgodnienia.

Rozdział XVI. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko projektu programu

Niniejszy rozdział opisuje informację o przeprowadzeniu analizy jej zapisów pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do oceny oddziaływania na środowisko i jej wynikach oraz wynik OOŚ w przypadku obowiązku jej przeprowadzenia

Niniejszy program rewitalizacji nie jest dokumentem, dla którego, zgodnie z art. 46 i art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko konieczne jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Odnosząc wymogi ww. ustawy należy przeanalizować, czy program rewitalizacji należy do ww. grupy drugiej dokumentów o charakterze sektorowym, tj. czy ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć kwalifikowanych jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko.

GPR jest dokumentem ogólnym, w ramach którego zaproponowano działania o charakterze nie inwestycyjnym (poprawiającymi aktywność mieszkańców), które uzupełnione zostały działaniami inwestycyjnymi z zakresu modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, poprawy stanu technicznego budynków, poprawy stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych i terenów zieleni, poprawy jakości powietrza. W ramach realizacji GPR zakłada się m.in. stworzenie miejsc rekreacji przyjaznych i bezpiecznych dla mieszkańców, służących integracji i aktywizacji, odnowę istniejących obiektów w celu realizacji nowych usług społecznych dla ludności.

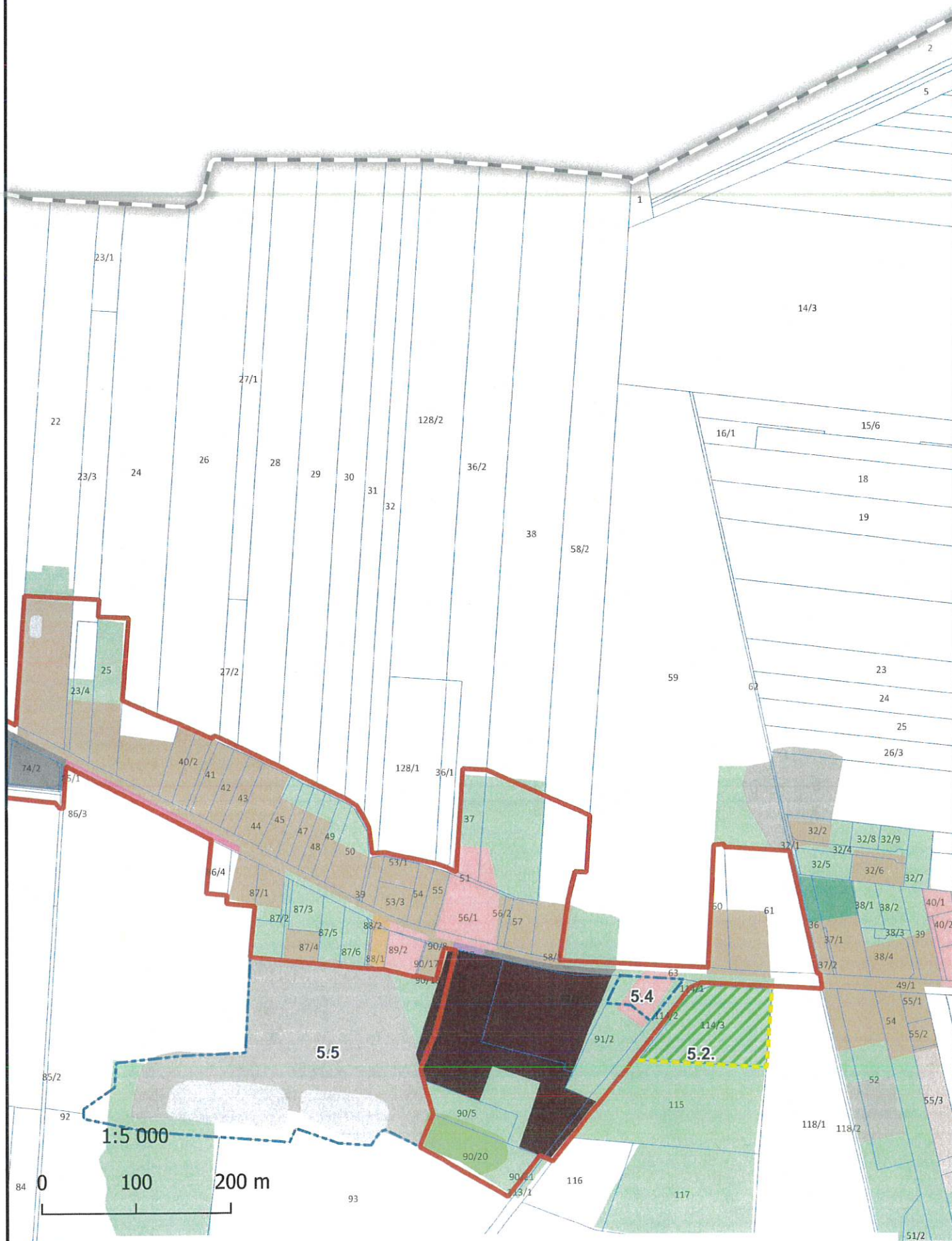
Cele rewitalizacji i przedsięwzięcia mają charakter komplementarny wobec obowiązujących dokumentów strategicznych i planistycznych gminy i obszaru rewitalizacji. Zadania związane z przeprowadzeniem robót budowlanych elementów zabudowy obszaru rewitalizacji, czy zagospodarowaniem terenów zieleni, mogą na etapie realizacji wykazywać negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na środowisko, które będzie miało charakter lokalny, związany z miejscem inwestycji i odwracalny, tj. ustąpi po zakończeniu prac.

Program nie zalicza się również do dokumentów planistycznych wymienionych w art. 46 ust. 1 ustawy, jak również nie stanowi dokumentu, o którym mowa w art. 46 ust. 2 ustawy, gdyż nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko; nie ustala ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć kwalifikowanych jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Program nie zalicza się również do dokumentów wymienionych w art. 46 ust 3 ustawy. Obszar rewitalizacji nie obejmuje terenów prawnie chronionych, w tym obszarów Natura 2000. Realizacja zapisów GPR nie jest sprzeczna z celami ochrony obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w związku z tym należy uznać iż działania wynikające z GPR nie spowodują znaczącego oddziaływania na środowisko.

**Załącznik nr 1- Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru
rewitalizacji na mapie**

- załącznik w oddzielnym dokumencie -

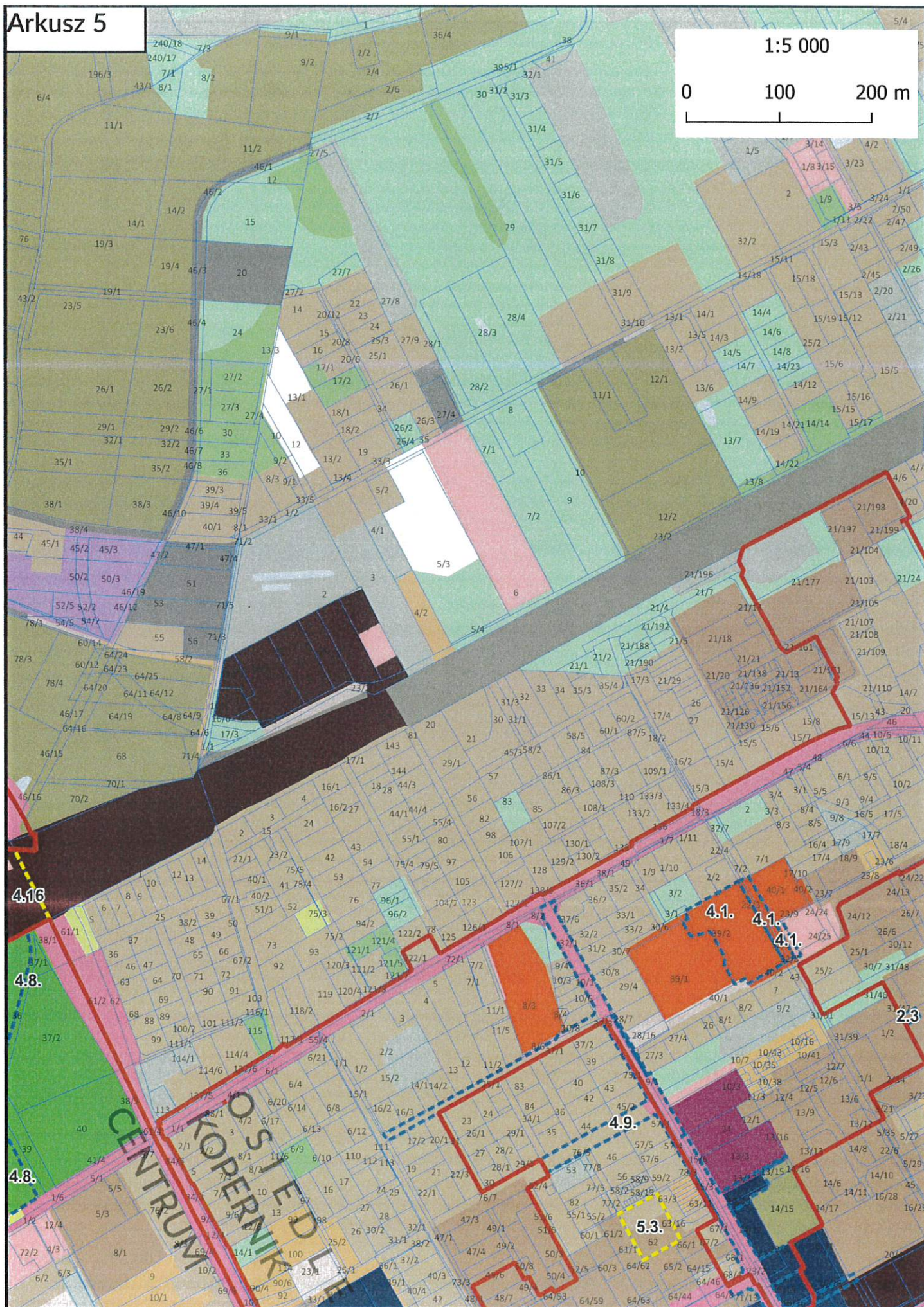
Arkusz 3

1:5 000

0 100 200 m

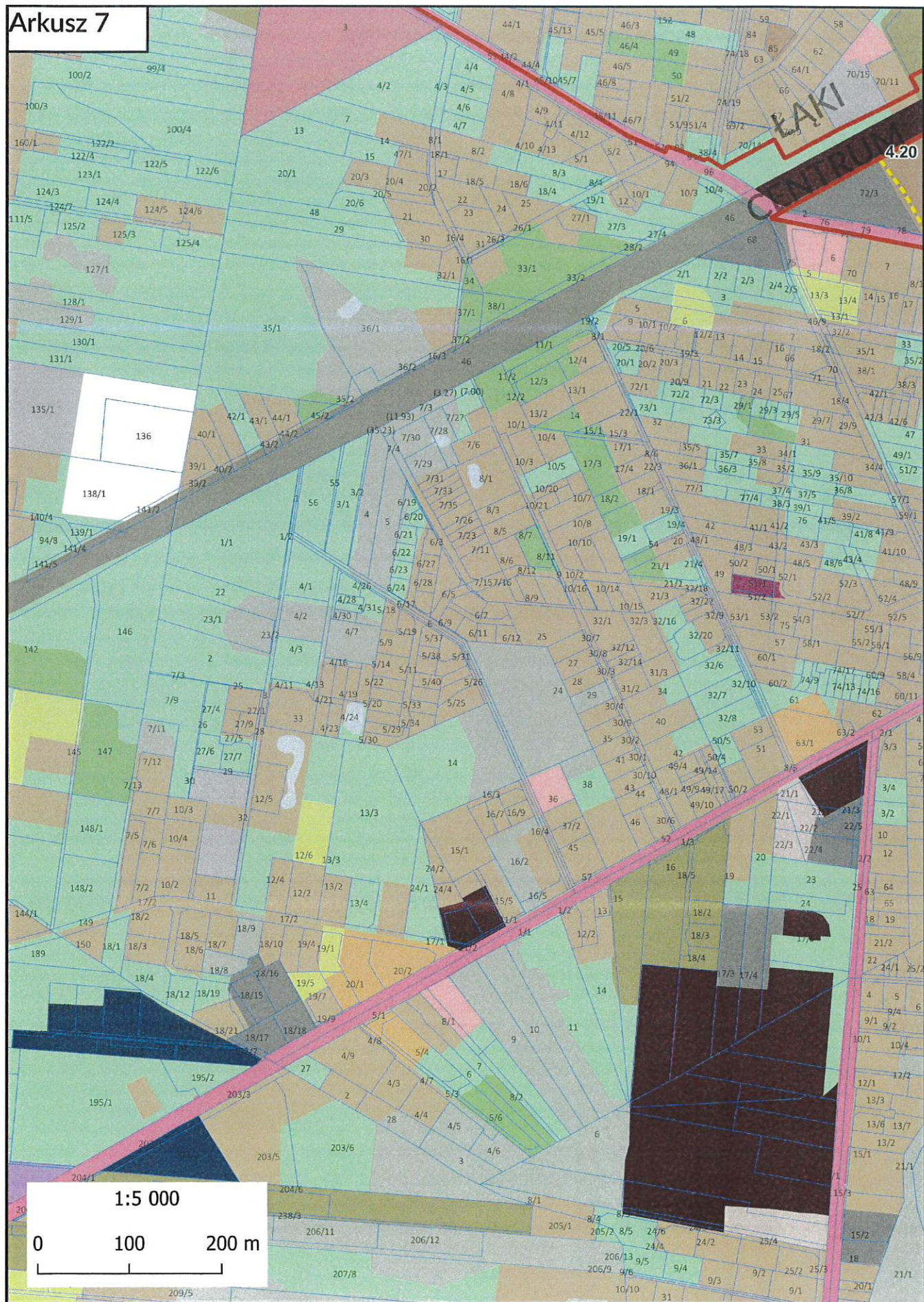

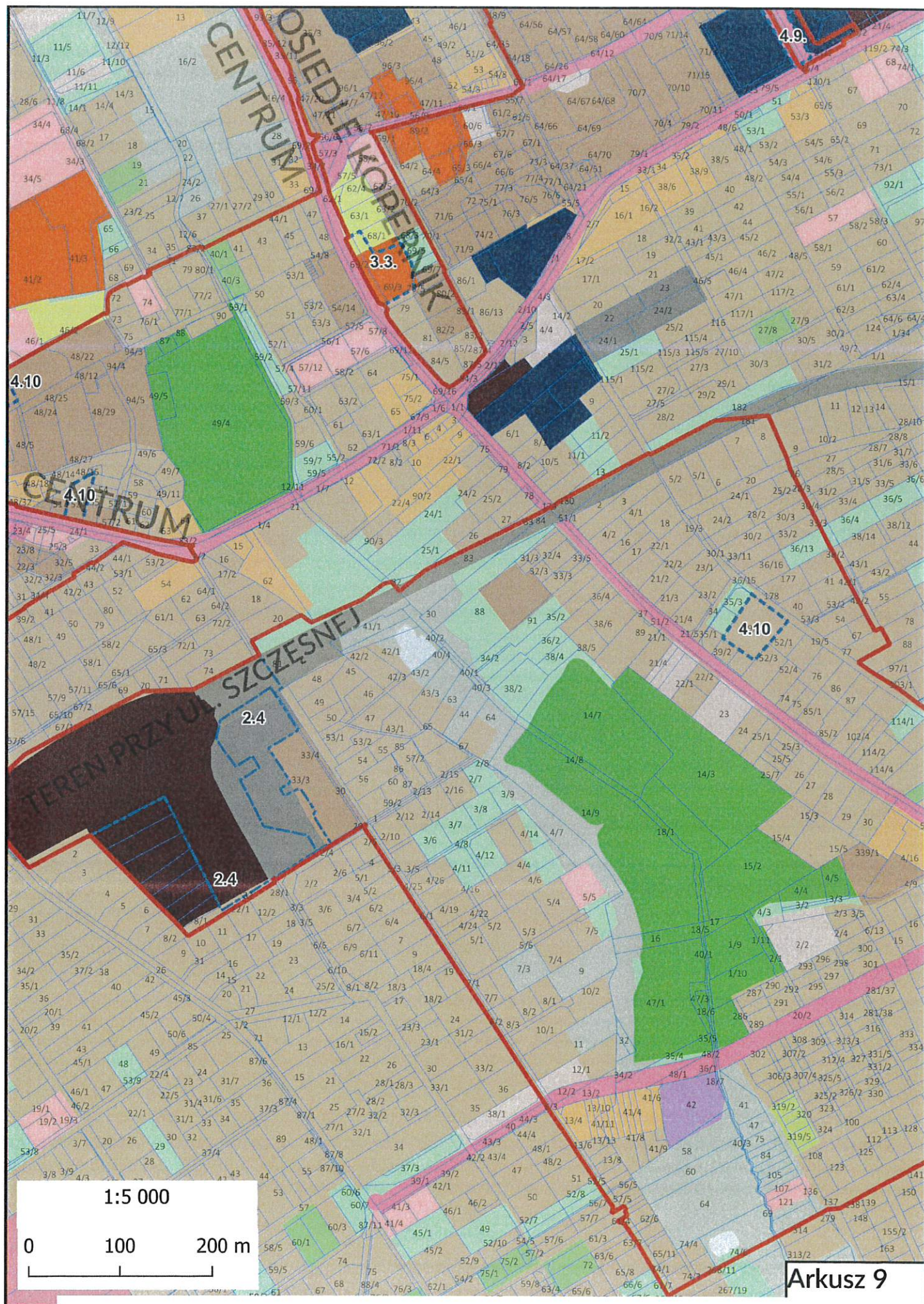
Arkusz 6

Arkusz 7

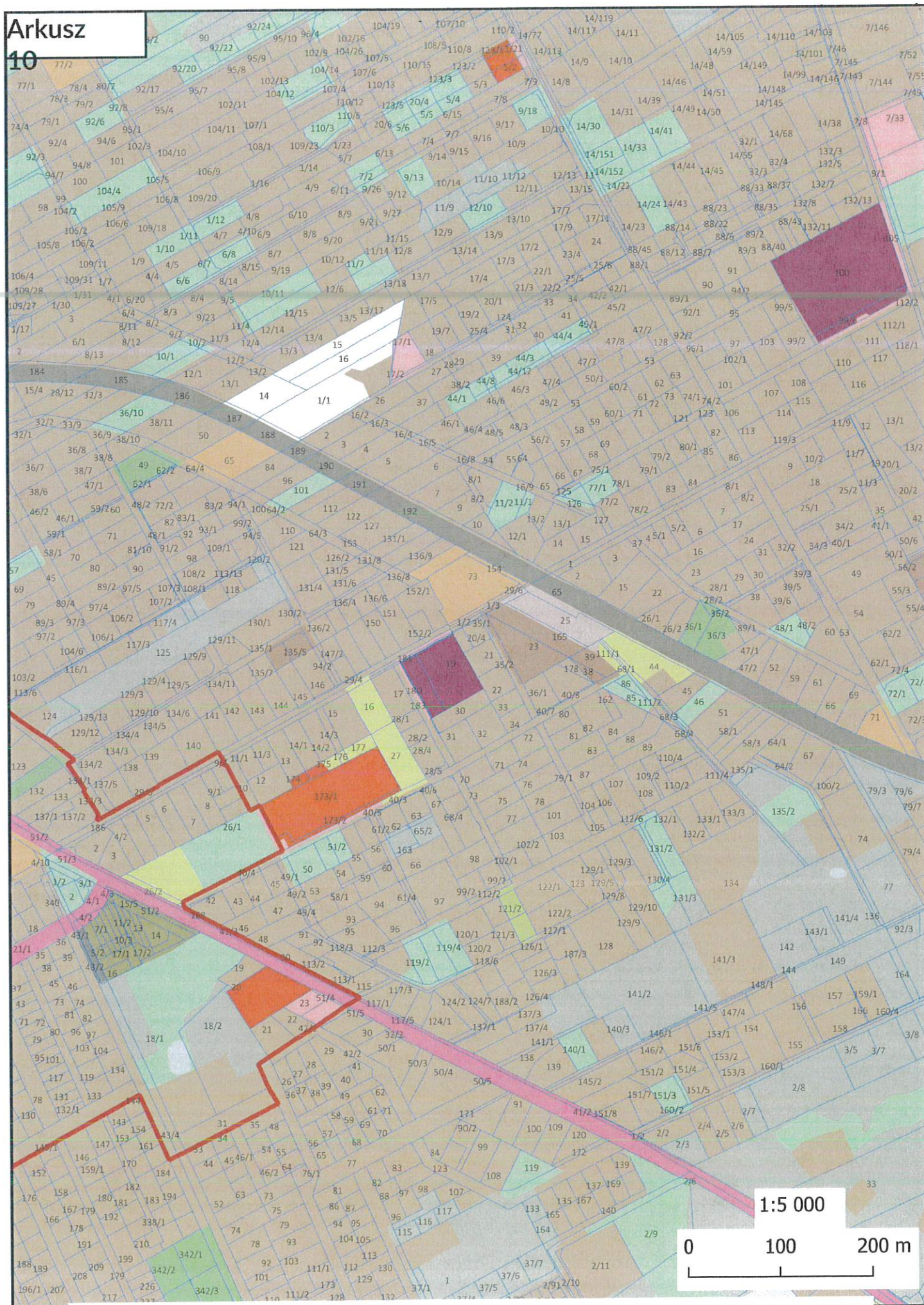

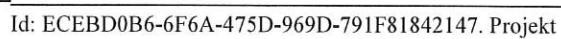

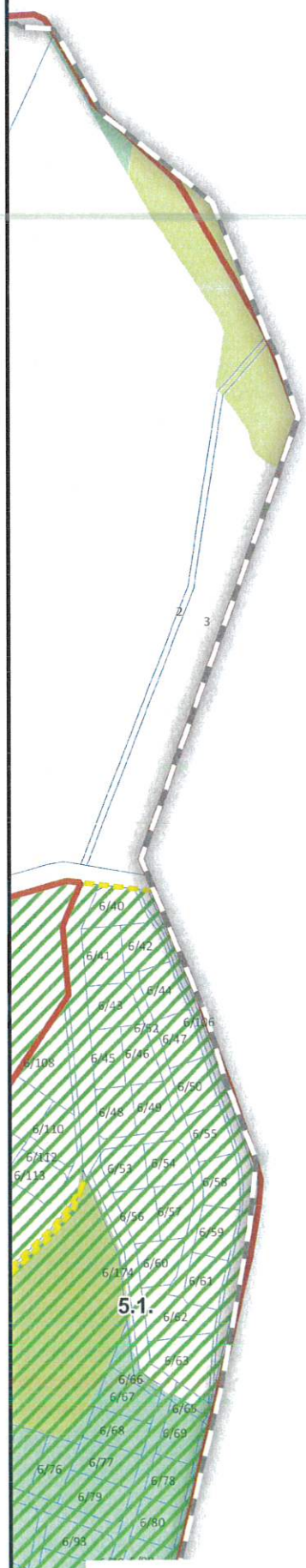

Arkusz

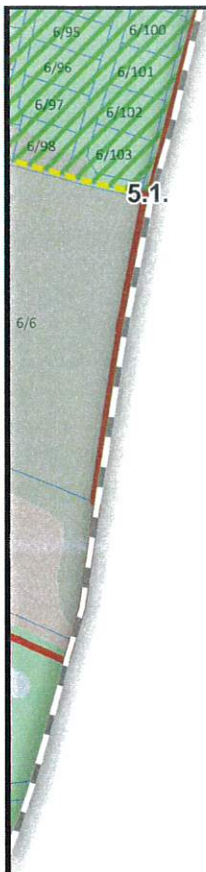
10

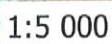
0 100 200 m

1:5 000

0 100 200 m

15

0 100 200 m

0 100 200 m
1:5 000

Rodzaj projektu

- podstawowy
- uzupełniający

Zmiana funkcji terenu po rewitalizacji

- kompleks handlowo-usługowy
 - kompleks komunikacyjny
 - kompleks oświatowy
 - kompleks sportowy i rekreacyjny
-

LEGENDA

 obszar rewitalizacji / obszar zdegradowany

- 1.2. Klub Integracji Społecznej Łąki
- 2.3. Poprawa retencji poprzez zagospodarowanie terenu zielenią oraz zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjne
- 2.4. Rewitalizacja budynku dawnej elektrowozowni EKD przy ul. Batorego (WKD) przy ul. Batorego 23
- 2.5. Rewitalizacja Willi Foksał przy ul. Bartniaka 28
- 3.1. Adaptacja nieruchomości zabudowanej na obszarze rewitalizacji na Klub Integracji Społecznej (KIS)
- 3.2. Budowa Szkoły Muzycznej w Grodzisku Mazowieckim
- 3.3. Renowacja zabytkowego Dworu Skarbków w Grodzisku Mazowieckim
- 4.1. Modernizacja Hali Sportowej przy ulicy Westfala w Grodzisku Mazowieckim
- 4.10. Rewitalizacja kamienic w Grodzisku Mazowieckim
- 4.11. Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Limanowskiego
- 4.12. Budowa parkingu wraz z zagospodarowaniem terenu przy budynku Centrum Aktywizacji i Integracji społecznej przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim
- 4.13. Przebudowa odcinka ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim
- 4.14. Budowa oświetlenia drogowego i linii WLZ w ul. Sportowej
- 4.15. Zagospodarowanie terenu przy wyjściu z tunelu pod torami PKP od strony ul. Towarowej i ul. Żydowskiej (dz.38/7)
- 4.16. Modernizacja placu zabaw na ul. Przemysłowej
- 4.17. Remont ul. Poniatowskiego na odc. od ul. Szwoleżerów do granic miasta w Grodzisku Mazowieckim
- 4.18. Budynek mieszkalny wielorodzinny przy ul. Ułańskiej 18
- 4.20. Rewitalizacja Willi Heaberlego przy ul. Bałtyckiej 22
- 4.2. Przebudowa napowietrznych linii energetycznych SN i NN i WLZ do posesji na linie kablowe oraz zaprojektowanie kablowych linii oświetlenia ulicznego i monitoringu w ulicach w centrum Grodziska
- 4.3. Rewitalizacji terenu na Placu Wolności w ramach realizacji inwestycji zmieszane, zielono-niebieskiej infrastruktury w Grodzisku Mazowieckim
- 4.4. Rewitalizacja ul. 11 Listopada od ul. Spółdzielczej do ul. 1 Maja w Grodzisku Mazowieckim
- 4.5. Budowa budynku strażnicy OSP w Grodzisku Mazowieckim wraz z zagospodarowaniem terenu oraz niezbędną infrastrukturą techniczną
- 4.6. Rewitalizacja Bazaru w Grodzisku Mazowieckim 11 listopada 20
- 4.7. Zagospodarowanie terenu Placu Króla Zygmunta Starego w Grodzisku Mazowieckim
- 4.8. Budowa tężni solankowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Parku Skarbków w mieście Grodzisk Mazowiecki na dz. nr ew. 35/2 w obrębie 25
- 4.9. Przebudowa ul. Orzeszkowej
- 5.1. Rewaloryzacja i adaptacja na cele rekreacyjno-sportowe niezabudowanego terenu w Urszulinie poprzez wybudowanie trybuny sportowej przy boisku piłkarskim na terenie kompleksu składającego się z Centrum Badawczo-Rozwojowego, Rekreacyjno-Sportowej Strefy Ogólnodostępnej, Ośrodka Treningowo-Szkolnego oraz Centrum treningowego I drużyny Legii Warszawa
- 5.2. Budowa altany dla mieszkańców i placu zabaw dla dzieci w miejscowości Kłudno Stare – Etap 2
- 5.3. Modernizacja placu zabaw przy ul. Kopernika 2 i 4
- 5.4. Rewitalizacja obiektu użyteczności publicznej w Kłudnie
- 5.5. Rewitalizacja Parku w Kłudnie Starym

Projekty, których lokalizacja wskazana będzie w późniejszym terminie

- 4.19. Rozwój sieci tras rowerowych szansą na poprawę ładu przestrzennego gminy

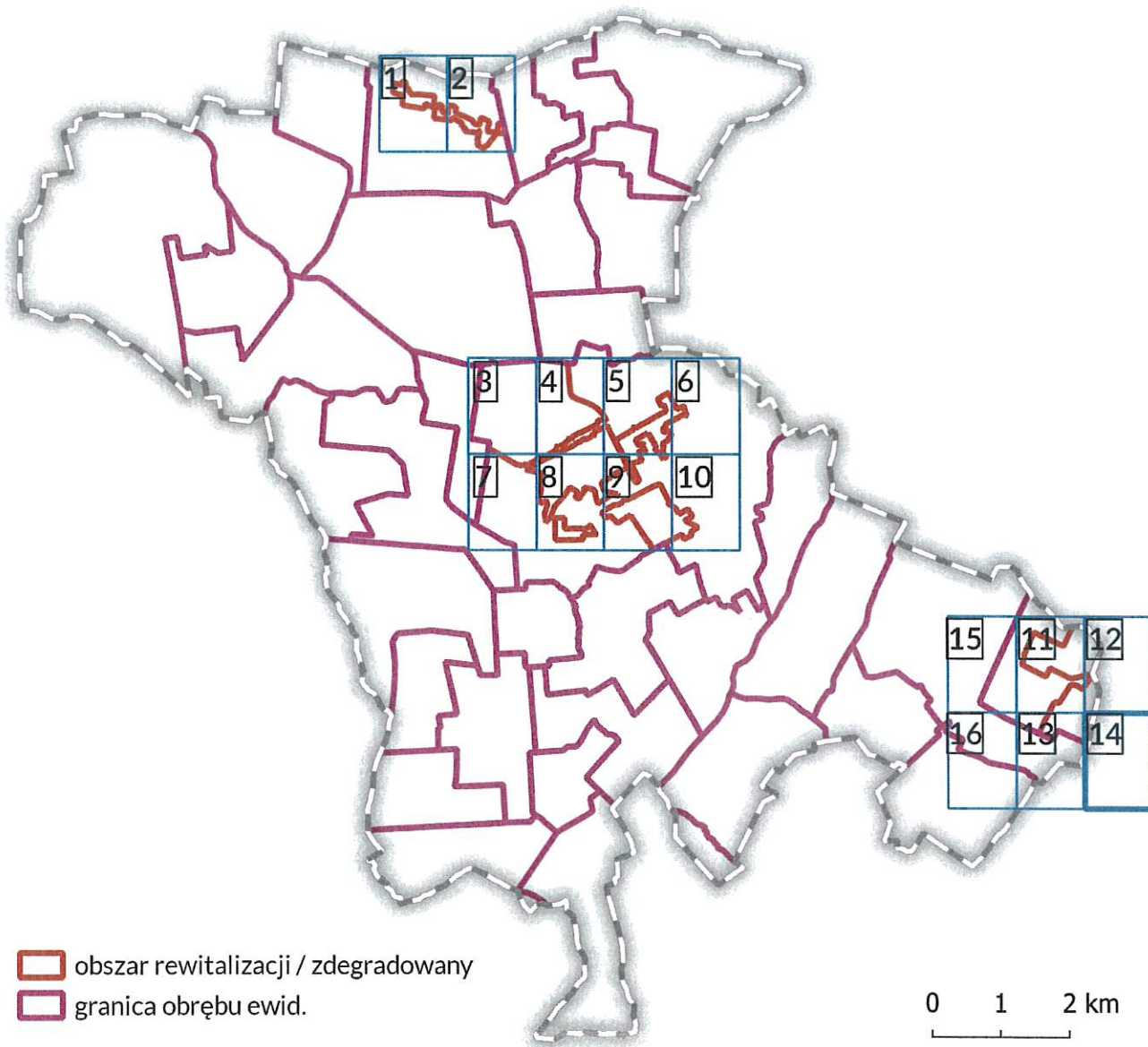
Projekty obejmujące cały podobszar rewitalizacji (nazwa podobszaru)

- 1.1. Streetworker – Pedagog uliczny (Centrum, Osiedle Kopernik, Łąki)
- 1.3. Grupa Inicjatyw Społecznych (GIS) Osiedle Kopernik (Osiedle Kopernik)
- 1.4. Program szkoleniowy w zakresie poniesienia kompetencji cyfrowych mieszkańców – Ja w internecie (Centrum, teren przy ul. Szczęsnej, teren przy ul. Sportowej, Osiedle Kopernik, Łąki, Kłudno Stare, Urszulin)
- 1.5. Program edukacyjny Wspólnie mieszkamy, wspólnie sprzątamy (Centrum, Łąki)
- 2.1. Prowadzenie działań pozainwestycyjnych zwiększających świadomość mieszkańców oraz promujące postawy proekologiczne rekreacyjno-sportowe miejskiej przestrzeni publicznej (Centrum, teren przy ul. Szczęsnej, teren przy ul. Sportowej, Osiedle Kopernik, Łąki, Kłudno Stare, Urszulin)
- 2.2. Program pomocowy dla mieszkańców, który ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania wysokoemisyjnego na jeden z systemów niskoemisyjnych (Centrum, teren przy ul. Szczęsnej, teren przy ul. Sportowej, Osiedle Kopernik, Łąki, Kłudno Stare, Urszulin)

LEGENDA

Kategorie użytkowania

	kompleks komunikacyjny
	kompleks zabytkowo-historyczny
	kompleks handlowo-usługowy
	kompleks ochrony zdrowia i opieki społecznej
	kompleks oświatowy
	kompleks przemysłowo-gospodarczy
	kompleks sakralny i cmentarz
	kompleks sportowy i rekreacyjny
	kompleks usług hotelarskich
	zabudowa jednorodzinna
	zabudowa wielorodzinna
	zabudowa przemysłowo-składowa
	zabudowa handlowo-usługowa
	teren przemysłowo-składowy
	teren pod urządzeniami technicznymi lub budowlami
	teren pod drogą kołową
	teren pod torowiskiem
	plac
	pozostała zabudowa
	ogród działkowy
	szkółka roślin ozdobnych
	uprawa na gruntach ornych
	sad
	plantacja
	krzewy
	las
	roślinność trawiasta
	teren piaszczysty lub żwirowy
	woda stojąca
	zadrzewienie
	zagajnik
	budynek

Załącznik nr 2- Szczegółowy opis projektów rewitalizacyjnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	1. Wszyscy Razem - Aktywizacja mieszkańców obszaru zdegradowanego
Numer i nazwa projektu	1.1 Streetworker – Pedagog uliczny
Nazwa wnioskodawcy	OPS Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Grodzisk Mazowiecki – Łąki Podobszar Grodzisk Mazowiecki – Centrum Podobszar Grodzisk Mazowiecki – Osiedle Kopernik
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
Cel (cele) projektu	Zmiana wizerunku miasta oraz podjęcie terapii przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
Zakres planowanych działań	Projekt zakładać będzie pracę dwóch streetworkerów (psycholog i terapeuta uzależnień) pracujących na rzecz młodzieży i osób dorosłych wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia, ubóstwa, niewydolności wychowawczej i uzależnienia od substancji psychoaktywnych. Praca streetworkerów polega na prowadzeniu działań opiekuńczo – wychowawczych, profilaktycznych i psychologicznych. Opiera się na motywowaniu do podjęcia leczenia, do podjęcia terapii odwykowej lub psychologicznej, na motywowaniu do zmiany zachowania i zaniechania podejmowania zachowań ryzykownych, szczególnie przez młodzież. Streetworkerzy prowadzą rozmowy indywidualne i grupowe, wsparcie, a także udzielają korepetycji. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt odpowiadać ma na problem zwiększonego poziomu wskaźników odnoszących się do problemów społecznych wśród mieszkańców zamieszkujących lokale komunalne zwłaszcza w dzielnicy Łąki. Na obszarze tym mieszka wiele rodzin wielodzietnych z niskimi dochodami per capita i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu ubóstwa. Projekt skierowany będzie do osób mających problemy z usamodzielnieniem się i mimo dorosłego wieku wciąż zamieszkujących ze swoimi rodzicami. Może to mieć związek ze zjawiskiem socjologicznym NEET (ang. not in employment, education or training) określającym grupę społeczną osób młodych pozostających bez zatrudnienia, a zarazem nie podnoszących swojego wykształcenia czy kwalifikacji uprawniających do wykonywania zawodu. Oznacza to

	potrzeby usuwania barier wejścia tych osób na rynek pracy oraz kształcenia kompetencji społecznych. Pedagodzy przebywać będą również tam, gdzie gromadzi się młodzież, tzn.: park, dworzec PKP, okolice rzeki Mrowna, okoliczne lasy, osiedla tzw. „blokowska” szczególnie Osiedle Kopernik i Centrum, puby i inne miejsca. Z Lokalnej Diagnozy Zagrożeń Społecznych oraz obserwacji środowiska i sygnału pedagogów szkolnych wynika, że młodzież w czasie lekcji szkolnych oraz wieczorami przebywa w terenie otwartym Grodziska Mazowieckiego. Istnieje duża obawa zażywania w tym czasie środków psychoaktywnych i podejmowania innych zachowań ryzykownych. Z obserwacji środowiska i opinii mieszkańców wynika, że osoby dorosłe, uzależnione od alkoholu najczęściej przebywają w okolicy deptaka, tzn. przy ul. 11 Listopada. Oprócz walorów estetycznych, mieszkańcom przeszkadza fakt „oblegania” ławek stojących przy deptaku i zaczepianie przechodniów w celu wyżebrania pieniędzy na alkohol. Praca pedagogów z młodzieżą pozwoli na zaniechanie podejmowania zachowań ryzykownych przez młodzież przyczyni się do zmiany systemu wartości młodych ludzi, co wpłynie na decyzje i zachowania młodzieży. Udzielanie korepetycji pozwoli na podniesienie wyników w nauce i promocję do następnej klasy. Praca pedagogów ulicy z dorosłymi uzależnionymi od alkoholu przyczyni się do zmiany wizerunku miasta oraz do podjęcia terapii przez te osoby, co przyczyni się do zmiany przez nich stylu życia i zdrowia. Streetworkerom brakuje miejsca, w którym mogliby prowadzić rozmowy indywidualne z młodzieżą i ich rodzicami oraz udzielać korepetycji, ponieważ warunki pogodowe nie zawsze pozwalają na pracę w środowisku otwartym. Wybudowanie takiego lokalu przyczyni się zapewne do skierowania większej oferty dla mieszkańców. Projekt bazuje na dobrych doświadczeniach projektu realizowanego w LPR Grodzisk Mazowiecki w latach 2017-2020. Streetworkerzy docierali do beneficjentów projektu z informacją o możliwościach skorzystania z dostępnych form pomocy. Prowadzili z młodzieżą różne aktywności, kierujące do zaniechania przez młodzież zachowań ryzykownych, w tym zażywania środków odurzających oraz kształcenia kompetencji społecznych. Młodzież i dorosłych motywowali do zmiany stylu życia, do przyjęcia pomocy instytucjonalnej oraz podjęcia terapii leczenia uzależnień. Realizowany w poprzednim LPR w latach 2017-2020 projekt Streetworker zapewnił spadek liczby osób z problemem alkoholowym dzięki realizacji godzin udzielonego wsparcia w ramach operacji streetworkera.
Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba godzin udzielonego wsparcia w ramach operacji streetworkera – 10800 godzin — Liczba osób którym udzielono wsparcia – 270 osób — Liczba osób którym przyznano świadczenie z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców (zmniejszenie) – z obecnych 0,55 do 0,4
Planowany okres realizacji	2022-2030
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	540 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PROW 2021-2027 — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, EFS+, CP4 Włączenie społeczne

Numer i nazwa przedsięwzięcia	1. Wszyscy Razem - Aktywizacja mieszkańców obszaru zdegradowanego
Numer i nazwa projektu	1.2 Klub Integracji Społecznej Łąki
Nazwa wnioskodawcy	OPS Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Grodzisk Mazowiecki – Łąki
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
Cel (cele) projektu	Integracja społeczna osób wykluczeniem społecznym
Zakres planowanych działań	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej (KIS), prowadzenie warsztatów i szkoleń kompetencji społecznych; poradnictwo psychologiczne; poradnictwo prawne; praca socjalna; opieka nad osobami zależnymi; warsztaty – szkolenia aktywizacji zawodowej; indywidualne konsultacje z doradcą zawodowym; kursy zawodowe; warsztaty – szkolenia przed stażowe; staż/praktyka; warsztaty - szkolenia z zakresu ekonomii społecznej; wizyty studyjne.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt odpowiadać ma na problem zróżnicowania społeczno-gospodarczego mieszkańców dzielnicy Łąki oraz zwiększonego poziomu wskaźników odnoszących się do problemów społecznych wśród mieszkańców zamieszkujących lokale komunalne zwłaszcza w dzielnicy Łąki. Słabości tego obszaru potęgują zagrożenia związane z negatywnym wizerunkiem dzielnicy oraz utrwalaniem i dziedziczeniem postaw bierności zawodowej i obywatelskiej. Kluczowymi zagrożeniami są: • Wysoki poziom przestępczości i zakłóceń porządku publicznego wynikający między innymi z lokalizacji budynków komunalnych oraz znacznej liczby zaniedbanych terenów publicznych, przy jednoczesnym braku możliwości zaspokajania potrzeb społecznych przez mieszkańców obszaru. • Koncentracja patologicznych zjawisk związanych z alkoholizmem. • Niewielki potencjał dochodowy części mieszkańców, w tym wysoka koncentracja rodzin korzystających z OPS. • Zła opinia na temat dzielnicy wśród mieszkańców miasta.

	Wpływ na wskazane w Diagnozie potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne ma usytuowanie na obszarze budynków komunalnych zamieszkałych przez mieszkańców w relatywnie gorszej sytuacji finansowej i materialnej. W związku ze starzeniem się społeczeństwa liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejsza się, dlatego ważna jest aktywizacja niewykorzystanych zasobów pracy oraz włączanie w rynek pracy osób wykluczonych. Wyzwaniem będzie docieranie m.in. do osób biernych zawodowo, długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, osób z niepełnosprawnościami i osób opiekujących się osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Część osób korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej charakteryzuje się biernością w zakresie działań prowadzących do zmiany swojej sytuacji życiowej, w tym przede wszystkim zawodowej i materialnej. Wymaga to łączenia działań integracyjnych, uzupełniających je usług opiekuńczych z aktywizacją zawodową.
Prognozowane produkty i rezultaty	Zwiększenie integracji społeczności łąki; stworzenie przyjaznego miejsca integracji; włączenie społeczne osób i grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem; zwiększenie efektywności pracy socjalnej; zmniejszenie liczby osób bezrobotnych; aktywizacja zawodowa; zbudowanie potencjału rozwoju ekonomii społecznej — Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie – 60 osób — Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie – 5 osób — Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 50 osób — Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu – 50
Planowany okres realizacji	2022-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	2 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PROW 2021-2027 — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, EFS+, CP4 Włączenie społeczne

Numer i nazwa przedsięwzięcia	1. Wszyscy Razem - Aktywizacja mieszkańców obszaru zdegradowanego
Numer i nazwa projektu	1.3 Grupa Inicjatyw Społecznych (GIS) Osiedle Kopernik
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki

Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina w partnerstwie ze wspólnotami mieszkaniowymi
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Grodzisk Mazowiecki – Osiedle Kopernik
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
Cel (cele) projektu	Aktywizacja mieszkańców i włączenie ich w życie miasta oraz problemy swoich sąsiadów
Zakres planowanych działań	Zawiązanie Grupy Inicjatyw Społecznych Osiedla Kopernik. Stworzona ona będzie przy pomocy lokalnych działaczy, którzy wyłonieni zostaną spośród mieszkańców osiedla. Im zostanie powierzona koordynacja działań podejmowanych na rzecz lokalnej społeczności obszaru rewitalizacji. Grupa Inicjatyw Społecznych przyjmie formę stowarzyszenia i będzie dysponowała środkami w systemie grantowym
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Osiedle Kopernik obejmuje zarówno zabudowę wielorodzinną największego w Grodzisku Mazowieckim osiedla „z wielkiej” płyty (osiedle zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej zrealizowane w technologii uprzemysłowionej), jak też zabudowę jednorodzinną. Osoby zamieszkujące teren to osoby młodsze „dzieci z bloków”; osoby wynajmujące mieszkania i osoby na tzw. „na dorobku” i osoby dokonujące inwestycji za środki z kredytu. Ważnym elementem życia w wielkim blokowisku jest brak więzi społecznych.
Prognozowane produkty i rezultaty	Zwiększenie integracji społecznej na osiedlu Kopernik; zwiększenie kapitału społecznego oraz włączenie osób zagrożonych wykluczeniem w życie społeczne. — Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie – 40 osób — Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie – 30 osób
Planowany okres realizacji	2022-2024
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	300 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PROW 2021-2027 — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, EFS+, CP4 Włączenie społeczne

Numer i nazwa przedsięwzięcia	1. Wszyscy Razem - Aktywizacja mieszkańców obszaru zdegradowanego
Numer i nazwa projektu	1.4. Program szkoleniowy w zakresie poniesienia kompetencji cyfrowych mieszkańców – Ja w internecie
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina w partnerstwie z lokalnymi organizacjami pozarządowymi
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Cały obszar rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
Cel (cele) projektu	Budowa społeczeństwa informacyjnego i rozwoju e-kompetencji mieszkańców Gminy Grodzisk Mazowiecki
Zakres planowanych działań	Tworzenie trwałych mechanizmów podnoszenia kompetencji cyfrowych na poziomie lokalnym, poprzez zwiększenia kompetencji lokalnych instruktorów w zakresie uczenia osób dorosłych. Program wyposaży uczestników w wiedzę i narzędzia, które rozwiną ich kompetencje niezbędne do sprawnego i bezpiecznego funkcjonowania w świecie cyfrowym, w kategoriach: umiejętności pozyskiwanie informacji, komunikacji, rozwiązywania problemów, obsługi oprogramowania, korzystania z usług i e-usług publicznych, wiedzy w obszarach tematycznych: Rodzic w internecie, Mój biznes w sieci, Moje finanse i transakcje w sieci, Działanie w sieciach społecznościowych, Tworzę własną stronę internetową (blog), Rolnik w sieci, Kultura w sieci. W ramach projektu zakupiony zostanie sprzęt komputerowy na potrzeby szkoleń i przeprowadzone zostaną szkolenia skierowane do mieszkańców w formie dwudniowych szkoleń praktycznych po 6 godzin każdy dzień, w ramach projektu zapewnione zostaną środki na Wydatki na sprzęt komputerowy, Wydatki na wynagrodzenia instruktorów, Wydatki na organizację szkoleń, Wydatki na promocję, Wydatki na administrację i zarządzanie projektem.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Rozwój technologiczny kraju spowoduje zautomatyzowanie 49% czasu pracy w Polsce już w 2030 r. Oznacza to szansę na wzrost produktywności, ale także stawia wyzwania związane z dostosowaniem pracowników i ich kompetencji do nowego rynku pracy. Instytucje i społeczeństwo stają wobec wyzwania sprostania potrzebom zmian, w tym zapotrzebowaniu na pracowników o nowych, wyższych kompetencjach cyfrowych - szczególnie mając na uwadze niedostosowanie poziomu kompetencji osób aktywnych zawodowo. Ma to szczególne znaczenie w kontekście pandemii COVID-19, która wymusiła konieczność pracy zdalnej w sektorze prywatnym i publicznym. Oznacza to, że bez

	znajomości korzystania z nowoczesnych technologii niemożliwe stanie się efektywne świadczenia pracy. Należy podkreślić, że indeks umiejętności cyfrowych wskazuje na wciąż niski odsetek osób posiadających co najmniej podstawowe umiejętności cyfrowe, który w 2020 r. wyniósł 50%, tj. o 6 p.p. więcej niż rok wcześniej. Istotne są dalsze działania podnoszące wiedzę i świadomość społeczną na temat korzyści płynących z wykorzystywania nowoczesnych technologii, w tym korzystania z e-usług publicznych, a także działania mające na celu zmianę negatywnych postaw społecznych dotyczących TIK, promujące nabywanie i rozwijanie e-umiejętności. Ze zwiększonym dostępem i wykorzystaniem technologii cyfrowych przez całe społeczeństwo wzrasta też ryzyko narażenia na zagrożenia w sieci tj. np. utratę/wykorzystanie danych, cyberprzestępstwa. Dlatego konieczne są działania uświadamiające znaczenie bezpieczeństwa w sieci. Należą do nich np. uczenie krytycznego podejścia dezinformacji – fake news, podnoszenie świadomości na temat zagrożeń, cyberprzestępstw, dezinformacji. Dodatkowo konieczne są aktywne działania zmierzające do zapewnienia dużej luki kompetencyjnej na rynku pracy w kontekście braku wystarczającej liczby specjalistów branżowych zajmujących się cyberbezpieczeństwem, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Podniesienie kompetencji cyfrowych konieczne jest również pośród seniorów, którzy z racji wieku są coraz częściej wykluczeni cyfrowo.
Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba osób objętych działaniami szkoleniowymi w zakresie korzystania z Internetu ogółem – 500 osób
Planowany okres realizacji	2022-2024
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	500 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, EFS+, CP4 Włączenie społeczne — Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027

Numer i nazwa przedsięwzięcia	1. Wszyscy Razem - Aktywizacja mieszkańców obszaru zdegradowanego
Numer i nazwa projektu	1.5. Program edukacyjny Wspólnie mieszkamy, wspólnie sprzątamy
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina w partnerstwie z lokalnymi organizacjami pozarządowymi

Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Łąki Podobszar rewitalizacji Centrum
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
Cel (cele) projektu	Budowa społeczeństwa obywatelskiego Grodziska Mazowieckiego poprzez program edukacji
Zakres planowanych działań	Program ma za zadanie zmienić świadomość i nawyki właścicieli czworonogów w zakresie sprawowania nad nimi szeroko rozumianej opieki, ze szczególnym uwzględnieniem sprzątania psich odchodów. Celem ma być zwrócenie uwagi na dbałość o estetykę środowiska oraz uświadomienie o zagrożeniach dla zdrowia powstających w wyniku pozostawiania zwierzęcych nieczystości w przestrzeni publicznej. Adresatami programu są mieszkańcy bloków komunalnych, jednak szczególny nacisk położony jest na dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Projekt realizowany jest przy współudziale wolontariuszy, nauczycieli, lokalnych liderów oraz instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i estetykę przestrzeni publicznej. Do zmiany ludzkich zachowań wymagane są działania cykliczne i wielotorowe, dlatego w ramach projektu zaplanowałam publikację materiałów informacyjnych, patrole wolontariuszy przy współudziale służb porządkowych, organizowanie warsztatów, konkursów, wystaw oraz imprez plenerowych.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Identyfikowanym w Diagnozie służącej identyfikacji obszaru rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego jest problem braku asymilacji mieszkańców bloków komunalnych z innymi mieszkańcami obszaru rewitalizacji Centrum i dzielnicy Łąki. W ocenie mieszkańców trudnością jest wieczorny spacer, właściciele psów nie sprzątaj po swoich czworonogach. Zieleni jest bardzo ważnym elementem w naszym życiu. Zaspokaja potrzeby estetyczne człowieka, umożliwia kontakt z naturą oraz łagodzi uciążliwość związane z życiem w aglomeracji miejskiej. Podkreśla indywidualny i oryginalny charakter miasta. Odwiedzając miasta europejskie często jesteśmy zachwyceni panującym tam porządkiem i czystością. Na trawnikach parków miejskich można spotkać wypoczywających ludzi, którzy nie boją się spotkania z "psią niespodzianką".
Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba szkoleń – 20 szt. — Liczba osób przeszkolonych – 200 osób
Planowany okres realizacji	2022-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	200 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy

--	--

Numer i nazwa przedsięwzięcia	2. Między Parkami - Ekologiczna i Kulturalna Aktywizacja Mieszkańców
Numer i nazwa projektu	2.1. Prowadzenie działań pozainwestycyjnych zwiększających świadomość mieszkańców oraz promujące postawy proekologiczne
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Placówki oświatowo-edukacyjne Grodzisk Mazowiecki
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Cały obszar rewitalizacji
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Wzrost świadomości mieszkańców oraz promujące postawy proekologiczne
Zakres planowanych działań	1. Edukacja ekologiczna ⁷ kształcenie, nabywanie postaw, umiejętności i wiedzy. Popularyzacja lokalnych linii autobusowych, w tym wzmacnianie obsługi terenów podmiejskich - realizacja działań promocyjnych i edukacyjnych w ramach Programu. Działania adaptacyjne i mitygacyjne związane m.in. z: wprowadzeniem małej retencji wodnej i zagospodarowaniem wód opadowych, renaturalizacją cieków i zbiorników wodnych, z uwzględnieniem tworzenia

⁷ Edukacja ekologiczna jest działaniem niezbędnym, aby wszelkie inne działania oraz programy były realizowane. Edukacja jest to system kształcenia, nabywania postaw, umiejętności i wiedzy. Zła jakość powietrza w strefach województwa mazowieckiego powoduje, że niezbędna jest szeroko rozumiana edukacja ekologiczna wszystkich grup społecznych. Edukacja ekologiczna – zamiennie nazywana środowiskową – oznacza koncepcję wychowania, przedmiot nauczania oraz działalność edukacyjno-wychowawczą, system kształtowania postaw i poglądów wobec otaczającego świata opartego na szacunku dla środowiska. Przez wieloaspektowe i interdyscyplinarne podejście: uwrażliwia na problemy i zagrożenia środowiskowe, uświadamia ich przyczyny i skutki, uczy metod ich rozwiązywania oraz odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze, a także mobilizuje do czynnego podejmowania działań (osobistych i grupowych) na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Człowiek stanowi integralną i nierozłączną część środowiska przyrodniczego. Każda jego działalność ma skutki dla środowiska przyrodniczego (pozytywne lub negatywne). Dlatego ważną kwestią jest konieczność uświadamiania ogółowi społeczeństwa niezależnie od wieku istnienia tego wpływu, możliwości i metod jak najmniej szkodliwego funkcjonowania w środowisku i korzystania z jego zasobów. Niezbędne jest także wykazanie i uzmysłowienie konieczności dalekowzrocznego postrzegania wpływu aktualnie podejmowanych działań, przemyślanego i odpowiedzialnego sposobu korzystania ze środowiska.

	obszarów bioretencji, zakładaniem zielonych ścian, dachów tworzeniem terenów zielonych, wprowadzaniem elementów zazieleniających obszary zabudowane, w tym rewitalizacją terenów zdegradowanych ograniczeniem produkcji odpadów i ich ponownym wykorzystaniem, wprowadzenie recyklingu, budowaniem powierzchni ekodukacyjnych instalacją małej architektury bezpośrednio związanej z typem działania adaptacyjnego/ mitygacyjnego, oszczędzaniem energii oraz oszczędzaniem wody pitnej wspieraniem bioróżnorodności. 2. Działania edukacyjno-informacyjne powiązane tematycznie z wyżej wymienionymi działaniami inwestycyjnymi i polegających m.in. na: kampaniach w mediach tradycyjnych i Internecie aktywizacji społeczności szkolnej i lokalnej poprzez bezpośrednie zaangażowanie w działania związane z łagodzeniem zmian klimatu i adaptacją do ich skutków wsparciu i profesjonalizacji nauczycieli w zakresie nauczania o zmianach klimatu i adaptacji do ich skutków, zakupie, opracowaniu i wydaniu pomocy dydaktycznych dot. łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków służących do przeprowadzenia działań wymienionych powyżej 3. Organizacja konkursów o tematyce Smart City; 4. Przeprowadzenie kampanii społecznej, publikacja ulotek i map w zakresie promocji publicznego transportu miejskiego oraz wprowadzonych zmian (np. informacje o zakupionych autobusach, budowie stacji ładowania pojazdów elektrycznych); - wdrożenie dedykowanych aplikacji na urządzenia mobilne dotyczących komunikacji gminnej systemu roweru gminnego, systemu car-sharingu; 5. Wprowadzenie zachęt dla mieszkańców w celu wypromowania transportu zbiorowego (np. system ulg, okresowa darmowa komunikacja na nowo uruchomionych liniach, kontynuacja promocji dni bez samochodu uprawniających do darmowego korzystania w komunikacji publicznej itp.). zaproponowali następujące działania promocyjne i informacyjne: - przygotowanie spotu informacyjnego na mediach społecznościowych (facebook, youtube) 6. Organizacja rajdu po ścieżkach gminnych i inne inicjatywy promocyjne dla młodzieży - opracowanie informacji umieszczane na Interaktywnych banerach przy ścieżkach rowerowych 7. Ograniczanie wtórnej emisji pyłu – czyszczenie ulic na mokro, zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści - organizacja warsztatów/spotkań z mieszkańcami, 8. Przygotowanie i dystrybucja materiałów edukacyjnych (np. ulotki, plakaty, broszury), również z wykorzystaniem aplikacji mobilnych, stron internetowych, mediów społecznościowych, nośników elektronicznych, ekranów i paneli reklamowych np. w komunikacji gminnej - Utworzenie centrum informacji o efektywności energetycznej 9. Stosowanie w ramach procedur zamówień publicznych kryteriów efektywności energetycznej i ograniczenia emisji CO₂.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych dotyczących elektromobilności wśród mieszkańców gminy w szczególności dzieci i młodzieży. Realizacja programów obejmujących działania adaptacyjne, mitygacyjne i edukacyjne, nawiązanie współpracy z partnerem z obszaru EOG

Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzania w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba mieszkańców, którzy korzystają z działań adaptacyjnych i mitygujących Liczba wspieranych miejskich planów działań na rzecz adaptacji i łagodzenia zmian klimatu Liczba zrealizowanych inwestycji z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury Uczestnicy działań adaptacyjnych, mitygujących i działań edukacyjno – informacyjnych
Planowany okres realizacji	2022-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	3 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021. Środki pomocowe z PROW 2021+ dostępne w ramach naborów organizowanych przez LGD Ziemia Chełmońskiego Budżety gminny

Numer i nazwa przedsięwzięcia	2. Między Parkami – Ekologiczna i Kulturalna Aktywizacja Mieszkańców
Numer i nazwa projektu	2.2. Program pomocowy dla mieszkańców, który ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania wysokoemisyjnego na jeden z systemów niskoemisyjnych
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	OPS Grodzisk Mazowiecki
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Cały obszar rewitalizacji
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmocnienie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Poprawa jakości powietrza poprzez motywowanie mieszkańców Grodziska Mazowieckiego do trwałej wymiany plecy. Rekompensata kosztów opłat związanych ze zmianą systemu ogrzewania. Pozytywny wpływ na zdrowotność mieszkańców Grodziska Mazowieckiego.
Zakres planowanych działań	Program skierowany do osób, które zmieniły od 1 lipca 2018 roku system ogrzewania na bardziej ekologiczny lub planują taką inwestycję. Kwota różnicy pomiędzy kosztami ogrzewania 1 m2 powierzchni lokalu w ramach systemu wysokoemisyjnego, a kosztami ogrzewania lokalu jednym z systemów niskoemisyjnych tj. wartość X wynosi odpowiednio: 8,41 zł - dla ogrzewania gazem ziemnym 21,29 zł - dla ogrzewania gazem płynnym LPG, 33,10 zł - dla

	ogrzewania olejem opałowym 54,64 zł – dla ogrzewania elektrycznego. Dotacja udzielana przez Gminę stanowić będzie dotację na cele związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną, o której mowa w art. 400a ust. 1 pkt 21 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.).
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Dotacja udzielana przez Gminę powinna stanowić uzupełnienie innych działań gminy na rzecz poprawy jakości powietrza z uwagi na ograniczenie tzw. małej emisji.
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba wymienionych kotłów węglowych na jeden z systemów niskoemisyjnych -100 szt.
Planowany okres realizacji	2022-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	300 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	Budżet gminny

Numer i nazwa przedsięwzięcia	2. Między Parkami - Ekologiczna i Kulturalna Aktywizacja Mieszkańców
Numer i nazwa projektu	2.3. Poprawa retencji poprzez zagospodarowanie terenu zieleni oraz zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjne
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Działki nr. ewidencyjne – 31/30, 31/31, 31/32 obręb 0033 (ul. Rusalki 7 /ul. Teligi 26 zieleni i parkingi) 2/30, 3/32, 27/12 obręb 0034 (ul. Rusalki 7, plac zabaw, Park Rusalki) 27/12 obręb 0033 (ul. Rusalki 2, plac zabaw)
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym

Cel (cele) projektu	Głównym celem projektu jest modernizacja oraz uatrakcyjnienie, co nie tylko odmieni charakter, ale także wzmocni atrakcyjność rekreacyjną całego obszaru rewitalizacji. Celem rewitalizacji jest nie tylko uporządkowanie przestrzeni, ale przede wszystkim stworzenie miejsca, które łączy ludzi, sprzyja odpoczynkowi i pozwala cieszyć się naturą.
Zakres planowanych działań	Projekt zakłada stworzenie przestrzeni rekreacyjnej, która stanie się miejscem spotkań i aktywnego wypoczynku dla mieszkańców. Planowane działania obejmują rewitalizację dwóch placów zabaw, zagospodarowanie wód opadowych i przyległych terenów zieleni oraz modernizację „Parku Rusalki”. W ramach działań planowane jest: „Wykonanie modernizacji dwóch placów zabaw wraz z infrastrukturą towarzyszącą, polegającą na wymianie starych urządzeń zabawowych na nowe dopasowane do potrzeb najmłodszych. Zagospodarowanie wód opadowych, urządzenie przyległych terenów zieleni oraz modernizację „Parku Rusalki” poprzez wykonanie alejek parkowych, nasadzeń nowych roślin, uzupełnienie elementów małej architektury.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Realizacja projektu ma na celu rozwiązanie problemu niedostatecznej jakości i dostępności infrastruktury rekreacyjnej oraz terenów zielonych na obszarze objętym rewitalizacją. Obecny stan placów zabaw i przyległych terenów zielonych jest niewystarczający, co ogranicza możliwości aktywnego wypoczynku i integracji mieszkańców. Ponadto brak odpowiedniej retencji wód opadowych prowadzi do problemów środowiskowych i obniża funkcjonalność przestrzeni publicznej. Projekt odpowiada na potrzebę stworzenia bezpiecznych, estetycznych i dostępnych miejsc, które sprzyjają spotkaniom społecznym, wzmacniają tożsamość lokalną oraz poprawiają jakość życia mieszkańców Gminy Grodzisk Mazowiecki.
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba zmodernizowanych placów zabaw: 2 szt. Liczba wymienionych urządzeń zabawowych na placach: min. 20 szt. (urządzenia zabawowe dostosowane do różnych grup wiekowych) Powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych: min. 5 000 m ² Liczba wykonanych nasadzeń nowych roślin: min. 1 000 szt. (krzewy, drzewa, byliny) Liczba wykonanych alejek parkowych: min. 1 500 m długości Liczba uzupełnionych elementów małej architektury (ławki, kosze, oświetlenie itp.): min. 30 szt. Liczba zamontowanych rozwiązań poprawiających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami (np. rampy): min. 4 szt. Liczba stworzonych miejsc parkingowych powiązanych z terenami rekreacyjnymi: min. 20 szt. Liczba nowych miejsc spotkań i integracji społecznej: min. 3 szt.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu	Projekt zakłada kompleksowe wdrożenie rozwiązań eliminujących bariery architektoniczne i funkcjonalne na obszarze rekreacyjnym, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W ramach realizacji projektu przewiduje się:

dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	• Budowę ramp i pochylni umożliwiających osobom z ograniczeniami ruchowymi łatwy dostęp do placów zabaw, alejek parkowych oraz innych elementów infrastruktury, • Zastosowanie nawierzchni antypoślizgowych i przyjaznych dla wózków inwalidzkich na ciągach komunikacyjnych i w miejscach rekreacji, • Montaż elementów małej architektury dostosowanych pod kątem ergonomii i łatwości użytkowania przez osoby z niepełnosprawnościami (ławki, kosze z wyższymi obrzeżami), • Oznakowanie przestrzeni w sposób czytelny i dostępny, w tym informacje w formie brajlowskiej oraz piktogramy, • Zapewnienie dostępnych miejsc parkingowych blisko infrastruktury rekreacyjnej, z zachowaniem minimalnych wymagań dotyczących wielkości i oznakowania dla osób z niepełnosprawnościami, • Uwzględnienie w projektowaniu miejsc oświetlenia sprzyjającego bezpieczeństwu osób o ograniczonej zdolności wzrokowej, • Dostosowanie elementów placów zabaw tak, aby umożliwić udział dzieci z różnymi dysfunkcjami w zabawie i aktywnościach. Działania te są integralną częścią realizacji projektu i mają zapewnić wszystkim mieszkańcom bezpieczne, komfortowe i pełnoprawne korzystanie z nowej, zrewitalizowanej przestrzeni rekreacyjnej, zgodnie z polityką równości szans i niedyskryminacji.
Planowany okres realizacji	2026 - 2028
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 700 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	środki własne gminy działanie 9.1 Rewitalizacja miast FEM 2021-2027 działanie 2.7 Bioróżnorodność FEM 2021-2027 PS WPR 2023-2027

Numer i nazwa przedsięwzięcia	2. Między Parkami - Ekologiczna i Kulturalna Aktywizacja Mieszkańców
Numer i nazwa projektu	2.4. Rewitalizacja budynku dawnej elektrowózowni EKD ul. Batorego (WKD)
Nazwa wnioskodawcy	Warszawska Kolej Dojazdowa (WKD) sp. z o.o.
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	ul. Batorego 23, Grodzisk Mazowiecki, dz. ew. 33/2 obręb 0060, dz. 33/1 obręb 0060

Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 1 – Pobudzanie aktywności mieszkańców poprzez rewitalizację dziedzictwa kulturowego i przestrzeni publicznej, Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych przez rozwój usług kulturalnych i edukacyjnych Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej i działań prewencyjnych skierowanych do młodzieży i seniorów, Cel 5 – Rozwój partnerstw i współpracy na rzecz rewitalizacji obszarów zdegradowanych.
Cel (cele) projektu	Przystosowanie zabytkowego budynku dawnej elektrowozowni EKD wraz z przylegającym terenem do stworzenia unikalnej przestrzeni edukacyjno-kulturalnej. Projekt będzie kultywować historię WKD/EKD, kolejnictwa, rzemiosła i promować transport publiczny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz mieszkańców regionu wzdłuż linii kolejowej WKD.
Zakres planowanych działań	Interaktywna promocja historii kolejki EKD/WKD, technologii kolejowej, bezpieczeństwa w transporcie, ekologii oraz rzemiosła i zawodów kolejowych. Utworzenie tematycznego placu zabaw z elementami infrastruktury kolejowej dla dzieci i młodzieży, uwzględniając potrzeby osób niepełnosprawnych. Wsparcie interdyscyplinarnej edukacji technologicznej i kulturowej poprzez współpracę z lokalnymi szkołami, ośrodkami kultury oraz branżą kolejową. Zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjne, edukacyjne i kulturalne, tworząc miejsce spotkań oraz aktywności dla różnych grup społecznych w regionie.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Zabytkowy budynek dawnej elektrowozowni EKD oraz przylegający do niego teren znajdują się w stanie technicznego i funkcjonalnego zaniedbania, co ogranicza ich potencjał jako miejsca działań edukacyjnych, kulturalnych i społecznych. Brak odpowiedniej infrastruktury oraz nowoczesnych rozwiązań uniemożliwia pełne wykorzystanie dziedzictwa kolejowego i regionalnego na rzecz lokalnej społeczności, w szczególności dzieci, młodzieży oraz osób z niepełnosprawnościami. Niewykorzystanie tego obiektu hamuje rozwój programów edukacyjnych i integracyjnych, osłabia atrakcyjność obszaru jako centrum kulturalno-turystycznego, ogranicza społeczną aktywizację i promowanie transportu publicznego w regionie.
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanej przestrzeni publicznej: około 500 miesięcznie, Liczba wyremontowanych budynków: kompleks zabytkowych budynków dawnej elektrowozowni EKD, Powierzchnia rewitalizowanego obszaru: około 2 ha, Rozwój przyjazdowej turystyki kulturalnej oraz edukacji ekologicznej i technicznej w regionie.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze	Projekt zakłada kompleksowe dostosowanie zabytkowego budynku oraz terenu wokół elektrowozowni do wymogów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zapewniając pełne uczestnictwo wszystkich grup społecznych, w tym osób z niepełnosprawnościami. W ramach projektu przewiduje się: • Usunięcie barier architektonicznych poprzez montaż pochylni i bezprogowych wejść umożliwiających swobodne poruszanie się na wózkach inwalidzkich, • Zapewnienie szerokich drzwi i przejść dostosowanych do potrzeb osób z różnymi ograniczeniami ruchowymi,

szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	• Wyposażenie tematycznego placu zabaw w elementy dostępne dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, • Odpowiednie oznakowanie i oświetlenie przestrzeni zgodnie ze standardami dostępności, • Dostosowanie sanitariatów i przestrzeni wewnętrznych do wymagań osób z niepełnosprawnościami, • Realizację działań edukacyjnych i kulturalnych z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób ze szczególnymi potrzebami. • Działania te mają na celu eliminację przeszkód w dostępie do infrastruktury kulturowo-edukacyjnej, umożliwiając równy udział w życiu społecznym i kulturalnym, zgodnie z polityką równości szans, niedyskryminacji oraz przepisami krajowymi i unijnymi.
Planowany okres realizacji	2026 - 2028
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	25 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	środki własne środki Warszawskiej Kolei Dojazdowej (WKD) sp. z o.o. działanie 9.1 Rewitalizacja miast FEM 2021-2027 działanie 2.4 Dostosowanie do zmian klimatu FEM 2021-2027 działanie 2.7 Bioróżnorodność FEM 2021-2027 PS WPR 2023-2027

Numer i nazwa przedsięwzięcia	2. Między Parkami - Ekologiczna i Kulturalna Aktywizacja Mieszkańców
Numer i nazwa projektu	2.5. Rewitalizacja Willi Foksal
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	ul. Bartniaka 28, Grodzisk Mazowiecki, działka 35/1 obr 0025
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym

Cel (cele) projektu	Kompleksowa rewitalizacja Willi Foksai, zabytkowego obiektu o wysokiej wartości historycznej i architektonicznej, celem utworzenia nowoczesnego centrum kulturalno-edukacyjnego integrującego mieszkańców wszystkich grup wiekowych. Projekt ma wzmocnić lokalną tożsamość, zwiększyć dostępność do usług kulturalnych oraz pobudzić aktywność społeczną i współpracę samorządu z mieszkańcami.
Zakres planowanych działań	Zakres planowanych działań • Przeprowadzenie prac konserwatorskich i renowacyjnych elewacji oraz elementów wewnątrz Willi Foksai, • Modernizacja instalacji technicznych (elektrycznej, ogrzewania, wentylacji), • Dostosowanie budynku do standardów energooszczędności i ekologii, • Zagospodarowanie terenu zielonego wokół Willi jako miejsca rekreacji i edukacji przyrodniczej, • Wyposażenie obiektu w nowoczesne technologie multimedialne do prowadzenia zajęć i wydarzeń kulturalnych, • Organizacja programów edukacyjnych i kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej, • Współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami kultury.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Zabytkowa willa przy ulicy Bartniaka 28 w Grodzisku Mazowieckim. Powstała w 1846 roku według projektu Teofila Shullera. Przez wiele lat pełniła funkcję domu gościnnego dla pasażerów Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej. Na przełomie XIX i XX wieku budynek został przebudowany i dostosowany do celów mieszkalnych. Od kilkunastu lat mieści się tu Ośrodek Dokumentacji Zabytków. Willa Foksai, mimo swojego znaczenia historycznego, pozostaje niedostatecznie zagospodarowana i wymaga pilnej rewitalizacji technicznej oraz funkcjonalnej. Obiekt nie spełnia współczesnych wymagań dotyczących dostępności, efektywności energetycznej oraz potrzeb społeczno-kulturalnych mieszkańców. Niedostateczna oferta kulturalna oraz brak przestrzeni integrujących różne grupy społeczne ogranicza rozwój lokalnej aktywności, hamuje budowanie spójności społecznej oraz osłabia warunki życia i tożsamość mieszkańców.
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Powierzchnia użytkowa zrewitalizowanego obiektu: około 1 200 m² (według inwentaryzacji powykonawczej) Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją (Willa Foksai wraz z terenem zielonym): około 0,5 ha Liczba zmodernizowanych instalacji technicznych (elektryczna, ogrzewania, wentylacji): 3 instalacje Liczba odnowionych elementów zabytkowych elewacji i wewnątrz: kompleksowa renowacja całego obiektu Liczba osób korzystających z usług i wydarzeń w odnowionym obiekcie rocznie: około 2 000 osób Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalno-edukacyjnych rocznie: min. 20 Liczba partnerstw lokalnych i inicjatyw społecznych realizowanych w obiekcie: co najmniej 5 rocznie Poprawa poziomu zadowolenia mieszkańców z dostępności oferty kulturalnej i społecznej na obszarze rewitalizacji: wzrost o min. 15% (analiza badań ankietowych) Szacowane zmniejszenie kosztów energii poprzez modernizację instalacji i termomodernizację: około 25% oszczędności rocznych kosztów eksploatacji Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji

	Liczba mieszkańców zamieszkujących bezpośrednio w zasięgu rewitalizowanego terenu Willi Foksal i sąsiedztwa: około 1 500 osób
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	Projekt przewiduje pełne dostosowanie zabytkowego obiektu i terenu wokół Willi Foksal do wymogów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W ramach prac uwzględnione zostaną rozwiązania eliminujące bariery architektoniczne, sensoryczne i komunikacyjne, zapewniając osobom z różnorodnymi dysfunkcjami samodzielne i bezproblemowe korzystanie z przestrzeni. Kluczowe działania obejmują: • Montaż wind i pochylni umożliwiających dostęp do wszystkich kondygnacji obiektu, • Wprowadzenie bezprogowych i szerokich wejść oraz przejść, • Dostosowanie toalet i sanitariatów do standardów dostępności, • Odpowiednie oznakowanie przestrzeni i ciągów komunikacyjnych w formatach dostępnych dla osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu, • Wyposażenie obiektu w systemy wspierające komunikację, takie jak pętle indukcyjne dla osób niedosłyszących, • Szkolenia personelu w zakresie obsługi osób ze szczególnymi potrzebami • Przygotowanie materiałów promocyjnych i edukacyjnych w formatach dostępnych dla wszystkich użytkowników. Działania te zapewnią, że Willa Foksal stanie się miejscem inkluzyjnym, dostępnym i przyjaznym dla wszystkich mieszkańców, wspierając politykę równości szans i niedyskryminacji.
Planowany okres realizacji	2026 - 2028
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	10 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	środki własne gminy działanie 9.1 Rewitalizacja miast FEM 2021-2027 działanie 2.4 Dostosowanie do zmian klimatu FEM 2021-2027 PS WPR 2023-2027

Numer i nazwa przedsięwzięcia	2. Między Parkami - Ekologiczna i Kulturalna Aktywizacja Mieszkańców
Numer i nazwa projektu	2.6. Rozbudowa i głęboka termomodernizacja budynku OSP w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Ochotnicza Straż Pożarna w Grodzisku Mazowieckim

Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Grodzisku Mazowieckim ul. Żwirki i Wigury 10 Działki 149, 148/4 obr. 0023
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie dogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Uporządkowanie, zagospodarowanie oraz przywracanie funkcji społecznych przestrzeni publicznych, wokół których można koncentrować działalność gospodarczą oraz podniesienie efektywności energetycznej i poprawa standardu użytkowego obiektu użyteczności publicznej, pełniącego ważną funkcję społeczną i ratowniczą w lokalnej społeczności.
Zakres planowanych działań	Modernizacja, adaptacja i wyposażenia istniejącej zabudowy na cele społeczne, edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne, a także bezpieczeństwa. Prace termomodernizacyjne i modernizacji instalacji grzewczych, wentylacyjnych, elektrycznych itd. (w zakresie projektu rewitalizacji koszt nie przekracza 40% wartości kosztów kwalifikowalnych i są one częścią większego projektu rewitalizacyjnego), zagospodarowania terenu przyległego funkcjonalnie związanego z obiektem. W zakresie prac termomodernizacyjnych, w szczególności: ocieplenie ścian, wzmocnienie konstrukcji stropu oraz elementów nośnych, wymianę lub wykonanie nowego poszycia dachu, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, bram garażowych, modernizację systemu ogrzewania i wentylacji, tym wymianę instalacji c.o. oraz c.w.u., montaż instalacji odnawialnych źródeł energii – panele fotowoltaiczne na potrzeby własne budynku, modernizację instalacji elektrycznej i oświetlenia na energooszczędne Led, poprawę dostępności budynku dla osób z niepełnosprawnościami oraz odnowienie elewacji i elementów małej architektury wokół obiektu.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Budynek OSP pełni ważną funkcję społeczną, ratowniczą i integracyjną dla mieszkańców. Ze względu na wiek i zły stan techniczny charakteryzuje się wysokimi kosztami utrzymania i niskim komfortem użytkowania. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do: - znacznego zmniejszenia zużycia energii cieplnej i elektrycznej - redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza - poprawy warunków pracy strażaków ochotników i jakości obsługi mieszkańców - podniesienie estetyki obiektu w przestrzeni publicznej
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba zmodernizowanych obiektów – 1 szt. Powierzchnia budynku OSP poddana termomodernizacji (m ²) – 1200 m ² Liczba obiektów dostosowanych do osób z niepełnosprawnościami – 1 szt. Procentowa redukcja zużycia energii (%) – min. 30%

	Liczba użytkowników korzystających z obiektu – 2 tys. rocznie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	Projekt przewiduje kompleksowe działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Główne proponowane działania obejmują: Montaż szerokich drzwi wejściowych i progów bezprogowych, ułatwiających poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich, Przygotowanie dostępnych sanitaratów przystosowanych dla osób z niepełnosprawnościami. Oznakowanie przestrzeni w sposób czytelny i dostępny, w tym wykorzystanie informacji w Braille'u i piktogramów. Montaż elementów małej architektury dostosowanych pod kątem ergonomii, np. ławek i koszy. Uwzględnienie oświetlenia sprzyjającego bezpiecznemu poruszaniu się osób o ograniczonej zdolności wzrokowej. Działania te mają na celu eliminację barier architektonicznych, sensorycznych i komunikacyjnych, umożliwiając osobom z dysfunkcjami ruchowymi, sensorycznymi i intelektualnymi samodzielne i bezproblemowe korzystanie z budynku i jego otoczenia. Projekt realizuje zasady równości szans i niedyskryminacji, zapewniając dostępność usług i infrastruktury zgodnie z wymogami ustawy oraz standardami unijnymi
Planowany okres realizacji	2027 - 2028
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	2 000 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	środki własne gminy środki WFOŚiGW, w tym Program Priorytetowy „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych. Część 3) Modernizacja energetyczna budynków Ochotniczych Straży Pożarnych środki przyznawane przez Wojewodów w ramach funduszy krajowych Działanie 2.1 Efektywność energetyczna FEM 2021-2027 działanie 9.1 Rewitalizacja miast FEM 2021-2027 PS WPR 2023-2027

Numer i nazwa przedsięwzięcia	3. Tereny poprzemysłowe na nowo - nowe funkcje przestrzeni obszaru zdegradowanego
Numer i nazwa projektu	3.1 Adaptacja nieruchomości zabudowanej na obszarze rewitalizacji na Klub Integracji Społecznej (KIS)
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	OPS Grodzisk Mazowiecki wraz z podmiotami ekonomii, społecznej i organizacjami pozarządowymi

Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Grodzisk Mazowiecki – Łąki, ul. Harcerska 8, działka 56 obr 0024
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych
Cel (cele) projektu	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej w nieruchomości o dawnym przeznaczeniu Willa Kolejowa przy ul. Harcerskiej 8
Zakres planowanych działań	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej (KIS) W KIS realizowane będą także inne zadania w ramach projektu zintegrowanego. Zatrudnieni zostaną asystenci rodzin, pedagog, psycholog oraz personel projekt
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt odpowiadać ma na problem zróżnicowania społeczno-gospodarczego mieszkańców dzielnicy Łąki oraz zwiększonego poziomu wskaźników odnoszących się do problemów społecznych wśród mieszkańców zamieszkujących lokale komunalne zwłaszcza w centrum miasta.
Prognozowane produkty i rezultaty	Stworzenie bazy i placówki działań wsparcia oraz integracji społecznej w dzielnicy Łąki. Dostępność asystentów rodzin, pedagoga, psychologa — Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 1 szt. — Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie – 60 osób — Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek -50 osób —
Planowany okres realizacji	2022-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	4 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PS WPR 2023-2027 — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, EFS+, CP4 Włączenie społeczne

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	3. Tereny Poprzemysłowe na nowo - nowe funkcje przestrzeni obszaru zdegradowanego
Numer i nazwa projektu	3.2. Budowa Szkoły Muzycznej w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie nowej infrastruktury na cele kulturalne. Wyrównanie szans rozwojowych na poziomie lokalnym mieszkańców obszaru rewitalizacji Centrum.
Zakres planowanych działań	Projektowany obiekt Szkoły Muzycznej zlokalizowano przy ulicy Wólczyńskiej. Zaprojektowano obiekt o prostej formie, posiadający trzy kondygnacje nadziemne, jedną podziemną oraz ogólnodostępny taras na dachu. Ze względu na wysokość sąsiadującej zabudowy zaprojektowano wycofanie trzeciej – ostatniej kondygnacji, zapewniając w ten sposób nawiązanie niższej części do linii gzymsów istniejących budynków dwukondygnacyjnych, stanowiących pierzeję Placu Zygmunta Starego. Ideą projektu jest próba stworzenia obiektu o współczesnym charakterze nawiązującym dialog z otoczeniem. Zrytualizowana elewacja ma za zadanie optyczne zmniejszenie skali budynku i powtórzenie artykulacji charakterystycznej dla sąsiadującej zabudowy. Pilastry elewacyjne – ułożone w rytmie mają stanowić także reinterpretację muzycznej funkcji budynku oraz polepszać akustykę pomieszczeń. Główne wejście do budynku oraz wjazd do garażu podziemnego zlokalizowano od strony ulicy Wólczyńskiej. Na parterze zaprojektowano salę koncertową, część administracyjną i świetlicę z bufetem. Na wyższych kondygnacjach umieszczono sale zajęć co pozwala na niezależne funkcjonowanie obiektu Szkoły od Sali, mogącej pełnić funkcję na wynajem. W kondygnacji podziemnej zaprojektowano garaż na potrzeby Szkoły, niezbędne pomieszczenia techniczne, socjalne i magazynowe oraz parking rowerowy dla uczniów. Układ konstrukcji i komunikacji w budynku został zaprojektowany w sposób zapewniający możliwość strefowania oraz łatwość wprowadzania zmian w układzie poszczególnych pomieszczeń.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Problemy związane z działaniami inwestycyjnymi pozwalające zniwelować problem istniejącego budynku zniszczonego i nieużytkowanego w pełni. Konieczność nadania tej części miasta charakteru użyteczności publicznej. Na terenie znajduje się zdewastowany budynek dawnej szkoły muzycznej. Obszar gdzie zidentyfikowano problemy przestrzenno-funkcjonalne.
Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba wspartych obiektów Infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. — Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych – 1 szt. — Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,15 ha
Planowany okres realizacji	2022-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	20 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PS WPR 2021-2027 — Środki Ministra Kultury — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	3. Tereny Poprzemysłowe na nowo - nowe funkcje przestrzeni obszaru zdegradowanego
Numer i nazwa projektu	3.3. Renowacja zabytkowego Dworku Skarbków w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych

Cel (cele) projektu	Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez remont ogólnodostępnego i niekomercyjnego obiektu infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej.
Zakres planowanych działań	Projekt obejmuje wymianę stolarki okiennej i drzwiowej wewnętrznej i zewnętrznej, renowację i częściową wymianę pokrycia dachowego, renowację piwnic polegającą na naprawie systemu hydroizolacji, odnowieniu powierzchni ścian i poprawie wentylacji, naprawa spekań na elewacji i ogrodzeniu od strony ul. Okulickiego, uzupełnienie ubytków fug przy schodach.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	XVIII wieczny „Dworek Skarbków” przy ul. Okulickiego 8 w Grodzisku Mazowieckim jest obiektem zabytkowym, wpisanym do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Mazowieckiego. Znajdujący się przy ul. Okulickiego zabytkowy Dworek Skarbków został wybudowany dla rodziny Mokronoskich. Projekt dworu jest przypisany do architekta Charlesa Pierre Coustou w 1761 r. i po kilkunastu latach został wcielony w życie. W westybulu dworku znajdują się unikalne na skalę polską polichromie ścienne autorstwa Bogumiła Płerscha, zachowały się też m.in. fragmenty oryginalnego wyposażenia i dekoracji. Dwór po II wojnie światowej przeszedł gruntowny remont, ale im bliżej końca XX wieku, tym budynek był w gorszym stanie. Jednak w latach 2000-2001 polichromie zostały uratowane i poddane konserwacji. Następnie, w latach 2002-2004 dworek został poddany kompleksowej rewitalizacji. W dworku hrabiów Mokronoskich, potem Skarbków mieści się Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Tadeusza Bairda. Niewielki ogród otaczający dworek zawiera elementy barokowe, takie jak parter haftowy z bukszpanu na nawierzchni żwirowej, klomby z charakterystycznymi obwódkami i wypełnieniami roślinnymi. Ogród w swoim charakterze nawiązuje do ogrodów wlejskich rezydencji. Znajduje się w nim miejsce przeznaczone na koncerty letnie. Zgodnie z zaleceniami konserwatora zabytków niektóre elementy wymagają pilnej interwencji. Dlatego też obiekt wymaga działań inwestycyjnych.
Prognozowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury zapewniających funkcje użyteczności publicznej – 1 szt. — Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim – 1 szt. — Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanej przestrzeni – 500 osób
Planowany okres realizacji	2022 – 2023

Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	460 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — Program MKDNIS – Ochrona zabytków — Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych — PROW 2021-2017

Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.1. Modernizacja Hali Sportowej przy ulicy Westfala w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Grodzisk Mazowiecki – Osiedle Kopernik
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców
Cel (cele) projektu	Zapewnienie ogólnodostępnej i niekomercyjnej Infrastruktury sportowej dla mieszkańców Grodziska Mazowieckiego
Zakres planowanych działań	Bryła budynku Hali Sportowej przy Szkole Podstawowej nr 2 przy ul. Westfala zaprojektowana w kształcie prostokąta o wymiarach 24, m x 44,0 m wysokość w kalenicy 11,50 m. Budynek przykryty dachem dwuspadowym o spadku 10%. Parametry techniczne: Powierzchnia Hali sportowej z widownią – 1320,0 m² w tym: • powierzchnia hali sportowej 1070,0 m², • powierzchnia widowni 250,0 m², wysokość do najniższej przeszkody od dołu boiska 9,0 m. Opis planowanych robót objętych zamówieniem obejmować będzie wykonanie warstwy wyrównawczej posadzki betonowej podwykładziną, montaż wykładziny na wykonaną warstwę wyrównawczą, montaż trybun, tutei i bramek do piłki siatkowej, montaż tutei i słupków do piłki siatkowej. W hali sportowej zaprojektowano posadzkę sportową kombi elastyczną z rolowaną wielowarstwową wykładziną sportową PCV o gr. min. 6,2mm na konstrukcji drewnianej, podwójnie legarowanej na podkładkach.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Obecnie użytkowana Hala Sportowa przy ulicy Westfala w Grodzisku nie spełnia zapotrzebowania mieszkańców na wysokiej jakości obiekt użyteczności publicznej.
Prognozowane produkty i rezultaty	- Liczba nowych obiektów infrastruktury sportowej - 1 szt.
Planowany okres realizacji	2022-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 900 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PROW 2021-2027 — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.2. Przebudowa napowietrznych linii energetycznych SN i NN i WLZ do posesji na linie kablowe oraz zaprojektowanie kablowych linii oświetlenia ulicznego i monitoringu w ulicach w centrum Grodziska
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poprzez przebudowę napowietrznych linii energetycznych SN i NN i WLZ do posesji na linie kablowe oraz zaprojektowanie kablowych linii oświetlenia ulicznego i monitoringu
Zakres planowanych działań	Przedmiot zamówienia obejmuje wykonanie dokumentacji projektowej (projekty budowlane, projekty wykonawcze branżowe i usunięcia kolizji), przedmiary robót, kosztorysy inwestorskie, specyfikacje techniczne, złożenie wniosków i uzyskanie pozwoleń na przebudowę sieci elektroenergetycznych i linii oświetlenia i monitoringu ulicznego oraz złożenia zgłoszenia wykonania robót na budowę WLZ-ów, a także pełnienie nadzoru autorskiego na budowie. Są to ulice w

	centrum miasta Grodzisk Mazowiecki (drogi gminne) o długości: 1-go Maja – ok. 430 m (od początku do ul. 11-go Listopada), Składowa – ok. 180 m, Konspiracji – ok. 180 m, Strażacka – ok. 90 m, Żwirki i Wigury – ok. 290 m, Spółdzielcza – ok. 270 m, Kowalska – ok. 140 m, Lłmanowskiego – ok. 370 m, Krótka – ok. 80 m, Hynka – ok. 150 m, 17- go Stycznia – ok. 80 m.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Obecna infrastruktura nie spełnia standardów i zapotrzebowania mieszkańców obniżając jakość życia mieszkańców terenów obszaru zdegradowanego. Dzięki realizacji projektu zmniejszy się liczba notowanych zakłóceń porządku publicznego.
Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego (rocznie) – 700 — Osoby z rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym objęte projektem edukacyjnymi – 20 — Wzrost liczby zamontowanych punktów kamerowych na terenie miasta – 10
Planowany okres realizacji	2022-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	4 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PROW 2021-2027 — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.3. Rewitalizacji terenu na Placu Wolności w ramach realizacji inwestycji zmieszanej, zielono-niebieskiej infrastruktury w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum

Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Adaptacja i zmniejszenie negatywnych skutków zmian klimatu po przez zazielenienie i zwiększenie retencji wód na Placu Wolności
Zakres planowanych działań	Głównymi założeniami projektowymi są: -zmniejszenie nawierzchni nieprzepuszczalnej po przez zwiększenie powierzchni trawiastej oraz nasadzenie zieleni urządzonej przystosowanej do warunków miejskich, -adaptację wszystkich drzew istniejących o dobrym stanie fitosanitarnym -budowa fontanny jako elementu wodnego sprzyjającego tworzeniu korzystnego mikroklimatu, nawilżającego powietrze, -budowa zbiorników retencyjnych oraz systemu nawadniania roślin, -wykonanie w ciągu ul. 11 Listopada na wysokości Placu Wolności ciągu pieszo-rowerowego, -wykonanie nawierzchni z materiałów naturalnych oraz przepuszczalnych. W zakres inwestycji wchodzi również montaż małej architektury (ławki, kosze na śmiecie, stojaki na rowery, tablice edukacyjne), także montaż oświetlenia hybrydowego. Rozwiązania projektowe sprzyjają tworzeniu ogródków kawiarnianych oraz innych usług ulicznych po przez wyznaczenie miejsc na wzmocnionych nawierzchniach trawiastych. Projekt ekologiczny a realizacja tej inwestycji zapewni stworzenie przyjaznego miejsca dla mieszkańców w centrum miasta.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Obecna infrastruktura nie zapewnia przyjaznego miejsca dla mieszkańców centrum miasta do aktywizacji. Rewitalizacja placu wolności opiera się na wprowadzeniu nowej organizacji ruchu po przez ciąg pieszo- jezdny z dopuszczeniem jednokierunkowego ruchu okazjonalnych dostaw i mieszkańców oraz dwukierunkowy ruch pieszo- jezdny. Dodatkowo będą znajdować się chodniki dla ruchu pieszego przy pierzei budynków. Projekt przewiduje blokady przejazdu chowane w nawierzchni. Słupki uniemożliwiają wjazd na chodniki. W celu podwyższenia bezpieczeństwa planowane jest wprowadzenie dodatkowego oznaczenia w nawierzchni (listwa led dla pieszych ze smartfonami, inna faktura nawierzchni- oznaczenie dla niedowidzących). Po całej długości drogi wprowadzony jest szpaler drzew oraz symetryczne rabaty bylinowe. Podlewanie zieleni opiera się na retencji wód opadowych. Projekt przewiduje budowę zbiorników retencyjnych. Projekt przewiduje adaptację drzew istniejących, wymianę nawierzchni pieszych i pieszo- jezdnych na nawierzchnię z kamienia naturalnego. Zaplanowana jest wymiana galerii ulicznej przedstawiająca obrazy Chełmońskiego. Ujednolicenie małej architektury. Zaplanowane jest wymienienie latarni na współczesną prostą formę latarni ulicznej nawiązującej do historycznej latarni gazowej. Źródła światła typu LED ogranicza świecenie do góry i na elewację budynków. Latarnie mają możliwość zmiany natężenia światła co daje wymierną oszczędność energii. Projekt przewiduje ułokalizowanie imprez okolicznościowych po przez umieszczenie pod nawierzchnią przyłączy energetycznych.

Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury – 1 szt.
Planowany okres realizacji	2022-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	5 400 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PS WPR 2023-2027 — Fundusz Inwestycji Drogowych — Fundusze norweskie — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.4. Rewitalizacja ul. 11 Listopada od ul. Spółdzielczej do ul. 1 Maja w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Poprawa bezpieczeństwa ruchu na terenie obszaru rewitalizacji i budowanie tożsamości mieszkańców z miejscem zamieszkania na obszarze rewitalizacji
Zakres planowanych działań	Rewitalizacja pasażu śródmiejskiego wzdłuż zabytkowej pierzei ulicy 11 Listopada w Grodzisku Mazowieckim.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Teren Centrum Miasta Grodzisk Mazowiecki boryka się z problemami przestrzenno-funkcjonalnymi. Trakt ul. Chełmońskiego stanowi niepisany deptak Grodziska Mazowieckiego. Nawierzchnia wykonana obecnie jest zniszczona i

	zużyta. Ciąg spacerowy w ul. 11 listopada pokryty jest kostką wykonaną kilkanaście lat temu. Brak właściwego zagospodarowania zieleni powoduje brak możliwości wykorzystania deptaku do realizacji na nim różnego rodzaju aktywności skierowanych do mieszkańców. Niewystarczające oświetlenie uliczne sprzyja negatywnym zachowaniom mieszkańców. Okolice nie spełnia funkcji wyznaczonych mu przez społeczeństwo, utracił je na przestrzeni lat. Problemem jest niezagospodarowana przestrzeń miejska, w której gromadzą się osoby spożywające alkohol co jest znaczącym problemem wpływającym na bezpieczeństwo mieszkańców. Projekt będzie posiadał uzgodnienie projektowanych prac u Konserwatora Zabytków.
Prognozowane produkty i rezultaty	— Powierzchnia poddana rewitalizacji – 0,5 ha — Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 2 szt. — Wykonanie gospodarki drzewostanem istniejącym – 40 szt. — Wymiana lamp z ewentualną przebudową instalacji elektrycznej – 20 szt. — Nowe obiekty małej architektury: ławki, siedziska kosze na śmiecie, stojaki na rowery, tablice edukacyjno-informacyjne, tablice informacyjne, pojemniki na pasek – 30 szt. — Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego – 250 (rocznie)
Planowany okres realizacji	2022-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	13 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PS WPR 2023-2027 — Fundusz Inwestycji Drogowych — Fundusze norweskie — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.5. Budowa budynku strażnicy OSP w Grodzisku Mazowieckim wraz z zagospodarowaniem terenu oraz niezbędną infrastrukturą techniczną.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki

Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Zapewnienie infrastruktury podnoszącej bezpieczeństwo mieszkańców
Zakres planowanych działań	Budynek zaprojektowano jako niepodpiwniczony, dwukondygnacyjny w części socjalno – administracyjnej, parterowy w części garażowej. Na parterze budynku zaprojektowano halę dla pojazdów OSP, pomieszczenia techniczne oraz zespół szatniowy. Na piętrze zaprojektowano część administracyjno -szkoleniową oraz szatnie dla Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej. Główne wejścia do budynku zaprojektowano od strony ul. Żwirki i Wigury, od strony istniejącej bramy wjazdowej. Przed budynkiem zaprojektowano duży plac manewrowy spełniający funkcję dojścia pieszego do budynku oraz dojazdu do budynku. W budynku zaprojektowano cztery miejsca parkingowe przeznaczone dla wozów bojowych OSP. W południowym krańcu terenu inwestycji zaprojektowano maszt flagowy o wysokości 10m wraz z towarzyszącymi mu utwardzeniami i zielenią ozdobną. Zakres zadania obejmować będzie: — Roboty w zakresie przygotowania terenu pod budowę — Wykonanie fundamentów wraz z rozprowadzeniem i przebiegami dla instalacji — Wykonanie konstrukcji murowanej wraz ze stropami między kondygnacyjnymi — Wykonanie ścianek działowych — Montaż konstrukcji dachu — Wykonanie pokrycia dachu — Wykonanie ocieplenia ścian — Montaż okien drzwi przeszkleń i obróbek blacharskich — Montaż instalacji sanitarnych, wentylacyjnych, c.o. i elektrycznych — Budowa studzienek, odbiór przez właściwy inspektorat — Przyłączenie instalacji w oparciu o odpowiednie uzgodnienia — Roboty wykończeniowe w tym posadzki tynki wewnętrzne — Rozruch instalacji i urządzeń — Odbiór końcowy robót

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Na terenie działki występują następujące obiekty budowlane: istniejący budynek OSP (fragment), budynek do zachowania, budynek garażowy nr 1, przeznaczony do rozbiórki, budynek garażowy nr 2, przeznaczony do rozbiórki, istniejące utwardzenia, pozostałość po zlikwidowanej stacji paliw- podziemne zbiorniki na paliwo. Obecnie budynku OSP nie mogą pomieścić wozów o takich gabarytach jak konieczne do prowadzenia działań dla dużej liczby obiektów zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji.
Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba nowych obiektów infrastruktury zapewniających funkcje użyteczności publicznej – 1 szt.
Planowany okres realizacji	2022-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	4 800 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PS WPR 2023-2027 — Środki Wojewody Mazowieckiego — Środki Urzędu Marszałkowskiego — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.6. Rewitalizacja Bazaru w Grodzisku Mazowieckim 11 listopada 20
Nazwa wnioskodawcy	Podmiot prywatny
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum Ulica 11 listopada, obręb 0024, działki 42/3 oraz 42/1
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych

Cel (cele) projektu	Ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury poprzez rewitalizację targowiska przy ul. 11 listopada w Grodzisku Mazowieckim
Zakres planowanych działań	Wsparcie operacji obejmować będzie przebudowę targowisk lub obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów. Koszty obejmować będą koszty przebudowy obiektów budowlanych; koszty zakupu nowych urządzeń, materiałów i usług, służących realizacji operacji; koszty ogólne, bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Bazarek przy deptaku przy ul. 11 listopada działa na tym terenie od ponad 30 lat. Bazarek powstał w 1990 roku i pełni rolę nie tylko miejsca rozwoju gospodarczego, lecz również sprzyja integracji społecznej i nawiązywaniu kontaktów mieszkańcami. Przez okres funkcjonowania Bazaru w Grodzisku wiele osób znalazło zatrudnienie, Bazarek wpisał się w otoczenie lokalne. Obecnie infrastruktura bazaru jest zaniedbana. Teren wymaga poprawy estetyki i funkcjonalności. Celem projektu będzie stworzenie miejsca atrakcyjnego dla mieszkańców i miejsca promocji lokalnych wyrobów i produktów spożywczych.
Prognozowane produkty i rezultaty	Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Liczba przebudowanych targowisk – 1 szt. — Obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów – 1 szt. — Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanej przestrzeni – 500 osób
Planowany okres realizacji	2023-2024
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— PS WPR 2023-2027

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta

Numer i nazwa projektu	4.7. Zagospodarowanie terenu Placu Króla Zygmunta Starego w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum Plac Króla Zygmunta Starego w Grodzisku Mazowieckim
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych poprzez zagospodarowanie terenu Placu Króla Zygmunta Starego w Grodzisku Mazowieckim
Zakres planowanych działań	W ramach rewitalizacji Placu Króla Zygmunta Starego zaprojektowano uporządkowanie przestrzeni poprzez wymianę i ujednolicenie posadzki, oświetlenia i małej architektury. Układ posadzki powtarza główne osie kompozycyjne: oś kościoła św. Anny oraz oś Placu Wolności. Dojazd do budynków zlokalizowanych w południowej pierzei Placu został zapewniony przez przejazd techniczny – bez wydzielonej jezdni celem zapewnienia nadrzędności ruchu pieszego. Od południowej strony kościoła św. Anny zaprojektowano wydzielone miejsca parkingowe na potrzeby imprez okolicznościowych. W obrębie Placu przewidziano instalację do montażu straganów sezonowych tzw. „jatek”, które mają za zadanie przywrócić historyczną funkcję handlową. Posadzkę placu wykończono kostką granitową ciętą. W ramach przebudowy Placu przewidziano instalację nowego oświetlenia oraz małej architektury: ławek, śmietników, stojaków rowerowych, informacji wizualnej. Zakres zadań wynika z „Wieloletniego Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2021-2025”. Dokument ten zawiera szczegółowy plan inwestycji gminy.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Teren placu Króla Zygmunta Starego jest obecnie terenem zaniedbanym i pustym po wyburzonych starych budynkach. Problemem tego terenu są parkujące auta osób korzystających z okolicznych sklepów. Na terenie znajdują się przeznaczone do rozbioru budynki, które są bardzo złym stanem i w większości nie przedstawiają szczególnej wartości historycznej. Wyjątkiem są budynki przy Placu Króla Zygmunta. Budynek przejdą głęboką modernizację, która zachowa ich obecny charakter. W ramach planowanych działań zakłada się odświeżenie elewacji frontowych, wymianę zagrażających bezpieczeństwu elementów konstrukcyjnych oraz poprawę funkcjonalności pomieszczeń.

Prognozowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Powierzchnia poddana rewitalizacji – 0,5 ha — Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanej przestrzeni – 500 osób
Planowany okres realizacji	2023 - 2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	5 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PS WPR 2023-2027

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.8. Budowa tężni solankowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Parku Skarbków w mieście Grodzisk Mazowiecki na dz. nr ew. 35/2 w obrębie 25
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum Park Skarbków Grodzisk Mazowiecki
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Wzmocnienie atrakcyjności rekreacyjnej i inwestycyjnej obszaru rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego.
Zakres planowanych działań	Przedmiotem projektu będzie budowa tężni solankowej wraz z towarzyszącymi obiektami rekreacyjnymi, elementami małej architektury i infrastrukturą techniczną. Projekt obejmować będzie budowę tężni solankowej o konstrukcji drewnianej, z wypełnieniem tarmią, o parametrach:

	• Wysokość: 8,13m • Średnica zadaszenia: 14,72m • Średnica koryta: 6,80m • Dach: wielospadowy, ilość połaci: 10 • Kąt nachylenia połaci: 27 stopni • Kubatura: 922,42 m³ Inwestycja ma być przeprowadzona na części działki nr ew. 35/2 w obrębie 25, miasto Grodzisk Mazowiecki. Działka zlokalizowana w Grodzisku Mazowieckim stanowi teren urządzonego parku. Miejsce przewidziane na budowę tężni znajduje się w północnej części parku. Tężnię zlokalizowano tak, aby możliwe było bezpośrednie dojście od ulicy W. Bartniaka. Teren w obszarze objętym opracowaniem nie jest ogrodzony, posiada liczne urządzone alejki, w bezpośrednim sąsiedztwie planowanej inwestycji zlokalizowana jest fontanna. Alejka prowadząca do tężni od wejścia do parku od ul. Bartniaka przylega do restauracji. Od strony północnej działka objęta opracowaniem przylega to terenów kolejowych.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt wykorzystywać będzie potencjał dla rozwoju i promocji obszaru centrum Grodziska Mazowieckiego. Rozbudowana zostanie infrastruktura rekreacyjna tego obszaru. Projekt skierowany do mieszkańców obszaru rewitalizacji oddziaływać będzie na zidentyfikowane problemy przestrzenno-funkcjonalne obszaru. Tężnia orzeźwiać będzie w upały, poprawiać nastrój, służyć osobom z nadciśnieniem, zapaleniem zatok, alergiami, pomagać w schorzeniach dróg oddechowych. Tężnia przede wszystkim stymuluje i podnosi odporność organizmu, a więc jest bardzo wskazana dla osób starszych i dzieci. Mikroklimat powstały wokół tężni wykorzystywany jest w profilaktyce i leczeniu schorzeń górnych dróg oddechowych, zapalenia zatok, nadciśnienia tętniczego oraz leczeniu wielu innych chorób. Nowy obiekt będzie miejscem na spotkania z doskonałym mikroklimatem. W 2012 roku staraniem samorządu gminnego przywrócono mu dawny blask Parku Skarbów, zachowując charakter parku zdrojowego. Obiekt tężni wraz z otoczeniem nawiązywać będzie do sąsiadującego parku, tworząc spójną całość. Zastosowane w projekcie oświetlenie zapewni wysoki poziom energooszczędności przy jednoczesnym ekologicznym charakterze. Tężnia dostępna będzie dla wszystkich, którzy będą chcieli z niej skorzystać przez 24 h na dobę, 7 dni w tygodniu.
Prognozowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Liczba nowych obiektów infrastruktury rekreacyjnej – 1 szt.
Planowany okres realizacji	2022 – 2023
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 000 000 zł

Przewidywane źródła finansowania	— Środki gminy — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 CP5 Zintegrowany rozwój na obszarach miejskich
----------------------------------	--

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.9. Przebudowa ul. Orzeszkowej
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum Park Skarbów Grodzisk Mazowiecki
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców w ciągu drogowym na obszarze rewitalizacji.
Zakres planowanych działań	Przebudowa drogi poprawi bezpieczeństwo użytkowników poprzez zapewnienie wysokiego standardu technicznego. Na całym odcinku zostanie wprowadzona segregacja na ruch kołowy (samochodowy i rowerowy) i pieszy, projekt zakłada budowę nawierzchni asfaltowej i granitowej, wykonanie chodników oraz wykonana zostanie ścieżka rowerowa na całej długości drogi. Przebudowywany odcinek stanowi bezpośredni dojazd oraz dojście do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 2 przy ulicy Westfala 3 w Grodzisku Mazowieckim do której uczęszcza 1279 dzieci. W ramach zadania na skrzyżowaniu z drogą wojewódzką nr 719 o dużym natężeniu ruchu wybudowane zostanie rondo (poprawa bezpieczeństwa w ruchu ulicznym w tym również przemieszczania się pieszych). Zadaniem ronda jest również uspokojenie ruchu w rejonie projektowanego skrzyżowania, co poprawi płynność jazdy pojazdów poruszających się drogą wojewódzką i kierujących się do drogi powiatowej nr 1526 W (ulica 3-go Maja), oraz ulic znajdujących się w tej części miasta, lub kontynuujących podróż w kierunku Warszawy, Radziejowic (trasa krajowa nr 8) lub Żyrardowa (drogi wojewódzkie nr 579 i 719).

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Droga będzie stanowiła ważny element w infrastrukturze drogowej miasta, poprawiając stan bezpieczeństwa ruchu drogowego. W celu poprawy bezpieczeństwa pieszych zaprojektowano wyniesione przejścia w rejonie 4 skrzyżowań ulicy E. Orzeszkowej z ulicami bocznymi. W ramach poprawy stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego przewidziano budowę infrastruktury technicznej: • Chodnik – z płyt betonowych oraz chodnik (w rejonie Kościoła) z płyt granitowych kamiennych, • Ciąg pieszo rowerowy, • Pasy przejść dla pieszych na projektowanych wniesieniach wykonane zostaną z kostki kamiennej, • Azyle drogowe i wypełnienia wew. tarczy ronda, • Wyniesienia drogi w miejscach przejść dla pieszych/skrzyżowań oraz jezdni.
Prognozowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg – 550,30 mb.
Planowany okres realizacji	2021 – 2023
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	5 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 CP5 Zintegrowany rozwój na obszarach miejskich — Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych)

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.10. Rewitalizacja kamienic w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum Podobszar rewitalizacji Łąki
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców

	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Nadanie nowej funkcji obiektom miejskim w celu stworzenia nowych miejsc aktywizacji mieszkańców i świadczenia usług kulturalnych i społecznych na obszarze rewitalizacji.
Zakres planowanych działań	Projekt obejmować będzie remont we wszystkich branżach: konstrukcyjnej, ogrodzenia, projekty budowy lub przebudowy przyłączy wod.-kan., gaz, projekt zjazdów, Inwentaryzacja zieleni, inwentaryzację drzew do wycinki, instalacji wewnętrznych i zewnętrznych. Wykonanie robót budowlanych remontowych i modernizacyjnych lub wykonania nowych instalacji w celu poprawy stanu technicznego i standardów bytowych mieszkańców. • Branża ogólnobudowlana powinna uwzględniać między innymi: — Roboty budowlane w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej np. wymiana stolarki okiennej i drzwiowej lokali i części wspólnych budynku), wykonanie termoizolacji wraz z remontem elewacji. — Remont tynków wewnętrznych lokali i części wspólnych budynku — Wykonanie izolacji przeciwwilgociowej poziomej i pionowej, (Wykonawca uwzględni wykonanie odkrywek/ekspertyz koniecznych do określenia zakresu niezbędnych prac). — Roboty budowlane poprawiające stan techniczny budynku np. wzmocnienie konstrukcji, remont lub wymiana schodów wewnętrznych. — Remont konstrukcji dachu i pokrycia dachowego — Remont kominów — Odprowadzenie wód opadowych — Jeżeli lokale nie są w nie wyposażone to doprojektować w lokalach mieszkalnych łazienki (młn. wc, prysznic, umywalka) — Demontaż pieców węglowych • Branża sanitarna powinna uwzględniać między innymi: — Wykonanie instalacji centralnego ogrzewania (C.O.) i ciepłej wody użytkowej (CWU). W pierwszej kolejności Wykonawca zweryfikuje możliwość wykonania przyłącza ciepłowniczego z miejskiej sieci ciepłowniczej. W przypadku braku możliwości podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej C.O. i C.W.U. będzie realizowane z sieci gazowej. Należy uzgodnić z użytkownikiem czy części wspólne obiektów będą ogrzewane

	— W przypadku braku możliwości podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej wykonanie instalacji wewnętrznej gazu z licznikiem do każdego lokalu osobno — Remont Inst. wod.-kan. w budynku, piony i instalację wewnątrz lokali — Remont/modernizację instalacji wentylacyjnej • Branża elektryczna powinna uwzględnić między innymi: — Remont/Wymiana instalacji elektrycznej. — Wykonanie instalacji teletechnicznej. • Zagospodarowanie terenu powinno uwzględnić między innymi: — Ciągi komunikacyjne — Altana śmietnikowa — Włata na rowery - rozbiórka komórek po wykonaniu gazyfikacji i zaprojektowanie budynku na rowery i wózki. — Odwodnienie terenu — Demontaż instalacji które w wyniku remontu nie będą pełniły już swojej funkcji m.in. kuchnie węglowe. • Branża elektryczna: — instalacji oświetlenia wewnątrz lokali oraz w częściach administracyjnych, — instalacji zasilającej i gniazd wtyczkowych wewnątrz lokali oraz w częściach administracyjnych, — instalacji uzlemiającej, — instalacji odgromowej, — instalacji zasilającej i oświetleniowej wokół terenu, — instalacji teletechnicznej : instalacji RTV, instalacji LAN, instalacji domofonowej, — przebudowy przyłącza na kablowe przyłącza elektroenergetycznego i teletechnicznego.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt ma charakter systemowy oddziałujących na problem infrastruktury miejskiej która obecnie nie jest wykorzystywana do celów społecznych ani kulturalnych skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Modernizacja kamienic i niezbędne prace remontowe poprawią również jakość życia mieszkańców zamieszkujących obecnie nieruchomości. 1. Budynek przy ul. 11 Listopada 7 w Grodzisku Mazowieckim

	Budynek zlokalizowany na działce ewidencyjnej nr 109/15 obręb 23. Budynek jest murowany, niepodpiwniczony, trzykondygnacyjny z małym strychem i dachem głównym jednospadowym z lukarną, krytym papą. Jest to dawna kamienica czynszowa o charakterystycznej funkcji z małymi mieszkaniami. Budynek wyposażony w instalację elektryczną, wodno-kanalizacyjną, ogrzewanie lokali głównie indywidualne na paliwo stałe – kuchnie węglowe. 2. Budynek przy ul. Montwiłła 22 w Grodzisku Mazowieckim Budynek zlokalizowany na działce ewidencyjnej nr 44 obręb 65. Budynek jest obiektem mieszkalnym wielorodzinnym z dwoma kondygnacjami nadziemnymi. W rzucie ma kształt ściętego prostokąta. Budynek nie jest podpiwniczony. Budynek został wybudowany w technologii murowanej, posadowiony na ceglanych ławach fundamentowych z odsadzkami. Budynek wyposażony w instalację elektryczną, wodno-kanalizacyjną, ogrzewanie lokali indywidualne – przeważają piece wolnostojące, brak wentylacji. 3. Budynek przy ul. Poniatowskiego 3 w Grodzisku Mazowieckim Budynek jest obiektem mieszkalnym wielorodzinnym z dwoma kondygnacjami nadziemnymi. Budynek nie jest podpiwniczony. Budynek został wybudowany w technologii murowanej. Strop drewniany, dach drewniany kryty papą. Budynek wyposażony w instalację elektryczną, ogólną, wodno-kanalizacyjną, ogrzewanie lokali głównie indywidualne na paliwo stałe. 4. Budynek przy ul. Poniatowskiego 35 w Grodzisku Mazowieckim Budynek zlokalizowany na działce ewidencyjnej nr 128 obręb 2. Budynek wykonany w technologii żelbetowej, prefabrykowanej. Fundamenty żelbetowe wylane. Ściany płyty kanałowe i gazobeton, stropy z płyt kanałowych stropowych. Dach więźba drewniana pokryta blachą. Budynek posiada piwnice. Budynek wyposażony w instalację elektryczną, wodno-kanalizacyjną, ogrzewanie lokali głównie indywidualne na paliwo stałe piecowe. 5. Budynek przy ul. Traugutta 3 w Grodzisku Mazowieckim Budynek jest obiektem mieszkalnym wielorodzinnym z dwoma kondygnacjami nadziemnymi. Budynek nie jest podpiwniczony. Budynek został wybudowany w technologii murowanej. Strop drewniany, dach drewniany kryty papą. Budynek wyposażony w instalację elektryczną, ogólną, wodno-kanalizacyjną, ogrzewanie lokali głównie indywidualne na paliwo stałe.
--	---

	6. Budynek położony w miejscowości Natolin 47 gminie Grodzisk Mazowiecki Budynek zlokalizowany na działce ewidencyjnej nr 75 obręb Natolin. Przedmiotowy budynek jest obiektem mieszkalnym wielorodzinnym 3-kondygnacyjnym (w tym poddasze użytkowe przeznaczone częściowo na cele mieszkaniowe). W rzucie ma kształt prostokąta. Budynek nie jest podpiwniczony. Budynek został wybudowany w technologii murowanej, posadowiony na ceglanych ławach fundamentowych. Stropy drewniane, dach dwuspadowy kryty papą. Budynek wyposażony w instalację elektryczną, częściowo wodno-kanalizacyjną (2 lokale), przyłącze wody z sieci miejskiej, odprowadzenie ścieków do szamba zlokalizowanego na sąsiedniej działce, ogrzewanie lokali głównie indywidualne na paliwo stałe. Na działce znajdują się komórki lokatorskie do wyburzenia w związku z planowaną budową budynku mieszkalnego. Na działce zaplanowana jest „Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego komunalnego z lokalami socjalnymi zwiększającymi mieszkaniowy zasób gminy wraz z miejscami postojowymi, zagospodarowaniem terenu oraz infrastrukturą techniczną we wsi Natolin, gmina Grodzisk Mazowiecki na działce o nr ew. 75, obręb Natolin”. 7. Budynek przy ul. Traugutta 19 w Grodzisku Mazowieckim Budynek został zrealizowany przed I wojną światową, prawdopodobnie jeszcze w końcu wieku XIX. Ma dwie kondygnacje nadziemne, wysokie poddasze użytkowe, jest w całości podpiwniczony. Jest wykonany w technologii tradycyjnej – murowanej, z cegły pełnej ze ścianami o grub. od 1c do 2c starej cegły. Stropy są drewniane z polepą i ślepym pułapem, bez legarów. W piwnicach budynku są sklepienia odcinkowe z cegły. 8. Budynek przy ul Krótka 5 w Grodzisku Mazowieckim Budynek jest obiektem mieszkalnym wielorodzinnym z dwoma kondygnacjami nadziemnymi, dwa poddasza użytkowe i nieużytkowe. Budynek mieszkalny podpiwniczony, komórki i śmietnik. Budynki wykonane w technologii tradycyjnej murowanej w układzie konstrukcyjnym mieszanym. 9. Budynek przy ul 1 Maja 43 w Grodzisku Mazowieckim Budynek jest obiektem mieszkalnym wielorodzinnym z dwoma kondygnacjami nadziemnymi, dwa poddasza użytkowe i nieużytkowe. Budynek mieszkalny podpiwniczony, komórki i śmietnik. Budynki wykonane w technologii tradycyjnej murowanej w układzie konstrukcyjnym mieszanym.
--	--

	10. Budynek przy ul Traugutta 22 w Grodzisku Mazowieckim Budynek jest obiektem mieszkalnym wielorodzinnym z dwoma kondygnacjami nadziemnymi, dwa poddasza użytkowe i nieużytkowe. Budynek mieszkalny podpiwniczony, komórki i śmietnik. Budynki wykonane w technologii tradycyjnej murowanej w układzie konstrukcyjnym mieszanym.
Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba przebudowanych obiektów na obszarze rewitalizacji – 13 szt. — Liczba nowych przedsiębiorstw otwartych w przebudowanych obiektach – 3 szt.
Planowany okres realizacji	2021 – 2030
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	50 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 CP5 Zintegrowany rozwój na obszarach miejskich — Dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na dofinansowanie prac przy zabytku — Program MKDNIS – Ochrona zabytków — działanie 9.1 Rewitalizacja miast FEM 2021-2027 — PS WPR 2023-2027

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.11. Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Limanowskiego
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych

Cel (cele) projektu	Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę nowego budynku komunalnego i zapewnienie mieszkań dla potrzebujących mieszkańców.
Zakres planowanych działań	Projekt obejmuje budowę budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Limanowskiego 29 w Grodzisku Mazowieckim. Projekt obejmuje poniższe elementy: — Nowy budynek powinien mieć maksymalną ilość mieszkań możliwą do zaprojektowania w oparciu o Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego. — Budynek ma być niepodpiwniczony, 2-kondygnacyjny z użytkowym poddaszem. — Budynek ma nawiązywać do wyglądu sąsiednich budynków. — Budynek ma umożliwić korzystanie z lokali znajdujących się w nim przez osoby niepełnosprawne. — W zakres zagospodarowania terenu ma wchodzić zaprojektowanie m.in. chodników, placów utwardzonych, altany śmietnikowej, placu zabaw dla dzieci i zieleni urządzonej
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Posesja przy ul. Limanowskiego 29 jest na działce nr ew. 49 w obrębie 23 w Grodzisku Mazowieckim o pow. 847 m ² . Znajdują się na niej przeznaczone do rozbiórki: budynek mieszkalny 2 kondygnacyjny o pow. zabudowy 232 m ² (ściany ceglane, stropy i dach drewniane) oraz 2 parterowe, murowane komórki o pow. 67 i 25 m ² . W pasie drogowym ul. Limanowskiego znajdują się sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej, wodociągowej, gazowej, telekomunikacyjnej i napowietrznej elektroenergetycznej. Projekt będzie spójny ze Strategią rozwiązywania problemów społecznych w gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2014 – 2017.
Prognostowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury zapewniających funkcje użyteczności publicznej – 1 szt.
Planowany okres realizacji	2022 – 2023
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	3 500 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
--------------------	---------------------------

Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.12. Budowa parkingu wraz z zagospodarowaniem terenu przy budynku Centrum Aktywizacji i Integracji społecznej przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Teren przy ul. Sportowej
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Zagospodarowanie na cele kulturalno-edukacyjne oraz sportowo-rekreacyjne przestrzeni publicznej terenów przemysłowych przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim. Redukcja emisji zanieczyszczeń do atmosfery poprzez budowę infrastruktury dającą możliwość pozostawienie środków transportu osobowego w celu skorzystania z transportu publicznego.
Zakres planowanych działań	W ramach projektu przewiduje się budowę parkingu wraz z zagospodarowaniem terenu. W okolicach budowanego Centrum planuje się zlokalizowanie lodowiska krytego, skateparku, parkingu i stacji rowerowej.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt będzie uzupełnieniem projektu budowy zlokalizowanego przy ulicy Sportowej Centrum Aktywizacji i Integracji Społecznej. Praca nad budową Centrum rozpoczęła się w 2020 i potrwa 2 lata. Powierzchnia użytkowa tej dwupiętrowej nieruchomości wyniesie 8500 metrów kwadratowych. W odległości 246 metrów znajduje się Osiedle Aleja Parkowa, 780 metrów dalej budowane są Apartamenty Sienkiewicza 44, a 841 metrów dalej znajduje się Galeria Grodowa.
Prognozowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury zapewniających funkcje użyteczności publicznej – 1 szt. — Liczba nowych parkingów – 1 szt.
Planowany okres realizacji	2022 – 2024

Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 400 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 CP2 Mobilność miejska — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 CP5 Zintegrowany rozwój na obszarach miejskich

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.13. Przebudowa odcinka ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Teren przy ul. Sportowej
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez modernizację drogi lokalnej
Zakres planowanych działań	Projekt obejmuje prace remontowe w odcinku drogi w ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt ma na celu modernizację ulicy zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie nowo budowanego Centrum Aktywności i Integracji Społecznej. W ulicy ma powstać nowy ciąg pieszo-rowerowy, wymieniona zostanie nawierzchnia drogi. Infrastruktura drogowa uzyska nowe funkcje w postaci możliwości organizacji na zamkniętej drodze różnego rodzaju festynów i targów jako imprezy towarzyszące wydarzeniom które odbywać się będą w Centrum Aktywności i Integracji Społecznej.
Prognozowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg – 0,2 km

Planowany okres realizacji	2022 – 2023
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	600 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych)

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.14. Budowa oświetlenia drogowego i linii WLZ w ul. Sportowej
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Teren przy ul. Sportowej
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez modernizację dróg lokalnej
Zakres planowanych działań	W ramach projektu powstanie oświetlenie drogowe i linia WLZ w ul. Sportowej obejmującą posadowienie słupów oświetleniowych wraz z oprawami oświetleniowymi w technologii LED. Przedmiotem projektu jest budowa i modernizacja oświetlenia zewnętrznego z wymianą opraw oraz budową słupów oświetleniowych. Inwestycja poza zmniejszeniem kosztów eksploatacji zapewni lepsze doświetlenie miejscowości, poprawi walory estetyczne gminy w obszarze rewitalizacji ul. Sportowej oraz przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa poruszania się po drogach gminy, zarówno dla kierowców, jak i dla pieszych. Grupą docelową będą mieszkańcy Miasta Grodzisk Mazowiecki. Zakres projektu wynika z aktualnego planu gospodarki niskoemisyjnej Grodziska Mazowieckiego.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt spójny z Innym projektem rewitalizacyjnym Przebudowa odcinka ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim oraz projektem Budowa parkingu wraz z zagospodarowaniem terenu przy budynku Centrum Aktywizacji i Integracji społecznej przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim.
Prognozowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Liczba nowych punktów świetlnych – 20 szt.
Planowany okres realizacji	2022 – 2023
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	140 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych)

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.15. Zagospodarowanie terenu przy wyjściu z tunelu pod torami PKP od strony ul. Towarowej ni ul. Żydowskiej (dz.38/7)
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Łąki
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmocnienie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę nowej ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury

Zakres planowanych działań	Zagospodarowanie terenu wydzielonego od PKP po przez uporządkowanie terenu, wykonanie nasadzeń zieleni, postawienie elementów małej architektury, uregulowanie przydeptów po przez wykonanie ciągów pieszych oraz utwardzenie terenu pod zjazd. Planując projekty na działce 38/7 z obrębu 12, która znajduje się w bliskiej odległości linii kolejowych należy uwzględnić regulacje prawne wynikające z art. 53 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 stycznia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zastłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Osiedle Łąki zostało wyznaczone do obszaru rewitalizacji z uwagi na natężenie problemów społecznych i przestrzenno-funkcjonalnych. Podobszar rewitalizacji położony jest w części miasta oddzielonej torami PKP. Mimo, iż na terenie miasta nie ma wydzielonych granic dzielnic, w świadomości mieszkańców miasta i gminy, Łąki stanowią oddzielną, wyjątkową i specyficzną dzielnicę. Decyduje o tym nie tylko jej fizyczne wydzielenie obszaru miasta przez linię kolejową, ale również sposób zagospodarowania przestrzeni. Jest to bowiem dzielnica mieszkaniowa, ale jednocześnie na jej obrzeżach zlokalizowany jest przemysł niosący określone uciążliwości. Wnioski ze spaceru studyjnego wskazują na zasadność podjęcia działań infrastrukturalnych dotyczących terenu przy torach PKP wykorzystywanego obecnie jako parking.
Prognozowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej – 1 szt.
Planowany okres realizacji	2022 – 2023
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	140 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— Środki gminy — Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych) — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 CP5 Zintegrowany rozwój na obszarach miejskich

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
--------------------	---------------------------

Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.16. Modernizacja placu zabaw na ul. Przemysłowej
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Łąki
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez remont placu zabaw
Zakres planowanych działań	Projekt obejmuje instalację nowych zabawek na istniejącym placu zabaw oraz wymianę nawierzchni placu zabaw. Inwestycja obejmować będzie dodanie nowych elementów zabawowych, relokację istniejących elementów małej architektury oraz urządzeń zabawowych oraz wykonanie nawierzchni bezpiecznej z piasku i nawierzchni ze sztucznej trawy.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Plac zabaw wybudowany kilka lat temu wymaga modernizacji ponieważ Identyfikuje się na terenie niekompletność urządzeń i ich zużycie. Celowa jest poprawa bezpieczeństwa najmłodszych mieszkańców i wprowadzenie nowych funkcjonalności do istniejącego placu zabaw.
Prognozowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Liczba nowych ogólnodostępnych i niekomercyjnych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej – 1 szt.
Planowany okres realizacji	2022 – 2023
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	70 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy

	— Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 CP5 Zintegrowany rozwój na obszarach miejskich
--	--

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.17. Remont ul. Poniatowskiego na odc. od ul. Szwoleżerów do granic miasta w Grodzisku Mazowieckim w zakresie wymiany nawierzchni jezdni i chodników.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Łąki
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez modernizację drogi lokalnej
Zakres planowanych działań	Projekt obejmuje modernizację drogi lokalnej i poprawę bezpieczeństwa na drodze
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Wymiana nawierzchni chodnika, zjazdów wraz z krawężnikami i obrzeżami oraz remont nawierzchni bitumicznej poprzez sfrezowanie istniejącej nawierzchni z docelowym profilem poprzecznym daszkowym. Długość odcinka ok. 160m.
Prognozowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg – 0,16 km
Planowany okres realizacji	2022 – 2023
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	500 000 zł
Przewidywane	— środki gminy

źródła finansowania	— Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 CPS Zintegrowany rozwój na obszarach miejskich — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 CP2 Mobilność miejska — Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych)
---------------------	--

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.18. Budynek mieszkalny wielorodzinny przy ul. Ułańskiej 18
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Łąki
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę nowego budynku komunalnego
Zakres planowanych działań	Projekt obejmuje budowę nowego budynku komunalnego dla mieszkańców Gminy Grodzisk Mazowiecki
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Celem projektu jest oczyszczenie miasta ze starych, brzydkich i niefunkcyjnych budynków, a w ich miejsce postawione zostaną nowe obiekty zapewniające lokale dla potrzebujących mieszkańców. Tak będzie przy ul. Ułańskiej 18, gdzie zburzone zostaną obecne baraki, a zastąpią je budynki mieszkalne liczące przynajmniej 30 mieszkań. Teren przy ul. Ułańskiej 18, na którym mają pojawić się nowe budynki, liczy ponad 3,4 tys. mkw powierzchni. Obecnie znajdują się tam dwa parterowe, murowane baraki mieszkalne o powierzchni 390 mkw. każdy oraz komórka o powierzchni 170 mkw. Każdy z budynków będzie dwukondygnacyjny, ale niepodpiwniczony. Oznacza to, iż obiekty będą miały mieszkalne parter oraz pierwsze piętro. Projekt uwzględniac ma około 70 procent lokali jednopokojowych i 30 procent dwupokojowych. Budynki będą przyjazne architektonicznie dla osób niepełnosprawnych i wyposażone we wszystkie niezbędne media, a także ogrzewane gazowo ze specjalnie wybudowanej kotłowni. Budynki mają być zaprojektowane w sposób zapewniający ich ekonomiczną budowę oraz cechować się prostą architekturą. W zakres zagospodarowania terenu

	wchodzi zaprojektowanie m.in. miejsc parkingowych (przynajmniej jednego na dwa mieszkania), dróg dojazdowych, chodników, miejsc do wypoczynku, altany śmietnikowej, budynków gospodarczych, małej architektury, placu zabaw dla dzieci i zieleni.
Prognozowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Liczba nowych budynków komunalnych – 1 szt.
Planowany okres realizacji	2022 – 2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	6 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.19. Rozwój sieci tras rowerowych szansą na poprawę ład przestrzennego gminy.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Wydział Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych, Wydział Zamówień Publicznych i Zaopatrzenia Urzędu, Wydział Planowania Przestrzennego, Wydział Gospodarki Nieruchomościami, Zarząd Dróg Gminnych.
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Cały obszar rewitalizacji Miejsce realizacji projektu: 1. Wzdłuż drogi powiatowej 1507W ul. Bałtyckiej/Wspólnej od tunelu PKP do Kraśnicznej Woli 2. Wzdłuż drogi powiatowej 1509W od Natolina do Chrzanowa Małego 3. Wzdłuż drogi wojewódzkiej 579 od centrum miasta do granicy z gminą Błonie 4. Wzdłuż ul. Warszawskiej w Grodzisku Maz. 5. Wzdłuż ul. Bairda w Grodzisku Maz. 6. Wzdłuż ul. Okrężnej w Grodzisku Maz. 7. Wzdłuż ul. Montwiłła w Grodzisku i Osowieckiej w m. Adamowizna 8. Wzdłuż projektowanego łącznika od ul. Dalekiej do Radońskiej

	9. Wzdłuż drogi wojewódzkiej 719 od centrum miasta do granicy z gminą Jaktorów 10. Wzdłuż drogi wojewódzkiej 719 od centrum miasta do ulicy Orzeszkowej 11. Wzdłuż ulicy 3 Maja 12. Wzdłuż ul. Dalekiej 13. Wzdłuż ul. Poniatowskiego 14. Wzdłuż ul. Nadarzyńskiej od centrum miasta do m. Książenice
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza poprzez szersze wykorzystanie transportu indywidualnego (niezmotoryzowanego), i zmniejszenie wykorzystania samochodów osobowych.
Zakres planowanych działań	Budowa, przebudowa lub wytyczenie wydzielonych dróg dla rowerów z wyłączeniem ścieżek rowerowych pełniących obecnie funkcję turystyczną. Projekt obejmować będzie zadania dot. infrastruktury towarzyszącej: — poprawa funkcjonalności ruchu pieszego i rowerowego (z wyłączeniem funkcji turystycznej); — miejsca parkingowe dla rowerów, kładki i tunele pieszo-rowerowe, — przebudowa schodów na pochylnie z wykorzystaniem dla rowerzystów; — chodniki i przejścia dla pieszych; — modernizacja oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności;
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Głównymi problemami obszaru rewitalizacji są zatłoczenie i niski stopień bezpieczeństwa ruchu drogowego. Towarzyszy temu spadek komfortu życia mieszkańców przez zwiększający się udział ruchu samochodowego w mieście – zwiększenie hałasu, emisji CO ₂ . Wspólnym problemem obszaru rewitalizacji jest położenie na obszarze przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM ₁₀ oraz benzo(a)pirenu. Specyfiką obszaru rewitalizacji jest brak spójnej sieci tras rowerowych. Powstająca punktowo infrastruktura turystyczno-rekreacyjna nie pełni funkcji transportowych, które powinny oddziaływać problemy komunikacyjne obszaru. Istniejące trasy rowerowe nie tworzą spójnego układu komunikacyjnego. Identyfikowanym problemem obszaru jest również wysoka liczba notowanych zdarzeń drogowych na poziomie wyższym niż średnia dla Gminy. Realizowany projekt odpowiadać powinien Standardom projektowym i

	wykonawczym dla systemu rowerowego Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego (WOF). Głównym celem interwencji realizowanej w ramach projektu powinna być zatem poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych pochodzenia antropogenicznego ze źródeł powierzchniowych oraz liniowych spowodowanych przez zwiększony ruch drogowy.
Prognozowane produkty i rezultaty	Podniesienie jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego — Obniżenie poziomu emisji CO₂ i PM₁₀ na wybranych podobszarach rewitalizacji – 27,0 µg/m³ — Liczba zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności – 50 szt. — Liczba wybudowanych lub modernizację ciągów komunikacji pieszej i rowerowej – 10 km
Planowany okres realizacji	2021 – 2030
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	22 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— RP WM 2014-2020 — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 — budżet gminy — środki krajowe

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Numer i nazwa przedsięwzięcia	4. Nasz dom - przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
Numer i nazwa projektu	4.20. Rewitalizacja Willi Heaberlego przy ul. Bałtyckiej 22
Nazwa wnioskodawcy	EBB Nieruchomości Sp. z o.o. Ul. Grafitowa 4/U01 05-800 Pruszków
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	dz. 72/7 obr 0022. Podobszar centrum Grodziska Mazowieckiego
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Rewitalizacja zabytkowej willi w centrum Grodziska Mazowieckiego i nadanie jej nowych funkcji na cele użyteczności publicznej
Zakres planowanych działań	— Przygotowanie i uzgodnienie dokumentacji budowlanej oraz wykonawczej zgodnie z zaleceniami konserwatora — Wykonanie pełnej renowacji obiektu, wzmocnienie konstrukcji, odtworzenie zabytkowych form na elewacji budynku oraz we wnętrzach — Montaż okien zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi — Wykonanie wewnętrznych instalacji branżowych; sanitarnych, wentylacyjnych, co i elektrycznych — Wewnętrzne roboty wykończeniowe — Zagospodarowanie terenu wokół Willi: pielęgnacja zieleni, nowe nasadzenia, mała architektura
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Znajdująca się na terenie Fabryki Tarcz Ściernych „Słoń” Willa Heaberlego powstała na przełomie XIX i XX w. Wpisana przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora zabytków do rejestru zabytków. Jest najstarszym zachowanym do czasów współczesnych budynkiem dawnej Fabryki WYROBÓW SZMERGŁOWYCH w Grodzisku Mazowieckim, pierwszej tego typu w Polsce. Budynek posiada nie tylko wartości artystyczne ale też wysokie walory historyczne, jako obiekt ściśle powiązany z historią miejscowości i pokoleń niegdyś tu żyjących, tj. niemiecko-polskich rodzin przemysłowców Haerberle i Marskich. (Budynek obok wartości artystycznych i naukowych posiada również unikalne w skali Grodziska Mazowieckiego wartości historyczne, stanowiąc materialne świadectwo rozwoju przemysłu na Mazowszu oraz rozwoju gospodarczego i przestrzennego samego miasta.) Piętrowy budynek składa się zasadniczo z dwu równoważnych skrzydeł, nakrytych odrębnymi dachami. Na dzień dzisiejszy willa posiada zawilgocone mury, nieszczelności dachu, a brak instalacji wodociągowej i grzewczej powoduje pogarszanie się stanu technicznego obiektu. Elewacje pozbawione są tynków, w części budynku zarwaniu uległy stropy. Słaby stan techniczny budynku stanowi przesłankę do podjęcia działań mających na celu jego zachowanie i dalsze utrzymanie. Otoczenie willi stanowi zabudowa wielorodzinna, a odnowienie willi i nadanie jej charakteru obiektu użyteczności publicznej, może stanowić miejsce świadczenia usług pozamaterialnej pomocy dla mieszkańców osiedla oraz mieszkańców gminy np. miejsce aktywizacji społecznej, specjalistyczne poradnictwo prawne, specjalistyczne wsparcie psychologiczne. Charakterystyka budynku pozwala stworzyć obiekty użyteczności publicznej m.in. placówki oświatowe i oświatowo-wychowawcze, obiekty administracji lokalnej i ponadlokalnej, łączności, zdrowia, kultury.
Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba obiektów poddanych rewitalizacji – 1 szt.

Planowany okres realizacji	2021 – 2024
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	5 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— RP WM 2014-2020 — Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 — budżet gminy — środki krajowe

Numer i nazwa projektu	4.21. Rewitalizacja kamienicy przy Placu Wolności 5 w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	partnerstwo z lokalnymi jednostkami OPS, Domem Kultury, organizacjami pracującymi z seniorami, młodzieżą i osobami z niepełnosprawnościami.
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji Centrum Plac Wolności 5 w Grodzisku Mazowieckim, działka nr 86 obręb 0024 Grodzisk Mazowiecki
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Poprawa jakości życia mieszkańców centrum Grodziska Mazowieckiego poprzez przywrócenie walorów estetycznych i użytkowych ważnego historycznie obiektu oraz symboliczne wprowadzenie ograniczonej funkcji społecznej w przestrzeni parteru budynku.
Zakres planowanych działań	Projekt obejmuje: • Remont fasady frontowej (tytułowej) kamienicy dla zachowania i ekspozycji wartości zabytkowych obiektu oraz poprawy wizerunku przestrzeni Placu Wolności. • Wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, remont przejazdu bramnego, balkonu wraz z balustradami, wykonanie nowego oświetlenia i drobnych elementów architektonicznych. • Wymianę orynnowania i rur spustowych. • Zagospodarowanie terenu wokół budynku na niewielką skalę (ciągi pieszkie, elementy małej architektury, zieleń, oświetlenie).

	Adaptację jednego pomieszczenia (30–50 m²) na parterze na otwartą, dostępną przestrzeń do okazjonalnych spotkań mieszkańców, poradnictwa lub krótkotrwałych konsultacji społecznych, bez stałej obsady – realizacja funkcji społecznej
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Realizacja projektu odpowiada na problem postępującej degradacji kamienicy przy Placu Wolności 5, która utraciła pełną funkcjonalność oraz nie spełnia współczesnych standardów estetycznych i użytkowych centralnej przestrzeni miejskiej Grodziska Mazowieckiego. Budynek w obecnym stanie wpływa negatywnie na wizerunek Placu Wolności oraz ogranicza potencjał Integracyjny tego obszaru, uniemożliwiając wykorzystanie go przez mieszkańców do celów społecznych i publicznych. Projekt ma na celu eliminację problemów technicznych, estetycznych i funkcjonalnych obiektu poprzez remont i przywrócenie podstawowej, choć symbolicznej, funkcji społecznej na parterze. Dzięki kompleksowym pracom budynek odzyska walory użytkowe i historyczne, a przestrzeń parteru stanie się okazjonalnie dostępnym miejscem spotkań, odpowiadając na minimalne wymagania w zakresie rewitalizacji oraz potrzeby społeczności lokalnej
Prognozowane produkty i rezultaty	- Liczba budynków mieszkalnych zrewitalizowanych (WLWK-PLRO147) – 1 obiekt - Liczba obiektów infrastruktury innych niż budynki mieszkalne zrewitalizowanych (WLWK-PLRO148) – 0 (chyba że zagospodarowanie terenu wokół jest znaczące, wówczas warto ująć) - Liczba obiektów zabytkowych objętych rewitalizacją (WLWK-PLRO139) – 1 obiekt - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (WLWK-PLRO132) – mln. 1 - Powierzchnia użytkowa obszaru objęta rewitalizacją (WLWK-PLRO146) – ilość metrów kwadratowych zrewitalizowanego budynku oraz zagospodarowanego terenu - 600 (m²) - Liczba mieszkańców objętych obszarem rewitalizacji (WLWK-PLRR048) – liczba mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji
Planowany okres realizacji	2026-2027
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	W projekcie przewiduje się kompleksową adaptację przestrzeni budynku oraz otoczenia w sposób zapewniający dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W szczególności uwzględnione zostaną następujące działania: - Wymiana stolarki drzwiowej i okiennej na elementy dostosowane do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi, wzrokowymi i innymi niepełnosprawnościami, zapewniając łatwy dostęp i komfort użytkowania. - Przystosowanie ciągów komunikacyjnych wewnątrz i na zewnątrz budynku, w tym usunięcie barier architektonicznych, wykonanie pochylni i zabezpieczeń zgodnie z obowiązującymi normami technicznymi. - Odpowiednio zaprojektowane oświetlenie oraz oznakowanie przestrzeni budynku i terenu wokół niego, ułatwiające orientację osobom z niepełnosprawnościami sensorycznymi. - Adaptacja pomieszczenia na parterze jako przestrzeni o dostępności uniwersalnej, umożliwiającej korzystanie z niej osobom ze szczególnymi potrzebami, także na cele symbolicznych działań społecznych.

	Wykonanie zagospodarowania terenu wokół kamienicy, ze szczególnym uwzględnieniem dostępności chodników, wejść i miejsc wypoczynku dla osób o ograniczonej mobilności. Działania te mają na celu zapewnienie pełnej dostępności do zrewitalizowanego obiektu i jego otoczenia dla wszystkich użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami, co jest jednym z głównych celów projektu i wymogów prawnych rewitalizacji.
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	3 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	działanie 9.1 Rewitalizacja miast FEM 2021-2027 PS WPR 2023-2027 Środki własne Gminy

Numer i nazwa przedsięwzięcia	5. Zielone Sołectwa – Ochrona i wzmocnienie walorów gospodarczych i środowiskowych obszaru rewitalizacji
Numer i nazwa projektu	5.1. Rewaloryzacja i adaptacja na cele rekreacyjno-sportowe niezabudowanego terenu w Urszulinie poprzez wybudowanie trybuny sportowej przy boisku piłkarskim na terenie kompleksu składającego się z Centrum Badawczo-Rozwojowego, Rekreacyjno-Sportowej Strefy Ogólnodostępnej, Ośrodka Treningowo-Szkolnego oraz Centrum treningowego I drużyny Legii Warszawa
Nazwa wnioskodawcy	Akademia Piłkarska Legii sp. z o. o.
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Urszulin
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym

Cel (cele) projektu	Rozwój infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych poprzez rozbudowę Centrum Badawczo-Rozwojowego Legii Warszawa o zadaszoną trybunę.
Zakres planowanych działań	Rozwój infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych w celu ich aktywizacji społecznej i gospodarczej, poprzez budowę zadaszonej trybuny dwukondygnacyjnej wraz z infrastrukturą na ok. 2500 osób.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Operacja zrealizowana będzie na podobszarze rewitalizacji Urszulín. Operacja będzie bezpośrednio oddziaływać na tereny popegeerowskie zdegradowane zamieszkałe przez mieszkańców gminy. Teren objęty operacją obejmuje budynki gospodarskie po zabudowaniach PGR, który został zlikwidowany na podstawie ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarce nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. W latach 2020-2021 na terenie zrealizowano projekt współfinansowany ze środków zewnętrznych Centrum Badawczo-Rozwojowego, Rekreacyjno-Sportowej. Podpisano z Ministrem Sportu i Turystyki umowę na dofinansowanie budowy elementów Kompleksu o wartości 76,5 mln zł; dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki w kwocie 20 mln zł. Projekt ma charakter społeczny. Operacja zapewni warunki do pracy mieszkańcom podobszaru rewitalizacji. Obszar sołectwa charakteryzują niekorzystne zjawiska społeczne, a poziom udzielanej pomocy społecznej i poziom ubóstwa jest wielokrotnie wyższy niż na terenie całej gminy. Sytuacja jest znacznie gorsza niż w innych miejscowościach południowej części gminy. Projekt będzie pozytywnie oddziaływał na zidentyfikowane problemy tj. brak przestrzeni publicznej, rekreacji i wypoczynku; Zły stan nawierzchni dróg i chodników.
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Powierzchnia zrewaloryzowanej przestrzeni publicznej w strefie rewitalizacji – 0,5 ha Liczba utworzonych miejsc pracy – 1 szt. Osoby korzystające z nowej infrastruktury rekreacyjnej lub sportowej – 5 000 osób
Planowany okres realizacji	2022-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	15 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— programy Ministerstwa Sportu i Turystyki środki Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej — środki Samorządu Województwa — środki własne beneficjenta

Numer i nazwa przedsięwzięcia	5. Zielone Sołectwa - Ochrona i wzmocnienie walorów gospodarczych i środowiskowych obszaru rewitalizacji
Numer i nazwa projektu	5.2. Budowa altany dla mieszkańców i placu zabaw dla dzieci w miejscowości Kłudno Stare – Etap 2.

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Sołectwo Kłudno Stare
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Kłudno Stare
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej i kulturalnej na obszarach rewitalizowanych poprzez budowę altany dla mieszkańców i placu zabaw dla dzieci
Zakres planowanych działań	Budowa altany dla mieszkańców i placu zabaw dla dzieci – Etap 2. Wykonanie placu zabaw z urządzeniami przeznaczonymi dla dzieci młodszych 3-12 lat - dziesięć zabawek zamontowanych na bezpiecznej nawierzchni piaskowej o powierzchni 315 m ² . Wykonanie ścieżek z nawierzchni mineralnej wraz z elementami małej architektury (ławki i kosze). Budowa drewnianej altany oraz montaż oświetlenia parkowego
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Operacja realizowana jest w celu rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury na cele kulturalne i rekreacyjne dzieci i młodzieży z miejscowości Kłudno Stare. W Kłudnie Starym konieczne jest wykonanie inwestycji w plac zabaw i uporządkowanie terenu zielonego dotychczas zaniedbanego w sąsiedztwie boiska wiejskiego. Teren zielony zaniedbany który stanowił nierzadko miejsce spotkań osób naruszających ład i porządek publiczny. Niestety problem niezagospodarowanych terenów powoduje, iż podejmowane działania nie przynoszą oczekiwanych efektów. Tereny te stanowią bowiem atrakcyjne miejsce dla gromadzenia się osób spożywających alkohol oraz młodzieży zakłócającej porządek publiczny. Konieczne jest zatem kształtowanie postaw zgodnych z normami społecznymi oraz ukształtowanie warunków życia w taki sposób, aby możliwa stała się integracja społeczna oraz kształtowanie postaw aktywnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców. Zagospodarowanie terenów zielonych w tej części gminy stanowi początek działań zmierzających do stworzenia mieszkańcom wsi warunków niezbędnych do odnowy społecznej i godnego życia. Potencjałem do realizacji działań aktywizujących mieszkańców może być wykorzystanie terenu rekreacyjnego przy boisku gminnym, które obecnie stanowi niewykorzystany plac zieleni przy ruchliwym dojeździe do drogi ekspresowej.

	Zrewitalizowana przestrzeń pozwoli na wprowadzenie na ten obszar nowych osób, a powstałe nowe możliwości spędzania czasu wolnego, wsparte monitoringiem, podniosą poziom bezpieczeństwa w sołectwie.
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej – 2 szt.
Planowany okres realizacji	2022-2023
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	450 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PROW 2021-2027 — Fundusze Europejskie dla Mazowsza na lata 2021-2027, CP 5 Europa bliżej obywateli dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	5. Zielone Sołectwa - Ochrona i wzmocnienie walorów gospodarczych i środowiskowych obszaru rewitalizacji
Numer i nazwa projektu	5.3. Modernizacja placu zabaw przy ul. Kopernika 2 i 4
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Sołectwo Kłudno Stare
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Grodzisk Mazowiecki – Osiedle Kopernik
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej na obszarach rewitalizowanych poprzez modernizację placu zabaw na osiedlu Kopernik

Zakres planowanych działań	Modernizacja istniejącego placu zabaw poprzez wymianę nawierzchni, zakup nowych zabawek, nowe ogrodzenie placu zabaw.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Operacja realizowana jest w celu rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury na cele kulturalne i rekreacyjne dzieci i młodzieży z Grodzisku Mazowieckiego Osiedle Kopernik. Osiedle Kopernik powstało w latach 80. XX wieku. Stąd wśród budynków wielomieszkaniowych nadal widoczne są drzewa owocowe przydomowych sadów. Osiedle charakteryzujące się dużą różnorodnością zabudowy – obejmuje zarówno zabudowę wielorodzinną największego w Grodzisku Mazowieckim osiedla „z wielkiej” płyty (osiedle zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej zrealizowane w technologii uprzemysłowionej), jak też zabudowę jednorodzinną. Teren w ostatnich latach był przedmiotem licznych inwestycji w place zabaw i tereny zielone m.in. dwa place zabaw przy ul. Dworskiej i ul. Szkolnej. Potrzeby mieszkańców w zakresie dostępu do placów zabaw pozostają wciąż aktualne z uwagi na notowanych wzrost liczby mieszkańców z małymi dziećmi. Projekt będzie bezpośrednio oddziaływał na problem zaniedbanych i niespełniających swoich funkcji place zabaw zlokalizowane na placach wewnątrz osiedlowych. Projekt przyczyni się również do aktywizacji mieszkańców. Zmodernizowane zostanie miejsce spotkań mieszkańców tego terenu.
Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej – 2 szt.
Planowany okres realizacji	2022-2023
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	700 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki gminy — PS WPR 2023-2027 — Fundusze Europejskie dla Mazowsza na lata 2021-2027, CP 5 Europa bliżej obywateli dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	5. Zielone Sołectwa - Ochrona i wzmocnienie walorów gospodarczych i środowiskowych obszaru rewitalizacji
Numer i nazwa projektu	5.4. Rewitalizacja obiektu użyteczności publicznej w Kłudnie
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki

Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Sołectwo Kłudno Stare
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Grodzisk Mazowiecki – Kłudno działka nr 91/1 obr. 0013 Kłudno Stare
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Celem nadrzędnym projektu jest przywrócenie wartości użytkowych, historycznych i społecznych budynku z 1939 roku poprzez jego kompleksową modernizację i dostosowanie do współczesnych potrzeb mieszkańców. Projekt zmierza do: — zapewnienia bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni do realizacji działań integracyjnych, kulturalnych i edukacyjnych, — podniesienia jakości życia mieszkańców poprzez odnowę i dostosowanie obiektu do standardów energooszczędnych i środowiskowych, — wzmocnienia więzi społecznych, aktywizacji różnych grup wiekowych oraz Integracji mieszkańców Kłudna wokół wspólnej infrastruktury, — ochrony dziedzictwa kulturowego i zwiększenia atrakcyjności obszaru poprzez adaptację historycznego budynku do współczesnych potrzeb lokalnej społeczności
Zakres planowanych działań	Przedmiotowy budynek został wzniesiony w roku 1939 i pierwotnie pełnił funkcję szkoły. W roku 1981 został zaadaptowany do funkcji sakralnej – kaplicy. W ramach działań planowane jest: 1. Wymiana pokrycia dachowego, wykonanie obróbek blacharskich gzymsów 2. Impregnacja wszystkich elementów drewnianych w obiekcie (konstrukcyjnych oraz wykończeniowych), 3. Wykonanie izolacji przeciwwodnej (poziomej i pionowej) ścian fundamentowych 4. Termomodernizacja budynku 5. Remont elewacji 6. Wymianę okładzin ceramicznych na schodach wejściowych 7. Organizacja węzła sanitarnego a) Wykonanie instalacji c.o., z.w., c.w. b) Wymianę instalacji elektrycznej. 8. Zagospodarowanie terenu zielenią i małą architekturą

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Budynek zlokalizowany w Kłudnie Starym, wzniesiony w 1939 roku jako szkoła, a od 1981 roku pełniący funkcję kaplicy, znajduje się w złym stanie technicznym i nie spełnia współczesnych standardów użytkowych. Zły stan pokrycia dachowego, brak izolacji przeciwwodnej i termicznej, przestarzałe instalacje oraz niedostosowanie obiektu do potrzeb społecznych ograniczają możliwość prowadzenia działań integracyjnych, kulturalnych i edukacyjnych. Skutkuje to niewykorzystaniem potencjału obiektu jako lokalnego centrum aktywności i integracji mieszkańców, co utrwala problemy społeczne i pogłębia deficyty przestrzeni wspólnych w sołectwie.
Prognozowane produkty i rezultaty	Liczba wyremontowanych budynków użyteczności publicznej: 1 szt. Powierzchnia użytkowa zrewitalizowanego budynku: m ² zgodnie z inwentaryzacją budowlaną Liczba wykonanych modernizacji instalacji (c.o., z.w., c.w., elektryczna): 4 Instalacje Liczba zmodernizowanych wejść/schodów: 1 komplet Liczba przeprowadzonych impregnacji i izolacji: 2 zadania Liczba osób korzystających z obiektu po rewitalizacji rocznie: prognoza - 250 osób Wzrost liczby wydarzeń społecznych, kulturalnych i edukacyjnych realizowanych w budynku: co najmniej 10 rocznie Liczba nowych inicjatyw organizowanych przez lokalnych partnerów: min. 2 rocznie Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,2 ha Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 176 os.
Planowany okres realizacji	2026-2028
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	Projekt zakłada pełne dostosowanie obiektu do wymogów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz standardów określonych w art. 9 Rozporządzenia 2021/1060. W ramach rewitalizacji zostaną wdrożone rozwiązania techniczne i organizacyjne, które zapewnią komfortowy dostęp i użytkowanie budynku przez osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi, sensorycznymi oraz intelektualnymi. Do działań należą m.in.: • montaż szerokich drzwi wejściowych i przejść bezprogowych ułatwiających poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich, • instalacja poręczy i uchwytów wspomagających poruszanie się, • odpowiednie oświetlenie oraz oznakowanie zgodne z zasadami dostępności, • przygotowanie dostępnych sanitariatów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych, • eliminacja barier architektonicznych i wprowadzenie rozwiązań sprzyjających samodzielności osób z różnymi dysfunkcjami, • zapewnienie usług informacyjnych i edukacyjnych dostępnych dla wszystkich grup użytkowników. Projekt ma na celu zapewnienie równych szans i niedyskryminacyjnego dostępu do usług społecznych i kulturalnych, sprzyjając pełnemu uczestnictwu osób ze szczególnymi potrzebami w życiu lokalnej społeczności.

Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 000 000,00 zł
Przewidywane źródła finansowania	Budżet Gminy Grodzisk Mazowiecki oraz wkład własny sołectwa i partnerów społecznych działanie 9.1 Rewitalizacja miast FEM 2021-2027 działanie 2.4 Dostosowanie do zmian klimatu FEM 2021-2027 działanie 2.7 Bioróżnorodność FEM 2021-2027 PS WPR 2023-2027

Numer i nazwa przedsięwzięcia	5. Zielone Sołectwa - Ochrona i wzmocnienie walorów gospodarczych i środowiskowych obszaru rewitalizacji
Numer i nazwa projektu	5.5. Rewitalizacja Parku w Kłudnie Starym
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Sołectwo Kłudno Stare
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Grodzisk Mazowiecki – Kłudno
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Ochrona bioróżnorodności i odtworzenie gatunków rodzimych na terenach parku w Kłudnie Starym poprzez inwentaryzację dendrologiczną terenu, założenie łąk kwietnych, zakup i montaż budek lęgowych dla ptaków, identyfikację, monitoring i mechaniczne usunięcie roślin i gatunków inwazyjnych, wyposażenie terenu w uzupełniającą infrastrukturę edukacyjno-rekreacyjną, działania edukacyjne skierowane do mieszkańców oraz niezbędne koszty przygotowania dokumentacji projektowej i koszty inspektora nadzoru inwestycyjnego wraz z kosztami zarządzania projektem zgodnie z przyjętą w regulaminie konkursowym stawką ryczałtową do 2028 roku
Zakres planowanych działań	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, zazielenianie i inwentaryzację dendrologiczną terenu, założenie łąk kwietnych, zakup i montaż budek lęgowych dla ptaków, identyfikację, monitoring i mechaniczne usunięcie roślin i gatunków inwazyjnych, wyposażenie terenu w uzupełniającą infrastrukturę edukacyjno-rekreacyjną, działania edukacyjne

	skierowane do mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki i powiatu grodzkiego oraz niezbędne koszty przygotowania dokumentacji projektowej i koszty inspektora nadzoru inwestycyjnego wraz z kosztami zarządzania projektem zgodnie z przyjętą w regulaminie konkursowym stawką ryczałtową W ramach projektu zaplanowano zagospodarowanie terenu zielni o charakterze przestrzeni naturalno - parkowo – leśnym - która będzie naturalnym rezerwuarem wód deszczowych. Przewiduje się budowę naturalnych ścieżek parkowych o powierzchni z kruszywa (z mieszanek mineralnych) przepuszczającego wody opadowe do gruntu, wykonanie alejek spacerowych, trasy biegowej i ścieżki zdrowia, ścieżek edukacyjnych szerokości, placu do rekreacji w strefie/strefach wejściowej/wejściowych. Ponadto wykonanie niezbędnych prac ogrodniczych (oczyszczenie terenu z samosiejek gatunków inwazyjnych lub rosnących w przegęszczeniu, prześwietlenie przestrzeni parku, zagospodarowanie/utworzenie niewielkich polan wzdłuż ciągów pieszych) W celu zwiększenia zdolności retencyjnych terenu parku leśnego zaplanowano do realizacji metody naturalne wykorzystujące naturalną zdolność retencji i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych poprzez utworzenie min. muld chłonnych zatrzymujących wody, terenowych, niecek chłonnych, oraz ogrody deszczowe. Projekt przewiduje również wyposażenie terenu w elementy małej architektury tj. min.: ławki, pergole, kosze, donice, oświetlenie. W ramach zadania przewidziano także, oświetlenie parkowe (min. w celu wyeksponowania walorów i podniesienia atrakcyjności przestrzeni publicznej) oraz elementy monitoringu w celu poprawy/podniesienia bezpieczeństwa.
	W ramach Projektu planowane są także działania związane z rekultywacją i odmuleniem istniejących zbiorników wodnych, które mają za zadanie przystosowanie ich na potrzeby zagospodarowania i retencjonowania wód opadowych. W ramach rekultywacji i zagospodarowania zbiorników wodnych (stawów) planuje się: – odmulenie istniejących zbiorników (stawów), – zniwelowanie skutków związanych z degradacją terenu wokół stawów spowodowanych wieloletnim brakiem pielęgnacji,

	– wykorzystanie istniejącej rzeźby terenu z punktu widzenia przyrodniczego, krajobrazowego, rekreacyjnego i ekonomicznego, – ochronę i zabezpieczenie powierzchni terenu przed erozją, – przywrócenie terenów stawów do powszechnego użytkowania, – ograniczenie odpływu retencjonowanej wody opadowej, - zwiększenie możliwości ilości retencjonowania wody opadowej.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Obszar parku w Kłodnie Starym charakteryzuje się niskim stopniem zagospodarowania, postępującą degradacją środowiskową oraz ograniczoną dostępnością funkcjonalną i rekreacyjną dla mieszkańców. Występuje zubożenie bioróżnorodności, inwazja gatunków obcych oraz brak efektywnych działań ochronnych i edukacyjnych. Deficyt atrakcyjnej zieleni oraz infrastruktury edukacyjno-rekreacyjnej negatywnie wpływa na integrację lokalnej społeczności, ogranicza możliwości spędzania wolnego czasu i obniża jakość życia mieszkańców. Stan taki utrudnia współpracę międzypokoleniową, hamuje rozwój partnerstw oraz nie pozwala w pełni wykorzystać potencjału parku jako przestrzeni wspólnej w procesie rewitalizacji społecznej i środowiskowej.
Prognozowane produkty i rezultaty	Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów Innych niż przystosowanie się do zmian klimatu – 4 ha Powierzchnia obszarów chronionych i cennych przyrodniczo Innych niż Natura 2000 objętych działaniami ochronnymi i odtwarzającymi – 3 ha Liczba wspartych form ochrony przyrody – 3 szt. Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego – 3 szt. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 4 ha Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 176 os.
Planowany okres realizacji	2026-2028
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania	Projekt ma pozytywny wpływ na politykę równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami określoną w art. 9 Rozporządzenia 2021/1060. Wszystkie produkty projektu będą dostępne dla wszystkich osób, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę lub pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną, na niedyskryminacyjnych zasadach, niezależnych od wskazanych czynników. Osoby niepełnosprawne będą mogły bezpośrednio korzystać z rezultatów projektu w ramach wprowadzenia takich rozwiązań, które ułatwią przemieszczanie się po parku w Kątach. Osoby z niepełnosprawnością (zarówno ruchową jak i intelektualną), będą mogły na równi z innymi osobami korzystać ze wszystkich elementów powstałych w wyniku realizacji projektu.

Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	4 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	Budżet Gminy Grodzisk Mazowiecki oraz wkład własny sołectwa i partnerów społecznych działanie 9.1 Rewitalizacja miast FEM 2021-2027 działanie 2.4 Dostosowanie do zmian klimatu FEM 2021-2027 działanie 2.7 Bioróżnorodność FEM 2021-2027 PS WPR 2023-2027

*Uzasadnienie nowe
po uwadze Komisji Budowa*

UZASADNIENIE

do projektu uchwały Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim w sprawie aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021-2030

Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Grodziska Mazowieckiego na lata 2021–2030 (GPR), przyjętego uchwałą nr 655/2021 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 20 grudnia 2021 r. stanowi wykonanie uchwały nr 258/2025 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 27 sierpnia 2025 r. w sprawie przystąpienia do aktualizacji GPR. Program w nowym brzmieniu zostanie skierowany do wprowadzenia do Wykazu gminnych programów rewitalizacji województwa mazowieckiego prowadzonych przez Zarząd Województwa Mazowieckiego.

W programie wprowadzono nowe projekty rewitalizacyjne zlokalizowane na terenie miejskim gminy: 2.3. Poprawa retencji poprzez zagospodarowanie terenu zielenią oraz zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjne, 2.4. Rewitalizacja budynku dawnej elektrowozowni EKD ul. Batorego (WKD), 2.5. Rewitalizacja Willi Foksa, 2.6. Rozbudowa i głęboka termomodernizacja budynku OSP w Grodzisku Mazowieckim, 4.21. Rewitalizacja kamienicy przy Placu Wolności 5 oraz terenie sołectwa Kłudno Stare 5.4. Rewitalizacja obiektu użyteczności publicznej w Kłudnie Starym i 5.5. Rewitalizacja Parku w Kłudnie Starym. Skorygowano również zakres projektu 4.10. Rewitalizacja kamienic w Grodzisku Mazowieckim usuwając lokalizacje kamienic, które zostały sprzedane: Plac Wolności 14, Kilińskiego 6, Bałtycka 31, Tylna 23 (do rozbiórki) oraz wpisano nowe lokalizacje kamienic: Krótka 5, 1 Maja 43, Traugutta 22; w projekcie 3.1. Adaptacja nieruchomości zabudowanej na obszarze rewitalizacji na Klub Integracji Społecznej (KIS) zmieniono lokalizację na budynek przy ul. Harcerskiej 8. Dodatkowo wprowadzono odpowiednio konieczne zapisy mające charakter techniczny do programu wynikającej z konieczności dostosowania do wymogów aktualnego brzmienia ustawy o rewitalizacji.

Zaktualizowany GPR umożliwi Gminie Grodzisk Mazowiecki kontynuację skutecznego aplikowania o zewnętrzne środki finansowe, w tym fundusze Unii Europejskiej oraz środki krajowe, dedykowane realizacji projektów rewitalizacyjnych, szczególnie w ramach kolejnego planowanego w IV kwartale bieżącego roku naboru FEMA.09.01 Rewitalizacja miast.

Uchwała nie stanowi prawa miejscowego.

W świetle powyższego, podjęcie uchwały jest zasadne.

